

Obia

Oficina Balear de
la Infància i l'Adolescència

Informe Anual de les Illes Balears 2020

G CONSELLERIA
O AFERS SOCIALS
I ESPORTS
B

1a edició - juny 2021
50 còpies

Realitzat pel Servei de Reprografia
del Govern de les Illes Balears

Informe anual de les Illes Balears 2020

G CONSELLERIA
O AFERS SOCIALS
I I ESPORTS
B OFICINA BALEAR
/ INFÀNCIA
I ADOLESCÈNCIA

ÍNDEX DE CONTINGUTS

CARTA DE PRESENTACIÓ DEL DIRECTOR

INTRODUCCIÓ

CAPÍTOL I

Context normatiu i organitzatiu

Marc normatiu i competencial

CAPÍTOL II

Queixes, consultes i actuacions de l'OBIA

Dades estadístiques de l'any 2020

Àmbits d'actuació analitzats

- a) Integració social i protecció jurídica del menor
- b) Educació i cultura
- c) Salut i maltractament
- d) Funcionament de les administracions públiques i de les entitats privades
- e) Internet i noves tecnologies

Línia d'atenció a l'infant i a l'adolescent 116 111

Actuacions del 2020

Motius de les telefonades

CAPÍTOL III

Activitats sectorials de l'OBIA

- 1. Parlament Infantil de les Illes Balears
- 2. Cooperació amb altres administracions
- 3. Col·laboracions amb organismes i recursos institucionals
- 4. Participació en actes. Agenda
- 5. Pacte Balear per la Infància

CAPÍTOL IV

Conclusions

Valoració de la situació dels drets dels infants i els adolescents a les Illes Balears

Reconeixements

Recordatoris legals

Annexos

Pressupost

Legislació

CARTA DE PRESENTACIÓ DEL DIRECTOR

L'informe que es presenta a continuació de l'activitat de la nostra Oficina de l'any 2020, de les seves actuacions, valoracions i recomanacions per millorar el benestar dels infants i adolescents s'ha d'emmarcar en el context que ens va tocar viure.

Per una banda, l'inici de l'any 2020 fou marcat d'una manera important per l'explotació sexual infantil (ESIA), la qual va tenir un fort impacte social i va generar un intens debat públic en els mitjans de comunicació que va adquirir una forta dimensió política.

Per altra banda, l'any 2020 serà recordat com l'any de la crisi del COVID-19, un any que ens va canviar a tots la vida i que va suposar un dels majors desafiaments als quals el nostre país i tot el món ha hagut de fer front a les darreres dècades: una pandèmia amb un impacte de magnituds bíbliques tant a la nostra economia com a la nostra forma de viure, de relacionar-nos i especialment per als nostres infants i adolescents amb el tancament de les escoles, el confinament a les llars, no poder veure els avis i altres familiars, els amics, els mestres, no poder sortir al carrer, als parcs, assistir a les activitats extraescolars i esportives, anar a l'aire lliure, etc.

La nostra infància i adolescència va sofrir en silenci la por i l'angoixa dels seus pares per la incertesa del futur, per l'economia, la por de perdre els avis o altres éssers estimats. Però, per altra banda, nins, nines i adolescents varen experimentar viure i jugar plegats en família amb la part de gaudi d'aquesta nova experiència per a tots. Per a la infància i la adolescència d'entorns vulnerables l'experiència va ser més difícil i a vegades traumàtica, amb condicions habitacionals i de precarietat vital i econòmica majors, en llars en les quals els menors corrien el risc de tenir experiències negatives o que podrien afectar negativament la seva integritat.

Aquestes dues situacions que afectaren de manera important la infància i adolescència varen protagonitzar l'any 2020. La nostra Oficina va atendre queixes i greuges motivats per l'impacte d'aquesta crisi i va desplegar tot un conjunt d'iniciatives de les quals es dona compte en aquest informe, juntament amb totes les actuacions que es varen desenvolupar al llarg de l'any per la defensa dels drets dels infants i dels adolescents de la nostra comunitat, amb una valoració del grau compliment d'aquests drets pels diferents sistemes d'atenció als infants i adolescents. De tot això se'n parla en el present informe que es presenta al Consell de Govern i al Parlament de les Illes Balears, tal com determina el decret de constitució de la Oficina Balear de la Infància i Adolescència i que ratifica la nostra legislació autonòmica.

INTRODUCCIÓ

L'Informe de l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència del 2020 recull, una vegada més, l'activitat desenvolupada al llarg de l'any. Reflecteix l'activitat diària, organitzativa i funcional de l'Oficina pel que fa als drets dels més vulnerables, els infants i els adolescents, amb una atenció especial per garantir l'interès superior del menor en totes les esferes de la vida.

Aquest Informe engloba les **activitats** de l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència i les **actuacions** de seguiment de la defensa i el respecte dels drets dels infants i adolescents que es troben a les Illes Balears i, en algun cas, dels infants i adolescents residents que es troben fora del territori.

L'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència pot iniciar investigacions d'ofici o a petició de particulars per tal d'investigar situacions d'amenaça o vulneració dels drets dels menors, per la qual cosa podrà rebre les denúncies i queixes que se li presentin. Es podrà adreçar a l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència tota persona natural o jurídica, amb independència de la seva nacionalitat, residència o edat. Els membres del Parlament de les Illes Balears podran sol·licitar, motivadament, la intervenció de l'Oficina per investigar o aclarir actes, resolucions o conductes concretes que afectin els menors.

La presentació d'un escrit de denúncia o queixa davant l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència no interromp els terminis per interposar les accions legals que puguin correspondre a l'entitat o la persona interessada, per la via administrativa davant el corresponent organisme públic, o per via judicial davant els jutjats o tribunals de justícia que pertoqui; tampoc no suspèn ni interromp els terminis per executar les resolucions o els actes administratius o judicials, ni els terminis legals per recórrer-hi en contra, si escau.

En cap cas l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència pot intervenir en procediments vponents per resoldre interessos individuals, la tramitació o resolució dels quals estigui encarregada a òrgans jurisdiccionals o que requereixin actuacions protectores de l'entitat pública competent.

L'Informe s'**estructura** en quatre capítols i un annex. El **primer capítol** tracta del context normatiu i organitzatiu de l'Oficina que estableix el marc d'actuació durant l'any 2020, i de tot el marc normatiu i competencial, amb especial consideració a la sistematització dels drets que fa la Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears.

En el **capítol II** s'exposen les queixes, les consultes i les actuacions de l'OBIA, tant les dades estadístiques de l'any 2020 com l'anàlisi dels àmbits d'actuació, que s'agrupen en cinc grans blocs, així com l'atenció mitjançant la línia d'ajuda a la infància i l'adolescència a les Illes Balears. Aquest capítol pretén ser un repàs de les actuacions dutes a terme a partir de les queixes presentades per la ciutadania, les visites fetes, les investigacions d'ofici, les reunions amb responsables i agents socials, etc.

El [capítol III](#) fa referència a l'activitat més representativa i institucional de l'Oficina, com ara els congressos o les jornades de divulgació dels drets de la infància i l'adolescència, la col·laboració amb agents socials o amb organismes i recursos.

El [capítol IV](#) fa una valoració dels assoliments més destacables en l'àmbit de la infància i l'adolescència, i s'hi fan propostes de millora i recomanacions per assegurar el màxim compliment dels drets dels infants i els adolescents a les Illes Balears.

A l'últim, hi ha l'[annex](#), en què es pot consultar el pressupost destinat a executar aquesta tasca i la normativa actualitzada que regula l'activitat de l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència.

CAPÍTOL I

CONTEXT NORMATIU I ORGANITZATIU

L'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA) és un òrgan de l'Administració autonòmica que, amb dependència directa de la conselleria que té atribuïdes les competències en matèria de benestar social (actualment la Conselleria d'Afers Socials i Esports), funciona amb autonomia funcional i de gestió, i vetla per la defensa i la promoció dels drets dels menors que es troben dins el territori de la comunitat autònoma de les Illes Balears.

Així mateix, d'acord amb l'ordenament jurídic aplicable, l'OBIA pot estendre la defensa dels drets dels menors residents a les Illes Balears quan es troben fora del seu territori.

L'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència tracta i actualitza, com ja és habitual, cinc àrees temàtiques o sectorials enfocades als drets de la infància i l'adolescència:

- La integració social i la protecció jurídica del menor
- L'educació i la cultura
- La salut i el maltractament
- El funcionament de les administracions públiques i les entitats privades
- La informàtica, Internet i les noves tecnologies

Aquestes tasques s'han duit a terme amb el personal adscrit a l'OBIA, que conforma un equip tècnic de professionals que té la funció d'informar, orientar i assessorar la ciutadania i les entitats, atendre les queixes i les denúncies i verificar les situacions d'abús o incompliment dels drets dels menors. Està format per un llicenciat en Dret, una treballadora social, una psicòloga i una auxiliar administrativa, a més del director.

MARC NORMATIU I COMPETENCIAL

L'atenció a la defensa dels drets dels menors com a principi rector de la política social està establerta en l'article 39 de la [Constitució espanyola](#), que, a més, disposa l'obligació dels poders públics de garantir als menors d'edat la protecció prevista en els acords internacionals que vetllen pels seus drets.

Internacionalment, és aplicable la [Convenció sobre els Drets de l'Infant](#), proclamada el 20 de novembre de 1989 per l'Assemblea General de les Nacions Unides i ratificada per 196 països. L'acta de ratificació converteix els països individuals en estats part, i cada estat part és requerit perquè promogui i converteixi la Convenció en lleis, política i pràctica. La Convenció, que té categoria de llei internacional i a l'Estat espanyol és de compliment obligat, atesos l'instrument de ratificació de 30 de novembre de 1990 i l'entrada en vigor el 5 de gener de 1991, és un conjunt bastant complet de normes que afecten la promoció i la protecció dels drets dels infants. Els tractats es fonamenten en quatre principis o pilars cabdals: la no-discriminació, l'interès superior del menor, el dret a la vida, la supervivència i el desenvolupament.

pament, i la participació i l'escolta del menor. Per tot plegat, el menor es configura com a ciutadà de ple dret.

A més, en l'àmbit europeu, cal esmentar la Resolució A3-0172/92 del Parlament Europeu, de 8 de juliol de 1992, sobre la [Carta Europea dels Drets de l'Infant](#), i la [Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea](#), de 7 de desembre de 2000, que consagra el dret dels menors d'edat a ser escoltats, a més de la consideració de l'interès superior del menor i el dret a mantenir contacte amb els progenitors.

En l'àmbit estatal, des de la publicació de la [Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor](#), s'han produït canvis socials importants que incideixen en la situació dels menors i que demanen una millora dels instruments de protecció jurídica per al compliment efectiu de l'article 39 de la Constitució i de les normes de caràcter internacional. Així, el legislador estatal va considerar adient adaptar la normativa als acords i als compromisos internacionals adquirits i als canvis de la societat, i ho va recollir en la Llei orgànica 8/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència, i en la Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència. Ambdues lleis modifiquen substancialment les normes que emparen el desenvolupament i la protecció de la infància i l'adolescència en el territori de l'Estat espanyol.

Cal destacar i recordar que aquesta modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència suposa una fita important en el reconeixement de [l'interès superior del menor](#), atès que s'aplica una nova tècnica per valorar-lo que no recollia la normativa estatal fins a la publicació d'aquestes lleis.

Aquest concepte es defineix amb un contingut triple. D'una banda, és un dret substantiu, en el sentit que el menor té dret que, quan s'adopti una mesura que el concerneixi, s'hagin avaluat els seus millors interessos i, en cas que n'hi hagi d'altres, s'hagin ponderat a l'hora d'arribar a una solució. D'altra banda, és un principi general de caràcter interpretatiu, de manera que, si una disposició jurídica es pot interpretar de més d'una manera, s'ha d'optar per la interpretació que respongui millor als interessos del menor. Però a més, en darrer lloc, aquest principi és una norma de procediment. En aquestes tres dimensions, l'interès superior del menor té una mateixa finalitat: assegurar el respecte complet i efectiu de tots els drets del menor, i també el seu desenvolupament integral.

Així, des de l'entrada en vigor del nou sistema de protecció a la infància i l'adolescència, tots els professionals i operadors jurídics, institucions —públiques o privades— tribunals i òrgans legislatius han de valorar l'interès superior del menor, sense cap mena de discriminació, en totes les accions i decisions que l'afectin, tant en l'àmbit públic com en el privat, que esdevé primordial, i n'han de reflectir la motivació en els informes tècnics, les decisions i les resolucions que dictin.

D'altra banda, cal assenyalar que la reforma de la legislació sobre infància i adolescència de 2015 incideix en la protecció jurídica dels menors d'edat amb discapacitat. D'acord amb la [Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat](#), aprovada el 13 de desembre de

2006 per l'Assemblea General de les Nacions Unides i ratificada per Espanya, les administracions públiques han de garantir el compliment d'aquests drets previstos en la llei i vetllar, a més, pels grups especialment vulnerables, com són els menors d'edat amb discapacitat. La finalitat d'aquesta Convenció és promoure, protegir i assegurar l'exercici ple de tots els drets humans i llibertats fonamentals en condicions d'igualtat i, per això, els estats part han de prendre totes les mesures necessàries per assegurar que tots els infants i adolescents amb discapacitat es beneficiïn plenament d'aquests drets i llibertats en igualtat de condicions que la resta d'infants i adolescents. Això, tenint en compte que s'ha de garantir al menor que estigui en condicions de formar-se un judici propi, que tingui dret a expressar la seva opinió lliurement sobre tots els assumptes que l'afectin —amb la consideració deguda segons la seva edat i maduresa— i que rebi l'assistència apropiada d'acord amb la seva discapacitat i edat per poder exercir aquest dret.

En l'àmbit autonòmic, l'article 13 de la [Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears](#), estableix que els ciutadans de les Illes Balears, com a ciutadans espanyols i europeus, són titulars dels drets, els deures i les llibertats reconeguts en la Constitució, en l'ordenament de la Unió Europea i en els instruments internacionals de protecció dels drets humans, individuals i col·lectius. Així mateix, els poders públics de les Illes Balears estan vinculats per aquests drets i llibertats i han de vetllar per protegir-los i respectar-los, i també pel compliment dels deures.

L'article 16.3 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears estableix, pel que fa als drets socials, que l'actuació de les administracions públiques de les Illes Balears s'ha de centrar primordialment, entre altres àmbits, en la protecció específica i la tutela social del menor.

En virtut de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears, s'ha dictat la [Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i dels drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears](#), la qual actualitza diferents qüestions que l'anterior Llei 17/2006, de 13 de novembre, integral de l'atenció i dels drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears, no podia solucionar, principalment pels canvis introduïts en la matèria a conseqüència de les modificacions que ha fet l'Estat en el sistema de protecció de la infància i l'adolescència mitjançant les dues lleis abans esmentades.

Aquesta llei, a més d'aclarir la distribució de competències entre les administracions públiques, recull un catàleg de drets i deures dels menors, amb un triple vessant:

En primer lloc, tracta de garantir als infants i adolescents que resideixin o es trobin al territori de la nostra comunitat l'exercici dels drets que els reconeix la Constitució, la Convenció sobre els Drets de l'Infant de les Nacions Unides, la Carta Europea dels Drets de l'Infant, la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat i l'ordenament jurídic en general, i s'aplica amb independència de quina sigui la seva situació administrativa.

En segon lloc, estableix el marc d'actuació en què s'han d'exercir les activitats de foment dels drets i el benestar dels infants i adolescents, així com les actuacions de prevenció, atenció,

protecció i participació adreçades a la infància i l'adolescència per garantir-ne el desenvolupament en els àmbits familiar, social i educatiu.

I, en tercer lloc, defineix els principis d'actuació, els criteris, els procediments i el marc competencial i institucional en l'àmbit de la protecció a la infància i a l'adolescència en situació de risc o de desemparament, i també el marc de la intervenció amb persones menors d'edat infractores en l'àmbit de la justícia juvenil.

Cal significar, pel que fa als **drets**, la **sistematització** que en fa a la Llei, així com dels específics per a l'àmbit de protecció i de justícia juvenil.

Sistematització:

Sobre el dret a ser oït i escoltat

Íntimament lligat amb el principi rector de l'interès superior del menor que recull la nova llei, tot seguint la Convenció sobre els Drets de l'Infant i el Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides, es desenvolupa, de forma més detallada, el dret fonamental dels infants i dels adolescents a ser oïts i escoltats sense cap discriminació per edat, discapacitat o qualsevol altra circumstància, tant en l'àmbit familiar com en qualsevol procediment administratiu, judicial o de mediació en què estigui immers i que condueixi a una decisió que incideixi en la seva esfera personal, familiar o social, tenint en compte les seves opinions i havent-se de motivar les resolucions administratives o judicials que deneguin l'audiència d'aquests.

Sobre els drets i llibertats civils i polítics

- L'establiment de les mesures i els mitjans per defensar i garantir els drets dels infants i els adolescents.
- El reconeixement del dret a la realització personal completa, la seva integració familiar, social i educativa, i el dret a la no-discriminació.
- El reconeixement dels drets a la identitat, al nom, a la nacionalitat i a conèixer els seus orígens.
- Pel que fa a la regulació autonòmica anterior, s'actualitzen, els drets a l'honor, a la dignitat, a la intimitat i a la pròpia imatge; el dret a la llibertat de pensament, consciència i religió; el dret a la llibertat d'expressió, i el dret d'associació i participació.

Sobre els drets en l'àmbit familiar

D'una banda, es preveuen les obligacions dels progenitors, tutors o guardadors dels infants i dels adolescents, i, d'altra banda, s'estableix el suport de les administracions públiques a la maternitat i a la paternitat oferint mitjans d'informació, suport i formació amb la finalitat de

fer possible el compliment de les seves responsabilitats, a més de l'adopció de mesures que afavoreixin la conciliació de la vida familiar, personal i laboral i la integració familiar dels menors.

Igualment, es recullen els drets dels infants i dels adolescents a relacionar-se amb els seus progenitors i amb altres parents pròxims.

Sobre el benestar material i social

Es recull l'obligació dels poders públics d'adoptar les mesures pertinents per assegurar el nivell bàsic de benestar material que necessiten els infants i els adolescents per a un desenvolupament integral adequat, que ha d'incloure un règim d'ajuts i de prestacions públiques, posant atenció especial als infants i als adolescents amb discapacitats i reconeixent-los el dret a una escolaritat inclusiva. També s'estableix l'obligació dels poders públics d'eliminar actituds discriminatòries i d'oferir-los el dret a disposar d'assistència sanitària i de mesures terapèutiques ocupacionals adequades a les seves necessitats.

Sobre la salut i la integritat, la prevenció i la protecció contra la violència

La Llei recull els drets següents:

- El lliure accés al servei sanitari públic en les mateixes condicions, independentment del seu origen, nacionalitat, ètnia i situacions administratives.
- El dret a rebre informació sobre la seva malaltia i les intervencions sanitàries proposades, de forma adaptada a la seva capacitat de comprensió.
- El dret que la seva opinió sigui escoltada quan tingui maduresa suficient i sempre que tingui dotze anys complerts, de conformitat amb la Llei 41/2002, de 14 de novembre, bàsica reguladora de l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica.
- El dret de les adolescents a decidir sobre la maternitat amb relació al seu grau de maduresa, d'acord amb la legislació específica. En els casos que estiguin tutelades, s'ha de posar a disposició d'aquestes tot el suport psicosocial i material que calgui per tal d'ajudar-les a afrontar la nova situació. Aquest suport s'ha d'ampliar, si escau, per garantir el benestar del nou-nat.

També s'hi recullen les obligacions següents:

- L'obligació de les persones titulars i el personal sanitari dels serveis de salut de posar en coneixement de les entitats públiques competents, dels organismes competents en matèria de protecció de menors, de l'autoritat judicial o del Ministeri Fiscal els fets que puguin suposar situacions de desprotecció o indici de maltractament dels menors d'edat,

la qual cosa s'ha de fer mitjançant una notificació al Registre Unificat de Maltractament Infantil (RUMI).

- L'obligació de l'Administració sanitària autonòmica de garantir una atenció especial als menors d'edat mitjançant la provisió dels recursos humans i tècnics necessaris, amb atenció en particular a les necessitats dels infants i adolescents amb problemàtica de salut mental, i de procurar una dotació suficient tant de recursos ambulatoris com residencials.
- L'obligació de desenvolupar programes adreçats a la prevenció, la detecció, el diagnòstic precoç, el tractament i l'atenció integral de les necessitats en salut mental infantil i juvenil des de la xarxa sanitària pública de les Illes Balears.
- L'obligació de totes les administracions públiques de les Illes Balears, en l'àmbit de les seves competències, de vetllar per la integritat dels infants i dels adolescents amb el desenvolupament de programes destinats a adoptar mesures preventives per protegir-los de tota forma de violència i amb l'establiment dels mecanismes de coordinació adequats, especialment entre els àmbits sanitari, educatiu, de serveis socials i policials. A aquests efectes, es preveu el RUMI, que ha de permetre centralitzar tota la informació i integrar les notificacions de les situacions que detecten els distints àmbits esmentats en relació amb un mateix infant o adolescent.

Sobre l'atenció primerenca, l'educació i la inserció formativa i laboral

- Es preveuen els serveis d'atenció primerenca com a serveis per a persones menors de sis anys amb trastorns de desenvolupament o amb risc de patir-ne que tenen dret a l'atenció especialitzada de forma gratuïta.
- Es reconeix el dret a l'educació i una formació integral que garanteixi el ple desenvolupament de les capacitats dels infants i dels adolescents.
- Es reconeix el dret dels infants i dels adolescents que estiguin en situació d'especial risc socioeducatiu a rebre una atenció educativa preferent.
- Es reconeix el dret dels infants i els adolescents amb discapacitat a un sistema d'educació inclusiu, amb accés a l'educació obligatòria en les mateixes condicions que els altres membres de la comunitat.
- L'infant o l'adolescent en situació de desemparament o d'acolliment familiar té un dret preferent a l'escolarització en el centre escolar més adequat a les seves circumstàncies personals.
- Es reconeix el dret dels infants i dels adolescents amb necessitats educatives especials a l'assistència i la formació específica per a un desenvolupament i una realització personal

adients, que els permetin integrar-se socialment, desenvolupar-se, realitzar-se personalment i accedir a un lloc de feina dins del context més normalitzat possible.

- Es recull el dret a la formació i l'accés a l'ocupació.
- S'estableixen els principis d'actuació administrativa i les obligacions de les administracions públiques en relació amb l'educació.

Sobre els Serveis Socials

La Llei preveu el dret dels infants i els adolescents a accedir al sistema públic de serveis socials i a assegurar la cobertura de les seves necessitats bàsiques, prestant atenció especial als infants i adolescents amb discapacitat —als quals s'han de proporcionar els mitjans i els recursos necessaris que els facilitin la integració en la societat— i als qui estan en situació de vulnerabilitat o exclusió social.

Sobre la cultura, el lleure, l'esport i el medi ambient

Es recullen els drets a la cultura, al lleure, a l'esport i al medi ambient en termes similars a la legislació anterior. Així, per exemple, s'hi troba la limitació prevista de no exigir drets de retenció, pròrroga, formació o compensació o d'altres d'anàlegs per als esportistes menors de 16 anys.

Sobre la informació i la publicitat

Quant a la informació, es reconeix el dret a cercar, rebre i utilitzar la informació adequada a la seva edat i maduresa, la qual ha de ser veraç, plural i respectuosa amb els principis constitucionals.

Pel que fa als mitjans de comunicació i a la publicitat, s'estableixen tota una sèrie d'obligacions i de directrius que els mitjans de comunicació i els serveis de comunicació audiovisuals han d'observar respecte del contingut, els missatges, els programes i la publicitat adreçats directament o indirectament a la infància i a l'adolescència i que puguin afectar els seus drets. També es recullen una sèrie de principis, limitacions i prohibicions quant a la publicitat i la participació dels infants i dels adolescents en aquesta.

Sobre els establiments i els espectacles públics

S'estableixen una sèrie de prohibicions respecte de l'entrada i la permanència d'infants i d'adolescents en una sèrie de establiments, locals o recintes (casinos, sales de joc, llocs d'activitats o espectacles violents).

Sobre el consum

S'estableix l'obligació de les administracions públiques de les Illes Balears, en l'àmbit de les seves competències, de vetllar perquè els drets i els interessos dels infants i dels adolescents com a consumidors amb característiques i necessitats específiques tinguin una defensa i una protecció especials, a més de la realització d'actuacions, la posada en marxa i el desenvolupament de programes d'informació i d'educació sanitària de la població sobre les substàncies que puguin generar dependència, i l'engegada de programes de prevenció i atenció de la drogodependència.

S'estableixen directius relatives a la informació en matèria de consum, l'accés a les begudes alcohòliques i al tabac, així com a altres productes o serveis perjudicials per a la salut dels infants i dels adolescents.

Igualment, es reconeix el dret a una alimentació saludable.

Sobre Internet i les noves tecnologies

Fa referència al dret dels infants i adolescents a usar Internet i les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), incloses les xarxes socials.

Sobre les dades de caràcter personal

Es recull de manera específica el consentiment dels infants i dels adolescents per al tractament de les dades de caràcter personal que els afectin, d'acord amb el Reglament Europeu UE 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, sobre protecció de dades, així com la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades i garantia dels drets digitals.

També es preveu que les administracions públiques puguin tractar dades dels infants i dels adolescents sense el seu consentiment ni el dels seus tutors legals quan aquest tractament sigui necessari per dur a terme les actuacions i complir les finalitats que aquesta llei els encomana, en especial en matèria de protecció de menors i justícia juvenil.

Drets específics:

En aquest apartat, atenem a la regulació del sistema de protecció de la infància i l'adolescència, per una part, i per l'altra, a les persones menors d'edat infractores.

Respecte de la protecció de la persona menor d'edat, cal atendre el conjunt de mesures i actuacions de prevenció, detecció, intervenció i reparació de situacions de risc o de desemparament i conductes inadaptades o problemes de conducta en què l'infant o l'adolescent o, si escau, el concebut, pot trobar-se. La finalitat és garantir-ne el ple desenvolupament i l'autonomia personal, així com la integració familiar i social, i promoure

la inserció en un context social i familiar normalitzat, prevalent, en tot cas, l'interès superior del menor.

Respecte de les persones menors d'edat infractores, cal atendre, dins el marc de la legislació bàsica de l'Estat en la matèria, a l'actuació socioeducativa dirigida a procurar el seu desenvolupament integral i la inserció social i familiar.

a) **De l'àmbit de protecció:**

- A ser protegit una vegada es constati la situació de risc o de desemparament.
- A conèixer la seva situació personal, les mesures per adoptar, la durada i el contingut així com els drets que li corresponen.
- A ser oït i escoltat i a participar en la presa de decisions sobre el seu cas.
- A ser considerat subjecte actiu en la recerca i la satisfacció de les seves necessitats.
- A la seguretat jurídica i emocional proporcionades per una tramitació tan eficaç i ràpida com sigui possible.
- A romandre en la seva família sempre que sigui possible.
- A disposar dels mitjans que facilitin la integració social des del respecte a la seva identitat cultural i d'idioma.
- A que la seva família rebi l'ajuda i el suport suficients perquè el pugui atendre en condicions mínimes adequades.
- A conèixer, en els supòsits d'acolliment, segons la seva edat i capacitat, la seva història personal i familiar i, si ha estat separat de la família d'origen de manera definitiva, els antecedents culturals i socials.
- A conèixer, en els supòsits d'adopció, les dades sobre els seus orígens que estiguin en poder de les entitats públiques.
- A la confidencialitat total i reserva sobre les seves circumstàncies personals i les de la seva família.
- A relacionar-se directament amb el Ministeri Fiscal i amb els responsables tècnics i administratius de la seva protecció.
- A plantejar queixes i denúncies davant l'administració pública competent, davant el Defensor del Poble o, si pertoca, davant la Sindicatura de Greuges de les Illes Balears o, si escau, davant l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència.
- A tenir accés al seu expedient de protecció per a l'exercici i la defensa dels drets i interessos.
- A conèixer, en qualsevol moment, l'estat de la tramitació dels procediments en què tingui la condició de persona interessada.
- A conèixer l'òrgan competent per a la instrucció, si escau, i la resolució.
- A rebre notificació de l'acord d'iniciació del procediment i de la resolució que s'adopti.
- A ser escoltat i, en tot cas, al tràmit d'audiència.
- A accedir als documents continguts en els procediments en què tingui la condició de persona interessada i a obtenir-ne una còpia.
- A formular al·legacions, a utilitzar els mitjans de defensa admesos per l'ordenament jurídic i a aportar documents en qualsevol fase del procediment anterior al tràmit d'audiència.

- A obtenir informació i orientació sobre els requisits jurídics i altres qüestions que afectin el procediment.
- A actuar assistit d'un assessor o assessora quan ho consideri convenient en defensa dels seus interessos.
- A ser informat dels drets que té en el procediment i de les conseqüències que se'n puguin derivar.

b) De l'àmbit de justícia juvenil:

- A que es respecti la seva personalitat, la seva llibertat ideològica i religiosa i els drets i els interessos legítims no afectats pel contingut de la mesura, especialment els inherents a la minoria d'edat civil.
- A rebre informació sobre els seus drets i obligacions.
- A ser atès sense discriminació.
- A rebre un tracte digne.
- A veure respectats la confidencialitat de les dades que consten en el seu expedient i el deure de reserva.
- A comunicar-se lliurement amb el seu pare i mare, representants legals, familiars o altres persones.
- A rebre visites al centre d'internament, i a beneficiar-se de sortides i permisos.
- A comunicar-se de manera reservada amb els seus lletrats, amb el jutge o jutgessa de menors competent, amb el Ministeri Fiscal i amb el servei competent per a la inspecció dels centres d'internament.
- A veure respectada la intimitat.
- A tenir cobertes les necessitats bàsiques de la vida quotidiana.
- A realitzar activitats escolars, formatives, laborals o qualsevol altres orientades a la seva formació i desenvolupament.
- A conèixer la seva situació legal en tot moment.
- A ser informat, en un llenguatge adaptat al seu nivell i capacitat d'enteniment, dels procediments de reclamació existents al centre d'internament i de la possibilitat de formular peticions i queixes a la direcció del centre, al Govern de les Illes Balears, a les autoritats judicials, al Ministeri Fiscal, al defensor o defensora de la infància i l'adolescència, i a presentar tots els recursos legals que preveu la legislació vigent en defensa dels seus drets i interessos legítims.
- A exercir els drets civils, polítics, socials, religiosos, econòmics i culturals que li corresponguin, excepte quan siguin incompatibles amb el compliment de la mesura.
- A complir la mesura d'internament en el centre més proper al seu domicili, d'acord amb el seu règim d'internament.
- A disposar d'un programa d'atenció individualitzada i participar en la seva elaboració i avaluació periòdiques.
- A rebre informació personal i actualitzada sobre els drets i obligacions, la seva situació personal i judicial, les normes de funcionament intern del centre, així com els procediments concrets per fer efectius aquests drets, especialment per formular peticions o queixes o presentar recursos.

- A saber que els seus representants legals estan informats sobre la seva situació i evolució així com sobre els drets que li corresponen.
- Quan es tracti de menors internades, tenir en companyia seva els fills i filles menors de tres anys, en les condicions i amb els requisits establerts reglamentàriament.

Així mateix, respecte dels **deures** de les persones menors d'edat que preveu la Llei, cal esmentar per una part que, encara que la dimensió sigui més moral que jurídica, la Llei els regula en l'àmbit familiar, escolar i social, d'acord amb la Llei orgànica de protecció jurídica del menor després de la reforma d'aquesta; i per altra, s'han d'observar, si escau, els deures de les persones menors d'edat acollits en centres de protecció i els deures de les persones menors d'edat infractores internades en els centres d'internament que estableix la Llei 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors.

Finalment, cal comentar el **Decret 16/1997, de 30 de gener, pel qual es regula l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA)**, modificat pel Decret 83/1998, d'11 de setembre, i el Decret 25/2000, de 25 de febrer, afectat per la Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència. S'estableix que la naturalesa jurídica de l'OBIA és la pròpia d'un òrgan de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears que vetlla per la defensa i la promoció dels drets del menor, l'objectiu general del qual és desenvolupar i protegir els drets dels infants i els adolescents de menys de divuit anys a les Illes Balears.

El preàmbul del Decret 16/1997 recorda que l'actuació administrativa ha de tenir particularment en compte la regularització adequada i supervisió dels espais, centres i serveis en els quals habitualment hi ha infants, pel que fa a les condicions fisicoambientals i higienicosanitàries, de recursos humans, als projectes educatius, a la participació dels menors i a la resta de condicions que contribueixin a assegurar els seus drets; a més, ha de sensibilitzar la població davant situacions d'indefensió del menor i promoure la participació i la solidaritat social.

El Decret 16/1997 estableix les **competències** de l'Oficina de Balear de la Infància i l'Adolescència, a la qual correspon exercir les funcions següents:

- Supervisar les administracions públiques de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i les entitats privades que prestin serveis als menors dins el territori de les Illes Balears, per verificar-ne el respecte dels drets dels menors i orientar les actuacions envers la seva defensa i promoció.
- D'acord amb aquest Decret, rebre i tramitar les queixes i els greuges sobre situacions d'amenaça o vulneració dels drets dels menors que li siguin presentats.
- Promoure i facilitar l'aplicació i la difusió dels convenis, les recomanacions internacionals i la legislació nacional sobre els drets dels menors.

- Proposar adaptacions o reformes de procediments, reglaments o lleis per a la defensa més eficaç dels drets dels menors, i procurar la millora constant dels serveis adreçats a l'atenció dels menors a les Illes Balears.
- Dur a terme la coordinació interdepartamental dels temes i les matèries relacionats amb els menors i els seus drets.
- Promoure davant el Consell de Govern de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears les disposicions normatives oportunes per al desenvolupament i l'efectivitat dels drets del menor en l'àmbit territorial de la comunitat.
- Procurar els mecanismes de control pertinents per assegurar el compliment de tot el que afecta els drets dels menors a les Illes Balears.
- Fomentar la planificació integral o sectorial de les matèries que afectin els drets i la protecció dels menors, i supervisar-ne l'execució.
- Dur a terme altres funcions que, de naturalesa anàloga a les anteriors i no exercides per cap altre òrgan de l'Administració, li encomani el conseller o consellera que tingui atribuïdes competències en matèria de benestar social.

En cap cas, l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència no pot intervenir en procediments vigents per resoldre interessos individuals, la tramitació o la resolució dels quals estigui encomanada a òrgans jurisdiccionals o que requereixin actuacions protectores encomanades a l'entitat pública competent.

Cal tenir en compte, a més, el Decret 21/2019, de 2 d'agost, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (BOIB núm. 106, de 2 d'agost), amb la rectificació feta pel Decret 22/2019, de 24 d'agost, de la presidenta de les Illes Balears (BOIB núm. 116, de 24 d'agost), en el qual es disposa en el darrer paràgraf de l'article 2.5 que l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA) s'integra en la Conselleria d'Afers Socials i Esports i exerceix les competències de defensa i promoció dels drets dels menors, i la gestió de les queixes sobre situacions d'amenaça i de vulneració de drets. Al capdavant de l'OBIA hi ha un director o directora assimilat en rang a director general.

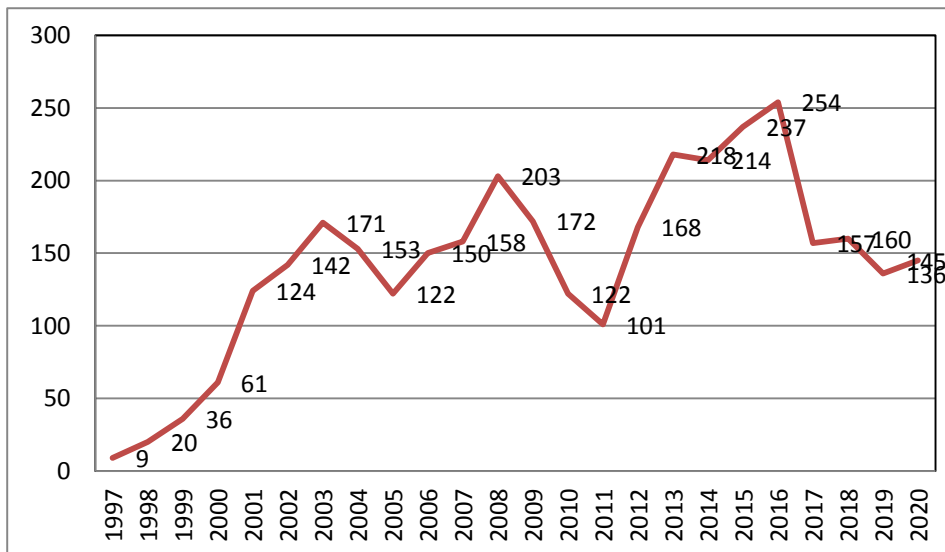
Per tot això, i en virtut del Decret 16/1997, l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA) ha elaborat per al Consell de Govern aquest INFORME del 2020, que també es remetrà al Parlament de les Illes Balears.

CAPÍTOL II

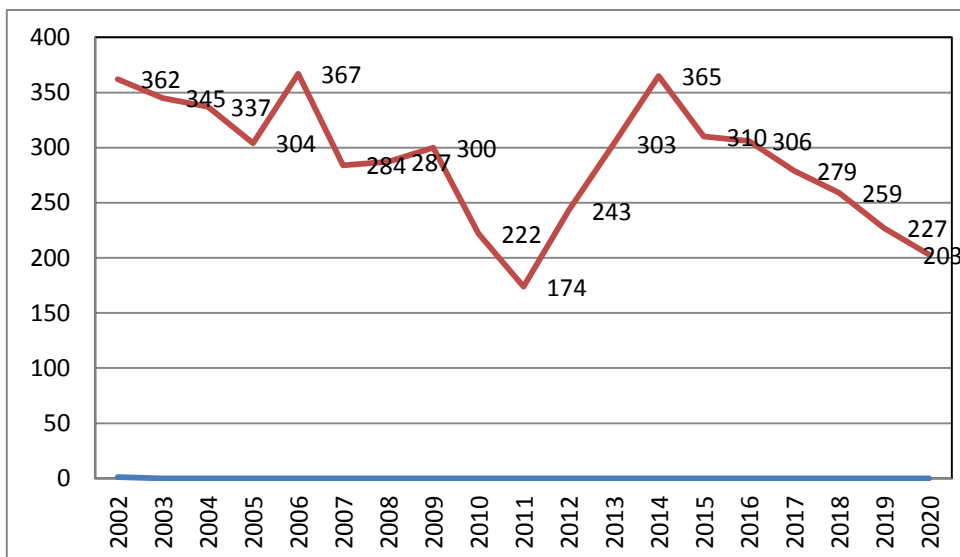
QUEIXES, CONSULTES I ACTUACIONS DE L'OBIA

DADES ESTADÍSTIQUES DE L'ANY 2020

Durant l'any 2020, l'Oficina ha duit a terme 203 actuacions, que s'han registrat i analitzat segons el tipus de contingut i intervenció. Una vegada que s'han revisat, s'han tramitat i obert 145 expedients, que representen el 71 % del total d'actuacions.

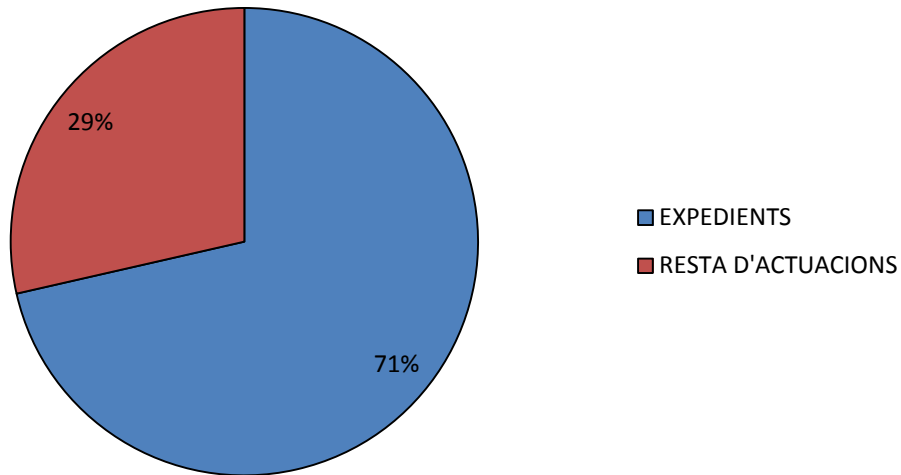

GRÀFIC 1. Evolució del nombre d'actuacions

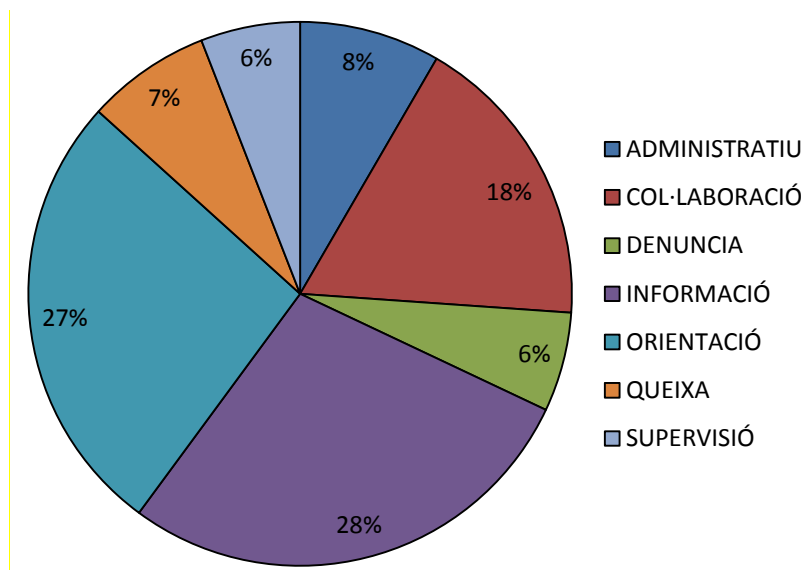
GRÀFIC 2. Evolució del nombre d'expedients

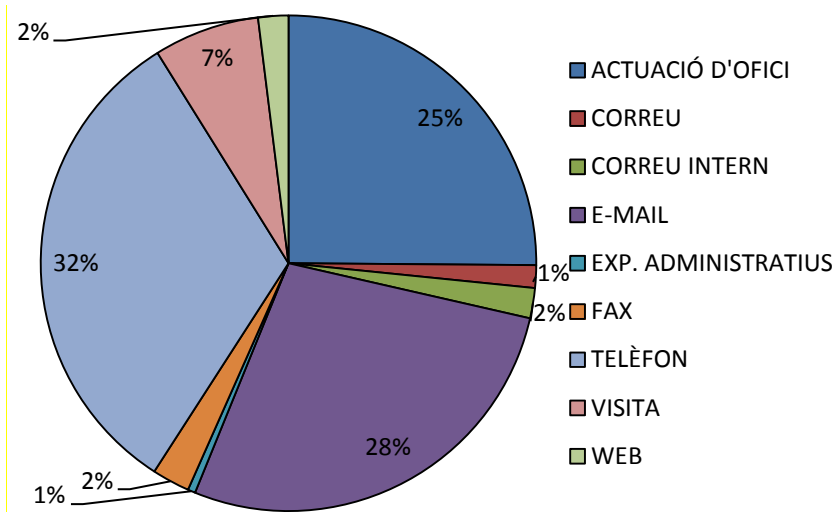
GRÀFIC 3. Actuacions específiques

Pel que fa a les actuacions que ha desenvolupat l'Oficina, el 71 % (145) ha implicat la incoació d'un expedient relacionat amb la possible vulneració dels drets del menor; en canvi, la resta, és a dir, el 29 % (58 actuacions), han estat relacionades amb consultes que s'han resolt sense l'obertura d'un expedient.

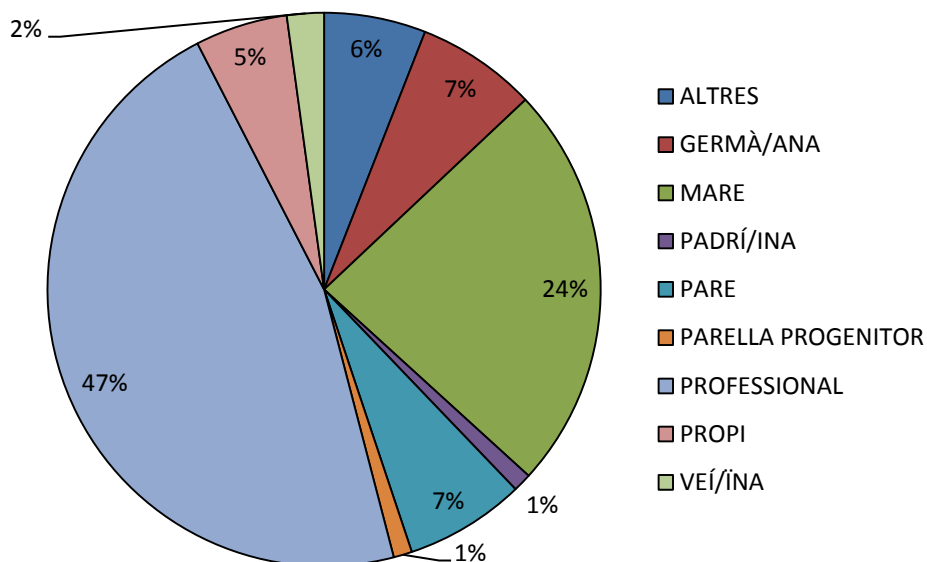
GRÀFIC 4. Tipologia de les actuacions

Segons el tipus d'activitat desenvolupada, es duen a terme diferents actuacions. Les que estan relacionades amb la informació i l'orientació són el 55 % (111), poc més de la meitat, seguides del 18 % (36 actuacions) que estan relacionades amb col·laboracions; la suma de queixes i denúncies representa el 13 % (37 actuacions), el 8 %, amb expedients administratius (17 actuacions); i, finalment, les supervisions, que són el 6 % (12 actuacions).

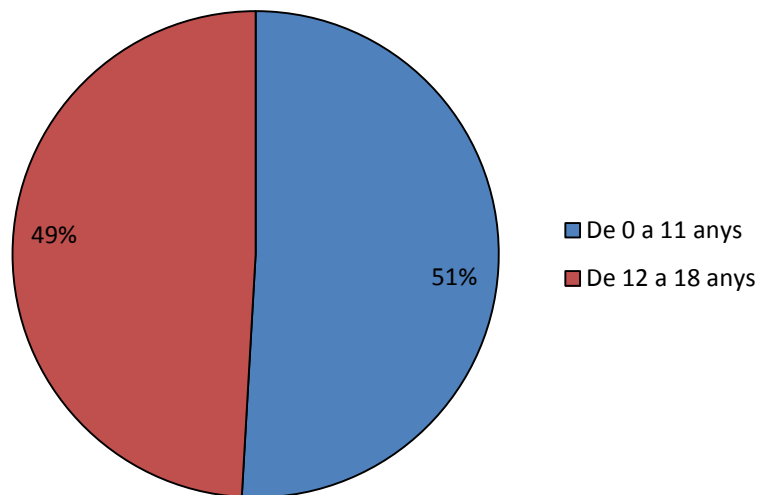
Gràfic 5. Canal d'entrada

Com es pot observar en el gràfic, l'any 2020, l'OBIA ha iniciat d'ofici el 25 % d'actuacions (51). El canal d'entrada de la resta d'actuacions ha estat el següent: el 32 % (65) té com a via d'accés el telèfon; el correu electrònic ha estat elegit en el 28 % (56) de casos, als quals s'ha de sumar el 2 % (4) de formularis arribats des del web; el 7 % (14) s'han iniciat amb una visita; el 5 % (11), per correu ordinari i per correu intern i el 3 % (7).

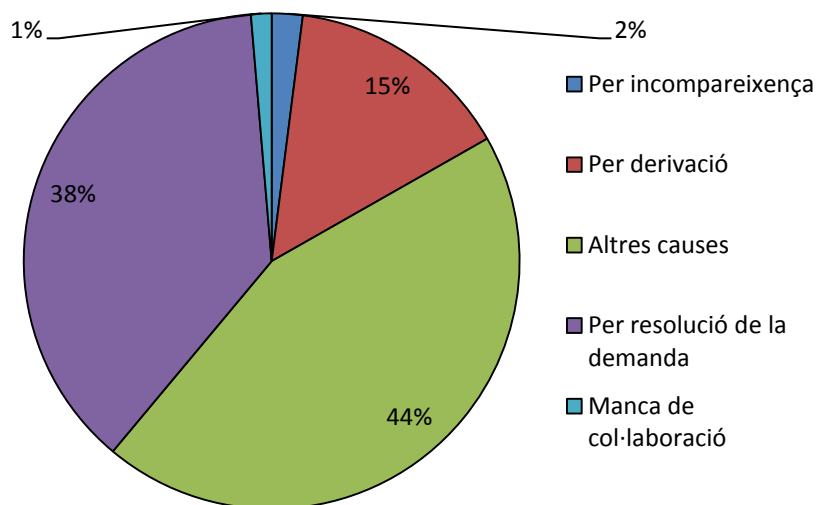
GRÀFIC 6. Relació amb el menor

La majoria d'actuacions relacionades directament amb algun menor han estat duites a terme per adults, i només el 5 % (10) pel mateix menor. El 47 % d'actuacions (86) les han duites a terme professionals; el 24 % (44), la mare del menor; el 7 % (13), el pare. La resta, un 17% (32) han estat altres familiars o persones properes al menor.

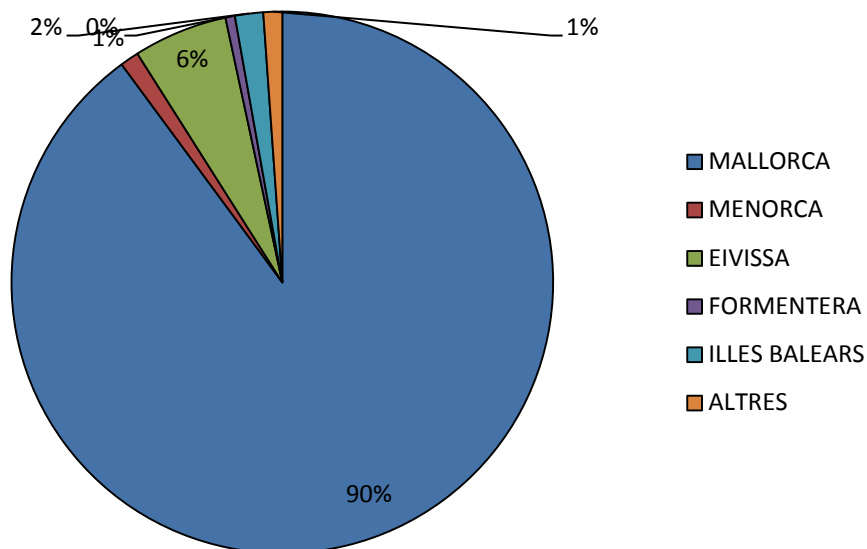
GRÀFIC 7. Interval d'edat

Quant a la distinció entre infància (0-11 anys) i adolescència (12-18 anys), de les actuacions que s'han fet, el 49 % (27) han estat relacionades amb adolescents (de 12 a 18 anys), i la resta, el 51 % (28), amb infants (de 0 a 11 anys).

GRÀFIC 8. Forma de tancament de l'expedient

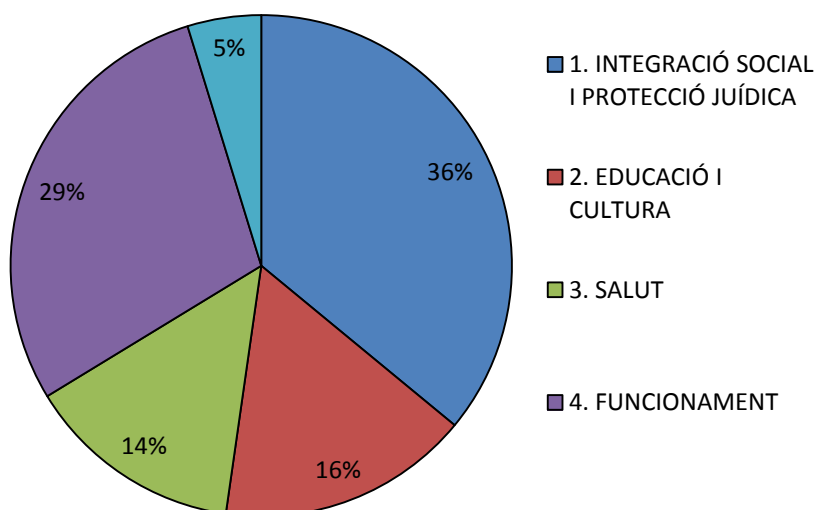
Respecte de la forma de tancament de les intervencions, el 38 % (56) han estat casos que s'han tancat per resolució de les demandes, el 15 % (22) s'han derivat a altres institucions, el 44 % (66) s'han tancat per altres causes i, finalment, el 2 % (3) s'ha tancat per incompareixença.

GRÀFIC 9. Distribució geogràfica

En relació amb la distribució geogràfica de l'origen de les consultes, cal destacar que la majoria es fan des de Mallorca, en el 90 % (160) de les ocasions. Pel que fa a la resta, el 6 % (10) es fan des d'Eivissa, l'1 % (2) des de Menorca, i el 1 % (2), des d'altres llocs.

ÀMBITS D'ACTUACIÓ ANALITZATS

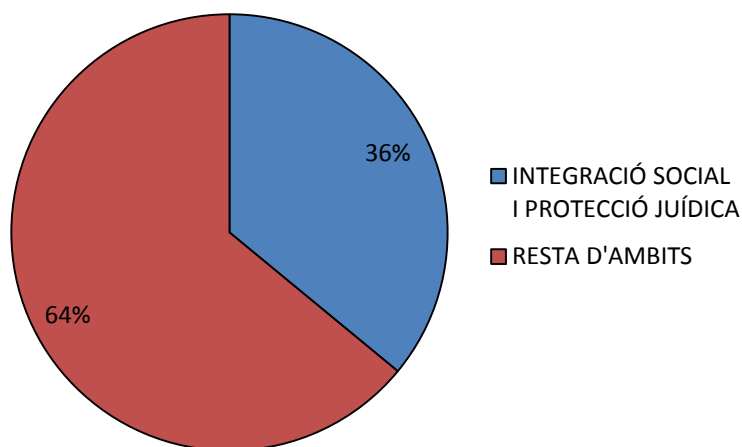
Per distingir els diferents àmbits d'actuació, s'ha establert un sistema de classificació per codis agrupats en cinc grans grups:

- a) Integració social i protecció jurídica del menor
- b) Educació i cultura
- c) Salut i maltractament
- d) Funcionament de les administracions públiques i de les entitats privades
- e) Internet i noves tecnologies

Aquests codis etiqueten cadascun dels supòsits plantejats a partir d'una llista de situacions que engloben des de consulta, informació, orientació i assessorament fins a queixes o denúncies. Aquestes actuacions poden implicar tant persones (menors d'edat, adults, professionals, etc.) com entitats o administracions. Cal especificar que cada una de les actuacions pot estar relacionada amb diferents codis de cada un dels grups.

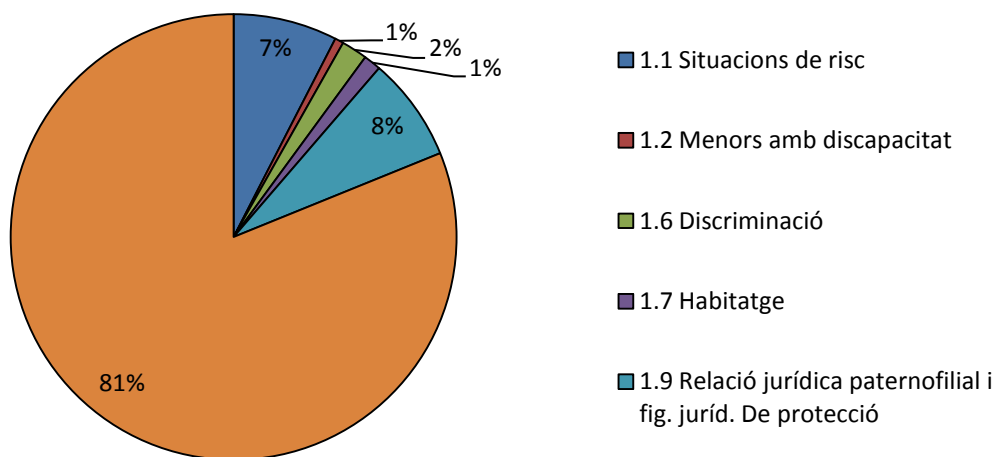
a) Integració social i protecció jurídica del menor

El 2020, les actuacions relacionades amb aquest apartat han estat 159, que representen el 36 % del nombre d'actuacions que ha duit a terme l'Oficina.

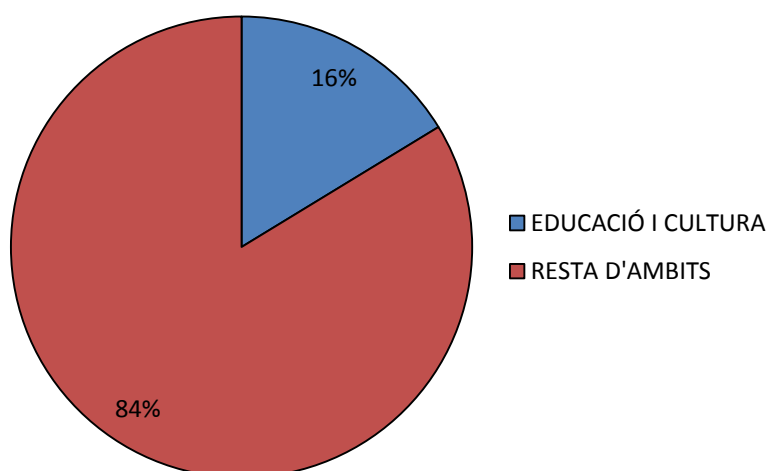

Des d'un caire totalment quantitatiu, les qüestions que més actuacions acumulen són les que es refereixen a informació, orientació i assessorament, que representen el 81 % (129 actuacions) del total; les que estan relacionades amb les relacions jurídiques paternofiliales representen el 8 % (12); les que afecten situacions de risc, sigui personal o familiar, o de

l'entorn pròxim i social del menor, representen el 7 % (12), i la resta, el 4 % (6), són la suma d'actuacions relacionades amb menors amb discapacitat, discriminació i habitatge.

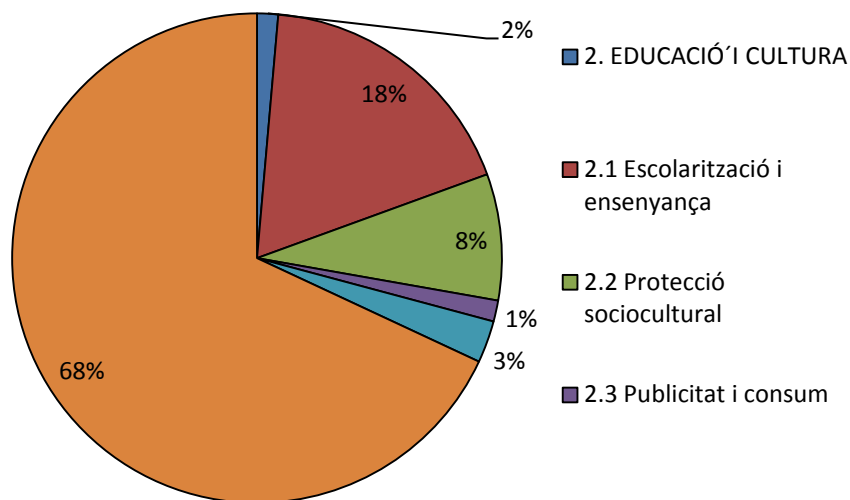
b) Educació i cultura

El 2020, els motius de consulta relacionats amb l'educació i la cultura representen el 16 % (72 actuacions) del nombre d'actuacions que ha duit a terme l'Oficina.

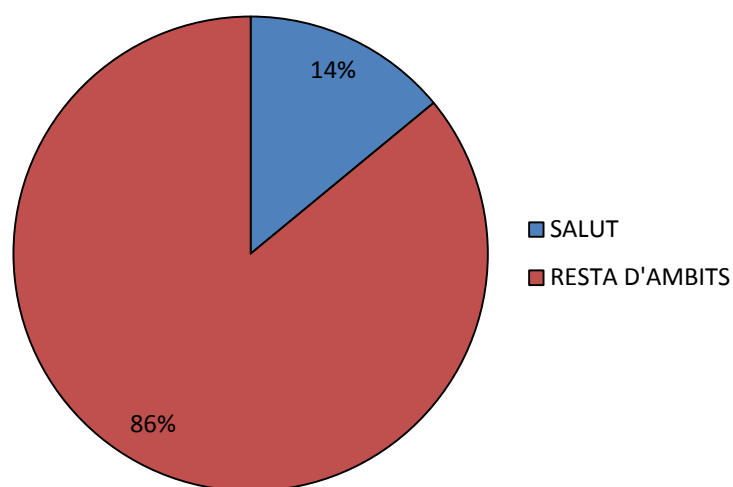
Des d'un punt de vista totalment quantitatiu, les qüestions que més s'han consultat han estat les relatives a informació, orientació i assessorament, amb el 68 % (49 actuacions); les de temes d'escolarització han representat el 18 % (13); les de protecció sociocultural, i les de publicitat i temps lliure, el 4 % (3).

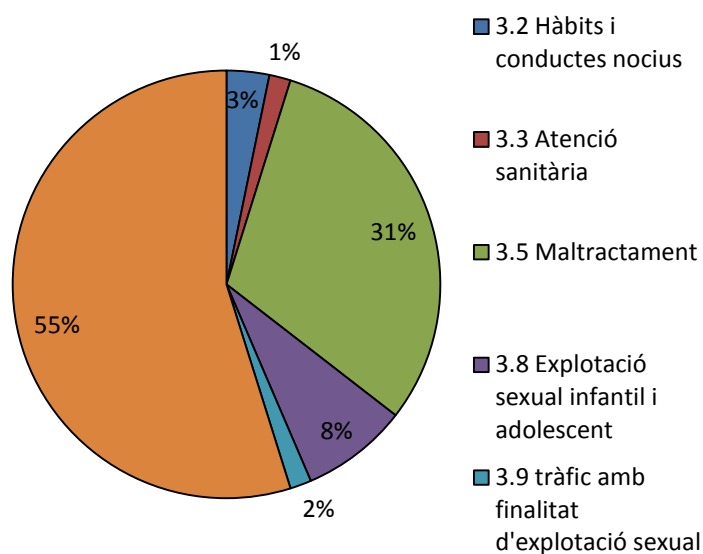

c) Salut i maltractament

El 2020, els motius relacionats amb temes de salut i maltractament representen el 14 % (62 actuacions) del nombre d'actuacions que ha duit a terme l'Oficina.

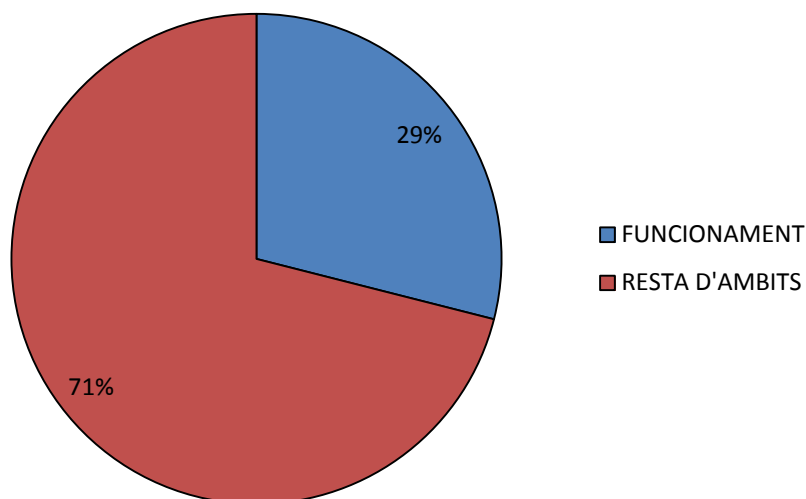

Pel que fa a l'aspecte quantitatiu, les qüestions que més consultes acumulen en aquest apartat són les que estan relacionades amb informació, orientació i assessorament, que han estat un 55% (34), sobre maltractament amb un 31% (19), i sobre explotació sexual infantil i adolescent un 8% (5).

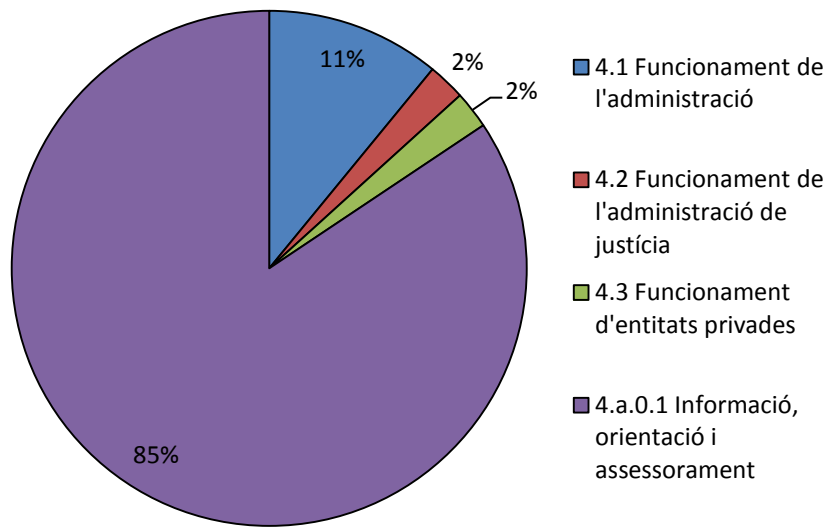

d) Funcionament de les administracions públiques i de les entitats privades

Les situacions que s'han analitzat quant al funcionament de les administracions públiques i de les entitats privades relacionades amb menors han suposat el 29 % (128 actuacions) de l'activitat de l'Oficina.

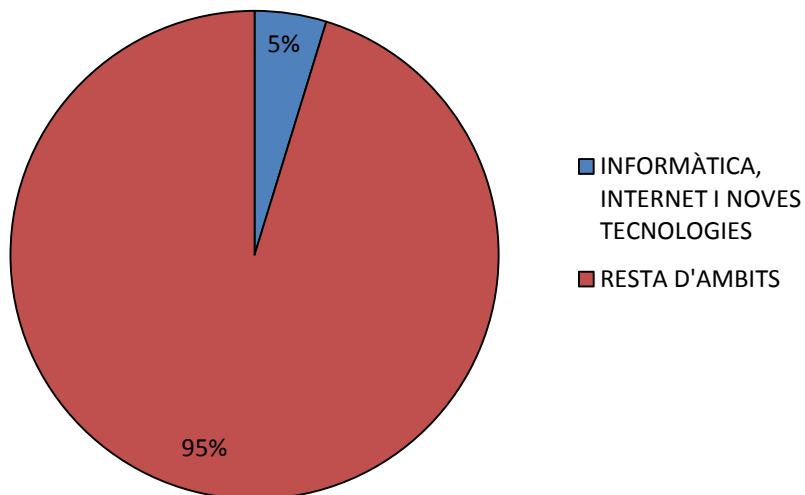

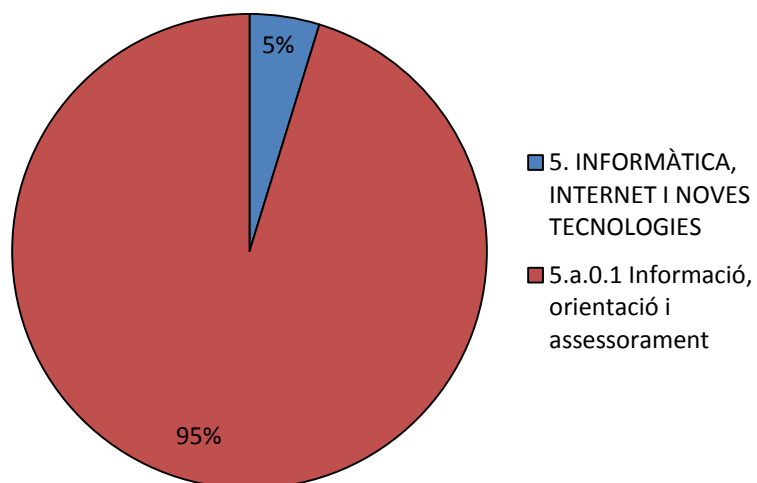
El 85 % (108 actuacions) d'aquestes intervencions es refereixen a la demanda d'informació, orientació i assessorament sobre el funcionament de les institucions, tant de les administracions públiques com de les entitats privades. El 11 % (14) del total correspon a accions desenvolupades sobre el funcionament d'alguna administració pública; el 2 % (3), sobre temes relacionats amb l'Administració de justícia, i el 2 % (3), sobre entitats privades.

e) Internet i noves tecnologies

Les intervencions de l'OBIA referides a Internet i a les noves tecnologies han suposat el 5 % (21 actuacions) de l'activitat.

Des d'un punt de vista totalment quantitatiu, les actuacions d'informació, orientació i assessorament representen el 95 % (20) de les actuacions relacionades amb Internet i noves tecnologies.

LÍNIA D'ATENCIÓ A L'INFANT I A L'ADOLESCENT 116 111

Mitjançant la Resolució de la Secretaria d'Estat de Telecomunicacions i per a la Societat de la Informació de 12 de gener de 2010, s'atribuí el número telefònic 116 111 al servei de línia d'atenció a l'infant i a l'adolescent, d'àmbit europeu.

L'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA) és l'encarregada de procurar els mecanismes de control adequats per assegurar el compliment de tot el que afecta els drets dels menors residents a les Illes Balears i, també, dels que es troben fora d'aquest territori. Per això, va encomanar la gestió d'aquesta línia a la Fundació ANAR, que des de l'any 1994 duu a terme el projecte denominat «Telèfon ANAR d'ajuda a infants i adolescents en risc», per tal de permetre que els usuaris menors d'edat es posin en contacte telefònic les 24 hores del dia, els 365 dies de l'any, amb un servei professional multidisciplinari (bàsicament format per psicòlegs, juristes i treballadors socials), gratuït, anònim i confidencial. Aquest servei garanteix que els menors siguin escoltats d'acord amb l'article 12 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant de les Nacions Unides.

A les Illes Balears, la línia 116 111 es posà en marxa el gener de l'any 2013 i, des d'aleshores, facilita orientació psicològica, informa sobre recursos socials, resol dubtes de caràcter jurídic, deriva casos als recursos més adequats i duu a terme intervencions directes, quan és necessari, traslladant el cas als organismes competents en matèria de menors i fent-ne un seguiment mitjançant la coordinació amb els professionals corresponents.

Des de la línia 116 111, s'ofereix informació, orientació i assessorament sobre:

- Suport emocional.
- Ajuda davant situacions d'emergència.
- Identificació de situacions d'urgència: comunicació i derivació immediates als organismes competents.
- Derivació dels possibles casos de menors en situació de desprotecció (risc o desemparament) als organismes competents perquè els investiguin o hi intervinguin.
- Treball en xarxa amb els diferents recursos de les Illes Balears i la resta de l'Estat.
- Informació actualitzada sobre els recursos especialitzats en infància i adolescència.

COVID-19 - Canal Xat Anar

Abans d'exposar les dades generals de l'any 2020, cal esmentar que el 30 de gener de 2020, l'Organització Mundial de la Salut (OMS) va declarar el brot de SARS-CoV-2 a Xina com a emergència de salut pública d'importància internacional, i que el 14 de març de 2020 es va declarar l'estat d'alarma sanitària, econòmica i social per la crisi del COVID-19 a tot l'Estat espanyol, la qual cosa va afectar molts de nins, nines i adolescents a causa del confinament.

En aquest context extraordinari d'alerta en què ens estàvem protegint del coronavirus, cobren una importància elevada les mesures de prevenció i control encaminades a prevenir situacions de desprotecció de les persones menors d'edat, com els casos de maltractament o

abús, per la qual cosa l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA), conscient que els menors podien tenir dificultats per emprar el telèfon 116 111 des de casa seva, atès el confinament juntament amb els progenitors o d'altres familiars i, fins i tot altres persones, va augmentar el suport que es donava a la Fundació Anar, amb el foment d'una nova via telemàtica: el [canal del Xat Anar](#). Aquest xat va estar obert tots els dies de la setmana, les 24 hores, a la població infantil i adolescent, especialment durant tota la fase del confinament per la crisi sanitària de la COVID-19, passant per la desescalada progressiva que començava quan els menors de 14 anys podien sortir de casa acompanyats dels seus pares a finals d'abril, fins l'acabament del primer estat d'alerta al juny coincidint amb el final del curs escolar.

El [Xat Anar](#), es configurarà, així, com un recurs segur pels menors que no podien sortir de casa seva. Fou atès per psicòlegs que treballen en equip amb advocats i treballadors socials per a donar la millor ajuda possible en aquests moments de crisi, i resultà ser una eina essencial a la qual pogueren acudir molts de nins, nines i adolescents per a demanar ajuda de forma silenciosa —sense exposar-se a un major risc a l'hora de fer-ho que si empremsin un telèfon— quan estan patint violència o abús dins de les seves pròpies llars.

Així, cal significar que des del període de confinament fins al final del curs escolar es van atendre 58 menors a través del xat, correus electrònics i trucades telefòniques (taula 1); 29 d'aquests casos van consultar per violència contra un menor (maltractament físic i/o psicològic, abandonament, violència escolar, violència de gènere o abús sexual). Els problemes psicològics van ser el principal motiu de consulta, concretament, i hi va haver 14 casuístiques. Els 15 casos restants s'atribueixen a problemes socials, separacions, custòdies i règim de visites, problemes d'amistat, dificultats de relació, problemes a l'escola i problemes de conducta.

Taula 1 - LÍNIA D'AJUDA A LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA 116111 FUNDACIÓ ANAR - OBIA EN LA CRISI DEL COVID-19				
Nre. de xats/correus electrònics/telefonades de març a juny de 2020	Xat	c/e	Telèfon	TOTAL
TOTAL	90	5	82	177
CONSULTES CURTES	37	--	68	105
CONSULTES D'ORIENTACIÓ ESPECIAL	53	5	14	72
CASOS	40	5	13	58

Nota taula 1:

Consultes curtes: només requereixen d'una contenció emocional i d'una orientació menys complexa o d'una atenció més genèrica (p. ex: resoldre algun dubte o informació sobre un servei o recurs).

Consultes d'orientació especial: requereixen d'una valoració i orientació psicològica i/o d'una valoració i assessorament de caràcter jurídic i/o social.

Casos: cada cas del menor d'edat atès, tenint en compte que un mateix menor o persona del seu entorn pot contactar diverses vegades per parlar del cas.

ACTUACIONS DEL 2020

El nombre de telefonades ateses procedents de les Illes Balears és de 1.015, de les quals 912 varen ser ateses per la línia d'atenció a l'infant i a l'adolescent (el 89,9 %), i 103 per la línia de la família i dels centres escolars (el 10,1 %).

Les telefonades es poden agrupar en dues grans categories:

Telefonades d'orientació: en aquesta categoria s'inclouen el major nombre de telefonades. En realitat són les primeres aproximacions al recurs o als silencis, i l'atenció d'aquestes resulta fonamental per garantir una atenció adequada als menors. Així mateix, també es tracten telefonades en les quals és necessària una tasca de contenció emocional o d'altres que requereixen una orientació simple i una atenció més genèrica, en les quals l'infant o adolescent o la persona adulta es posa en contacte amb el recurs per conèixer en què consisteix el servei. També hi ha telefonades en què es facilita informació puntual sobre un recurs extern sense haver ofert cap tipus d'orientació. L'any 2020 s'han atès 887 telefonades d'aquest tipus.

Telefonades d'orientació especial: són les que requereixen una valoració i una orientació psicològica o una valoració i un assessorament jurídic o social de l'equip multidisciplinari. En la majoria de telefonades, es deriva el cas a un recurs extern (el que sigui més adequat per al cas en concret —per exemple, cossos i forces de seguretat, serveis de protecció del menor, centres de serveis socials, centres de salut, fiscalia, col·legi d'advocats, etc.), i, pel que fa a alguna telefonada, es trasllada el cas a les autoritats o entitats pertinents per garantir la integritat del menor. Durant l'any 2020, s'han atès 128 telefonades que han requerit una orientació especialitzada (vegeu més endavant la taula 2).

Cal destacar que els **casos** atesos corresponen sempre a una única persona i en aquest es recull tota la problemàtica que hagi manifestat al llarg del temps en les diferents telefonades d'orientació especial. Així, és normal que un cas hagi realitzat diverses trucades d'orientació especial. Aquests casos atesos ascendeixen a 84.

MOTIUS DE LES TELEFONADES

D'acord amb les dades sobre les telefonades d'orientació especial, aquests són els motius que exposen els infants o els adolescents en primer lloc, és a dir, la problemàtica que ha fet que acudeixin al recurs (vegeu més endavant la taula 3).

La **violència exercida sobre un menor** en qualsevol forma (maltractament físic, psicològic, abandonament, abús sexual, expulsió de la llar, agressions extrafamiliars, violència de gènere, explotació sexual infantil, violència escolar o *bullying* i ciberassetjament) representa el 55 % dels casos rebuts dels menors d'edat, i el 64,8 % dels casos rebuts de la família i centres escolars. Així, la violència sobre un menor d'edat

constitueix el **primer motiu** pel qual han accedit al recurs els infants i els adolescents i també els adults de les Illes Balears durant l'any 2020.

Analitzant més detalladament els resultats pels diferents tipus de maltractament, trobam situacions de **maltractament físic i/o psicològic**, que suposen un gran percentatge de les consultes fetes enguany des de les Illes Balears. Els infants i els adolescents que han acudit al recurs per aquest motiu representen el 40 % dels casos. S'ha de destacar que aquest maltractament es produeix en l'entorn familiar i provoca un gran patiment en els menors. La família i els centres escolars han acudit al recurs per aquest motiu en el 42,2 % dels casos, de manera que resulta el principal tipus de violència contra un menor d'edat.

Les telefonades per **abús sexual** es refereixen a atacs a la llibertat sexual del menor per part de qualsevol persona. Aquest tipus de violència apareix en l'atenció als menors en el 5 % dels casos. A més, el trobam en el 6,3 % dels casos rebuts en l'atenció als adults.

La **violència de gènere** es refereix a situacions en les quals la violència, com a manifestació de la discriminació, la situació de desigualtat i les relacions de poder dels homes sobre les dones, és exercida pels qui són o han estat els seus cònjuges o pels qui estan o han estat lligats a elles per relacions similars d'afectivitat, malgrat que no hi hagi convivència. Aquest tipus de violència ha representat el 5 % dels casos d'atenció als menors, i el 3,1 % dels casos d'atenció a les famílies i els centres escolars.

L'**abandonament** es manifesta en les telefonades en l'omissió de determinats comportaments per part d'adults responsables del menor, la qual cosa provoca que les seves necessitats físiques, psicològiques o emocionals no siguin ateses temporalment o permanentment. En l'atenció a les famílies i els centres escolars, s'ha detectat en el 7,8 % de situacions, mentre que durant aquest període no s'han registrat casos des dels menors d'edat.

La **violència escolar o bullying** comprèn els casos que posen de manifest qualsevol tipus de violència, tant física com verbal, sempre en l'àmbit escolar. En aquest cas, la violència és comesa per menors cap a altres menors. La violència escolar apareix en les telefonades de les famílies i els centres escolars en l'1,6 % dels casos, mentre que durant aquest període s'han registrat el 5 % de casos a través dels infants i els adolescents.

L'**expulsió de la llar** s'ha detectat únicament en un 1,6 % de casos pels centres escolars i les famílies, sense que s'hagi registrat cap telefonada dels infants i els adolescents. Cal dir que s'entén per expulsió de la llar quan el menor d'edat ha estat engegat de la casa i no li permeten que torni a entrar, malgrat que ho desitgi o intenti, independentment del motiu.

El **Grooming** o ciberseducció de menors també ha representat l'1,6 % dels motius de les telefonades de part dels centres educatius i les famílies, mentre que no s'ha rebut cap trucada de part dels infants i adolescents.

Pel que fa als **problemes psicològics**, ha suposat el **segon motiu** de les telefonades; entre aquests hi ha, entre d'altres, ansietat, intents i idees suïcides, soledat, pors, tristesa, trastorns psiquiàtrics, trastorns de l'alimentació, baixa autoestima, etc. De banda de les famílies i centres escolars, el percentatge de casos per aquest motiu és el 4,7 %, i el 25% per part dels menors d'edat.

Les **dificultats de relació** solen constituir les raons per les quals més menors d'edat decideixen demanar ajuda. Ens trobam davant situacions conflictives de comunicació entre el menor i les persones properes del seu entorn (pares, mares, amistats o noves parelles dels progenitors en famílies reconstituïdes). Els adults han fet consultes per aquestes situacions en el 3,1 % de casos, mentre que els menors n'han fet el 10 %.

La desaparició d'un menor d'edat fa referència a situacions de segrest parental o per una tercera persona, pèrdua, accident i altres, la qual cosa ha suposat l'1,6 % dels casos de telefonades de les persones adultes.

Els **problemes sobre amistats** representen un 5 % dels casos d'atenció als infants i als adolescents, i es refereixen a telefonades en les quals un menor d'edat manifesta la situació en què es troba un altre infant o adolescent del seu entorn. Els adults no han fet consultes sobre aquesta problemàtica.

Els **problemes de conducta** representen el 10,9 % de les consultes que han fet les famílies i els centres escolars, la qual cosa constitueix el **tercer motiu** de les telefonades. En aquests casos, es recullen situacions com la preocupació mostrada per alguns adults davant la incapacitat de controlar els seus fills, la manca de comportaments adequats, la presència de comportaments agressius en el si de la família, especialment pel que fa a la no acceptació de normes i límits, de manera que en ocasions arriba a ser molt difícil la convivència del menor en l'entorn familiar. A les Illes Balears, els infants i els adolescents no han fet cap consulta per aquest motiu.

Pel que fa a les àrees sobre **problemes jurídics** d'índole diversa (drets i deures de la infància, menors infractors, edats mínimes, separacions, divorcis, règim de visites, acolliment, tutela, dubtes legals, etc.) representen el 9,4 % de les consultes que han realitzat les famílies i els centres escolars durant l'any 2020. De part dels infants i els adolescents no s'ha registrat cap cas per aquest motiu.

Els problemes socials inclouen dificultats per temes econòmics, d'habitatge, de prestacions, ajuts, etc. Representen un 1,6 % de les consultes realitzades per les famílies i els centres escolars, sense que s'hagi rebut cap telefonada dels infants i adolescents.

Els **problemes en l'àmbit escolar** diferents al *bullying* (absentisme, rendiment, dificultats amb el professorat o amb els companys, etc.) suposen un 1,6 % dels casos d'atenció a les famílies i als centres escolars, i no se n'ha registrat cap de part dels infants i els adolescents.

Respecte dels casos de **fuga o ideació de fuga** d'un menor d'edat, observam que els casos representen un 1,6 % dels casos registrats en l'atenció als adults, sense que els infants i adolescents hagin telefonat per aquests motius.

Finalment, cal esmentar la problemàtica relacionada amb les noves tecnologies, sobre la qual observam que les persones adultes han consultat un 1,6 % dels casos.

Taula 2 - 2020					
Resolució de telefonades d'orientació especial	Línia de l'infant i l'adolescent		Línia de la família i els centres escolars		TOTAL
	Nre.	%	Nre.	%	
Psicològica	3	12,0%	9	8,7%	9,4%
Psicològica i social	2	8,0%	4	3,9%	4,7%
Psicològica i jurídica	1	4,0%	16	15,5%	13,3%
Psicològica, jurídica i social	19	76,0%	74	71,8%	72,7%
TOTAL	25	100,0%	103	100,0%	100,0%

Taula 3 - 2020				
Motiu principal de la telefonada (casos)	Línia de l'infant i l'adolescent		Línia de la família i els centres escolars	
	Nre.	%	Nre.	%
VIOLÈNCIA CONTRA UN MENOR D'EDAT	11	55,0%	41	64,1%
Maltractament físic	6	30,0%	20	10,9%
Maltractament psicològic	2	10,0%	7	10,9%
Abús sexual	1	5,0%	4	6,3%
Violència de gènere	1	5,0%	2	3,1%
Violència escolar (<i>bullying</i>)	1	5,0%	1	1,6%
Abandonament	-	-	5	7,8%
Expulsió de la llar	-	-	1	1,6%
Ciberseducció de menors (<i>grooming</i>)	-	-	1	1,6%
PROBLEMES PSICOLÒGICS	5	25,0%	3	4,7%
DIFICULTATS DE RELACIÓ	2	10,0%	2	3,1%
DESAPARICIÓ D'UN MENOR D'EDAT	1	5,0%	1	1,6%
PROBLEMES AMB AMISTATS	1	5,0%	-	-
PROBLEMES DE CONDUCTA	-	-	7	10,9%
PROBLEMES JURÍDICS	-	-	3	4,7%
SEPARACIÓ/CUSTÒDIA/RÈGIM DE VISITES	-	-	3	4,7%
PROBLEMES SOCIALS	-	-	1	1,6%
PROBLEMES EN EL CENTRE EDUCATIU	-	-	1	1,6%
NOVES TECNOLOGIES	-	-	1	1,6%
FUGUES	-	-	1	1,6%
TOTAL	20	100,0%	64	100,0%

CAPÍTOL III

ACTIVITATS SECTORIALS DE L'OBIA

1. Parlament Infantil de les Illes Balears

Sessió de control i conclusions del VII Parlament Infantil de les Illes Balears

Dia 5 de juny, a causa de la situació per videoconferència, es va dur a terme la sessió de control anual del passat VIII Parlament Infantil, que va convocar a infants i adolescents d'arreu de les Illes Balears que participaren en una sessió de seguiment a les propostes que havien formulat i proposat a representants polítics el novembre passat per defensar els seus drets, recollits en la Convenció del Drets de la Infància (CDN). L'objectiu de la trobada era de donar seguiment a les demandes que havien formulat 10 Consells Infantils de les Ciutats Amigues de la Infància i centres educatius en el darrer Parlament Infantil, realitzat al novembre de 2019.

En aquesta comissió de seguiment hi van participar infants representants dels Consells infantils de Formentera, Maó, Palma i Santa Eulària des Riu, reconegudes com a Ciutats Amigues de la Infància i el Consell Infantil del Consell Insular de Mallorca. La temàtica va girar al voltant de les accions i propostes per visibilitzar i defensar drets com l'educació, la salut, la participació o la no-discriminació, tots els quals es troben recollits, des de 1989, en la CDN, un document fonamental i base per reconèixer i reclamar la garantia en el compliment dels seus drets.

Representants polítics del Govern i Consells Insulars contestaren les preguntes i dubtes dels infants i adolescents respecte de les accions dutes a terme en relació amb les seves demandes, realitzades el novembre de 2019.

IX Parlament Infantil de les Illes Balears

El 20 de novembre, coincidint amb el Dia Internacional de la Infància, es va realitzar el IX Parlament Infantil, organitzat amb UNICEF Comitè Balears. La sessió es va desenvolupar per videoconferència, amb la presència a la Sala d'Actes del president del Parlament, Vicenç Thomas, la presidenta d'UNICEF Comitè de Balears, Mercedes del Pozo i el director de l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA), Serafín Carballo.

El IX Parlament Infantil va comptar amb la participació de joves de consells infantils i juvenils de Formentera, Calvià, Santanyí, Palma, Santa Eulària des Riu, Maó i Ciutadella, municipis reconeguts com Ciutats Amigues de la Infància; el Consell Infantil de Sant Josep de sa Talaia, el del Consell Insular de Mallorca, el col·legi Àgora Portals i l'IES Can Balo. Va tractar entorn de les propostes dels participants, vinculades amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), i el seu impacte en les temàtiques de salut i medi ambient. Es presentaren diferents vídeos i es va fer la lectura dels manifestos.

2. Cooperació amb altres administracions

Una de les àrees d'activitat de l'OBIA és la cooperació amb les administracions i els agents socials per contribuir a divulgar i fer complir els drets dels infants i avançar en aquesta direcció. A continuació, hi ha una relació de les col·laboracions més rellevants.

Estudi sobre l'impacte de la Covid-19 en la infància i l'adolescència a les Illes Balears

La investigació es va centrar en com havien viscut els menors d'entre 6 i 18 anys la situació de confinament provocada per la COVID-19. Amb la col·laboració de la Conselleria d'Educació i Universitat, a través de la Direcció General de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa es va fer arribar a les famílies la informació perquè facilitessin als seus fills i filles l'enllaç del qüestionari per participar-hi. El qüestionari es va mantenir obert del 20 de maig al 22 de juny. Hi varen participar 16.563 alumnes de forma voluntària i anònima.

El 95% dels enquestats manifestaren que tenien dispositiu electrònic. El 45% dels alumnes contestaren que l'ordinador o dispositiu electrònic que tenien era compartit amb altres familiars, i el 2% no tenia connexió a Internet. El 88% dels joves i adolescents va reconèixer que ho havia passat bé o molt bé durant el confinament; el 12% va afirmar que s'havia sentit malament o molt malament.

Una de les explicacions que va establir l'OBIA per entendre l'adaptació positiva dels menors a aquesta situació excepcional es el fet unànim d'haver compartit amb la família aquesta experiència. Destaca també la gran dosi de creativitat mostrada pels més petits, un aspecte que podrien potenciar els adults, donant-los espai perquè desenvolupin eines pròpies d'esbarjo sense necessitat de planificar al detall el temps d'oci del qual disposen.

Un dels aspectes que va preocupar l'OBIA era el fet que el 30% dels participants va contestar que desconeixia l'existència de telèfons d'ajuda per a menors, encara que només un 47% de les respostes citava telèfons específics d'ajuda.

L'excés de deures, els problemes de coordinació entre alumnes i mestres, i la possibilitat de compartir més espais virtuals amb els seus companys de classe van ser algunes de les peticions que varen assenyalar els participants.

Projecte «Jo opín!»

L'OBIA ha continuat recollint i analitzant les dades obtingudes en el projecte de recerca denominat «Jo opín!», relatiu a la percepció subjectiva dels menors i dels seus pares i mares o tutors, així com dels professionals, sobre l'atenció que reben a diferents serveis.

Projecte «Sales amigables»

L'objectiu de les sales amigables és millorar el benestar dels menors que han de testificar als jutjats o a les seus policials. Per dur a terme aquest objectiu, les sales amigables proporcionen un espai segur i confortable adaptat als menors, en lloc d'exposar-los a esperes llargues i freqüents als passadissos dels jutjats o de la policia en espais freds que — considerant que aquests menors es troben en aquells moments en situacions d'estrès i ansietat perquè han de declarar— es tornen traumàtics.

«Sales amigables» a les seus de justícia

Les sales amigables són resultat de la petició que va fer l'OBIA al Ministeri de Justícia perquè se cedís un espai a cada seu judicial per habilitar dependències privades per als infants i adolescents que han de comparèixer als jutjats i tribunals, amb l'objectiu de millorar el benestar dels menors que han de testificar als jutjats. L'objectiu és evitar-los una situació traumàtica innecessària causada pel fet d'haver de veure els seus presumptes agressors.

Les sales de justícia amigables estan habilitades amb mobiliari adaptat, materials lúdics i un sistema de videoconferència que evita que els infants hagin de presentar-se directament a les vistes judicials i que els estalvia l'estrès que freqüentment suposa per a ells comparèixer davant el jutge, el fiscal i la resta d'assistents, amb una escenografia imponent.

A les sales amigables els menors poden estar acompanyats dels seus pares i mares, tutors, educadors o terapeutes. Romanen tancades i només s'obren a petició dels representants dels menors que ho sol·licitin expressament.

La iniciativa de l'OBIA per a incorporar les sales amigables a les seus judicials i dependències judicials va començar l'any 2018 i continua a l'actualitat.

Al moment actual ja s'han instal·lat sales amigables a tots els partits judicials de Palma (Audiència Provincial, jutjats de primera instància i de menors de sa Gerreria i jutjats d'instrucció i penal de l'avinguda d'Alemanya) i també al Jutjat de Maó.

Continuen les gestions de l'OBIA amb el jutge degà d'Eivissa i la Gerència Territorial de Justícia per habilitar un espai amigable per a infants a les noves dependències de la seu judicial d'Eivissa.

«Sales amigables» a les seues policials

Les gestions per habilitar una sala per a víctimes especialment vulnerables a la Prefectura de Policia han anat avançant. El Ministeri de l'Interior ha realitzat a la seu central del Cos Nacional de Policia de Palma les obres de reforma arquitectònica necessàries per habilitar la sala amigable de la UFAM (Unitat de Família i Dona). S'espera que, durant el primer trimestre de l'any 2021, la Conselleria d'Afers Socials i Esports, a la qual pertany orgànicament l'OBIA, determini quina serà l'empresa que proveirà el mobiliari i s'aprovi el pressupost d'interiorisme de la sala, perquè ja hi puguin testificar els menors i altres col·lectius com puguin ser les dones víctimes de violència de gènere.

3. Col·laboracions amb organismes i recursos institucionals

Una de les tasques fonamentals de l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA) és la col·laboració amb organismes, administracions i institucions amb la finalitat de contribuir a millorar les condicions de la nostra infància i adolescència i protegir el seu benestar.

A continuació, s'esmenten algunes d'aquestes col·laboracions més rellevants de l'any 2020:

Conselleria d'Afers Socials i Esports

— Secretaria General

S'han analitzat els projectes normatius següents:

- Projecte d'ordre de la consellera d'Afers Socials i Esports per la qual es modifica l'Ordre de la consellera d'Afers Socials, Promoció i Immigració de 29 de juliol de 2008 per la qual es posa en funcionament el programa «Atura't».
- Projecte d'ordre mitjançant la qual s'estableixen les bases reguladores per concebre subvencions en matèria de serveis socials i joventut.
- Projecte de decret pel qual es crea i es regula la Comissió per al seguiment del Protocol marc interinstitucional de maltractament infantil de les Illes Balears.
- Decret de funcionament dels serveis de mediació familiar.
- Projecte de decret llei de simplificació administrativa per pal·liar els efectes de la crisi sanitària COVID-19.

S'ha informat dels projectes normatius per iniciar i reiniciar següents:

- Projecte de decret pel qual es regulen els serveis de promoció de l'autonomia personal per a infants d'entre 6 i 12 anys amb dependència, en l'àmbit dels serveis socials de les Illes Balears i es modifica el Decret 82/2010, de 25 de juny, dels serveis socials de les Illes Balears.
- Avantprojecte de llei de polítiques de joventut de les Illes Balears.
- Registre de professionals de l'àmbit social.

— Direcció General d'Infància, Joventut i Famílies

S'ha participat en la sessió de caràcter ordinari del Consell d'Infància i Família de les Illes Balears.

S'ha pres part en la Comissió Tècnica de Seguiment dels Punts de Trobada Familiar per Derivació Judicial a les Illes Balears.

— Fundació Institut Socioeducatiu s'Estel (FISE)

S'han fet les visites de supervisió als centres socioeducatius de la FISE.

S'ha duit a terme la primera fase del projecte de Taller de Teatreteràpia al centre socioeducatiu es Fusteret.

Conselleria de Presidència, Funció Pública i Igualtat

— Institut Balear de la Dona (IBD)

S'ha col·laborat en l'Estudi sobre la prostitució, la tracta i l'explotació sexual a les Illes Balears 2020.

Conselleria de Transició Energètica, Sectors Productius i Memòria Democràtica

S'ha fet el seguiment de la suspensió com a mesura provisional, preventiva i transitòria de la concessió d'autoritzacions per a l'obertura de nous establiments de joc en el territori de les Illes Balears, aprovada pel Consell de Govern, tot perseguint una política de joc responsable i de protecció especial als menors i als col·lectius més vulnerables.

Conselleria d'Administracions Públiques i Modernització

— Fundació BIT (Balear d'Innovació i Tecnologia)

S'ha actualitzat el Grup de Treball d'Internet Segura, format per l'OBIA, l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (Convivèxit), l'IBJOVE, la Fundació BIT i l'Institut de Seguretat Pública de les Illes Balears —mitjançant el Programa de Policia Tutor— i ha continuat la col·laboració en el web «Vida digital + segura» i en el projecte «Cibermentors».

— Centre d'Emergències 112. S'han recollit les dades relatives a emergències relacionades amb els menors d'edat de les Illes Balears.

— Programa de Policia Tutor. S'ha continuat la col·laboració en el programa.

Conselleria d'Hisenda i Relacions Exteriors

— Direcció General de Pressuposts

S'ha continuat la col·laboració perquè les diverses conselleries puguin dur a terme una avaluació integral de totes les polítiques directament o indirectament relacionades amb la infància, de les seccions pressupostàries i dels ens del sector públic instrumental que tinguin competència en matèria de menors, serveis socials, educació, sanitat, polítiques de gènere, campanyes divulgatives o qualssevol altres que pugui tenir relació amb la garantia dels drets dels infants. Es pretén que, així, es puguin identificar els programes i les actuacions que incideixen en la millora de la protecció dels menors a l'hora d'elaborar els pressuposts generals.

Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca

— Secretaria General

S'ha fet el seguiment del Protocol conjunt engegat des de la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca i la Conselleria de Salut i Consum relatiu a les mesures excepcionals de prevenció i contenció, coordinació i d'organització i funcionament per fer front a la crisi sanitària ocasionada per la COVID-19 als centres educatius no universitaris.

— Direcció General de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa

S'ha participat en la Comissió Tècnica Interinstitucional d'Absentisme Escolar, per tractar sobre dades de l'alumnat il·localitzat durant la suspensió de l'àmbit educatiu presencial a causa de la COVID-19; les dades d'absentisme escolar de les Illes Balears del curs escolar 2019-2020; la proposta de modificació del circuit de notificació en casos d'absentisme, i les Instruccions d'absentisme escolar per al curs escolar 2020-2021 amb relació als tres escenaris possibles a causa de la COVID-19.

— Direcció General de Formació Professional i Ensenyaments Artístics Superiors

S'ha col·laborat per tal de tractar l'obertura als menors estrangers no acompanyats de les assignatures d'acollida lingüística i ensenyaments inicials, que s'imparteixen en els centres d'ensenyament d'adults per al curs 2020-2021.

— Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (Convivèxit)

S'ha enllestit la l'actualització del Protocol de detecció, comunicació i actuacions per a alumnes transsexuals i transgènere als centres educatius de les Illes Balears amb el nom de Protocol d'acompanyament a l'alumnat trans*.

S'ha mantingut contacte continu per tractar de situacions de menors d'edat que poden afectar la conculcació dels seus drets en l'àmbit educatiu.

Conselleria de Salut i Consum

— Secretaria General

S'ha analitzat el projecte normatiu d'Avantprojecte de Llei sobre l'abordatge integral de les addiccions a les Illes Balears.

— Direcció General de Salut Pública i Participació

S'ha fet la revisió del manual de consulta per al professorat «Amb tots els sentits», d'educació afectiva i sexual a la infància i a la pubertat.

— Servei de Salut (IB-Salut)

S'han mantingut reunions amb l'Observatori del Suïcidi de les Illes Balears de l'Oficina de Salut Mental de les Illes Balears (OSMIB).

S'ha participat en l'elaboració del Pla d'Actuació, Prevenció i Maneig de la Conducta Suïcida de les Illes Balears.

Així mateix, s'ha pres part en el projecte d'implantació de les Unitats Funcionals de Coordinació Interinstitucionals de Salut, Educació i Serveis Socials, per atendre la població que presenta complexitat assistencial a les Illes Balears.

Delegació del Govern a les Illes Balears

S'ha col·laborat amb la Brigada d'Investigació Tecnològica (BIT) i el Grup de Delictes Telemàtics (GDT).

— Unitat de Família i Dona (UFAM)

S'ha continuat la col·laboració per dur endavant una sala amigable a la seu de la UFAM de la Prefectura Superior de Policia a Palma.

— Servei de Premsa del Cos Nacional de Policia (CNP)

S'ha continuat la col·laboració entre el Servei de Premsa del CNP i l'OBIA per tractar de manera adequada les notícies i els comunicats de premsa de la policia relatius a menors d'edat, per protegir-ne els drets.

Consells Insulars

— Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS)

S'ha mantingut un contacte permanent per comprovar la situació dels centres de protecció i donar-los devolució de les visites contínues de l'OBIA als centres d'acolliment residencial de protecció. S'han traslladat les queixes de pares i mares amb fills amb mesures de protecció per part de l'IMAS sobre possibles vulneracions dels drets dels seus fills.

Així mateix s'ha assistit a la constitució de la Comissió Insular d'Explotació Sexual Infantil (ESI), per tal de tractar el procediment per a comunicar els indicadors de sospita o evidència de situacions d'explotació sexual infantil i/o tracta d'essers humans; propostes de sensibilització per a la detecció i notificació de persones menors d'edat que puguin trobar-se en una situació de tracta o explotació sexual infantil, a més de la coordinació entre institucions.

S'han fet les visites de supervisió a tots els centres d'acolliment residencial de menors gestionats directament pels consells insulars i als concertats amb les entitats col·laboradores habilitades, alguns dels quals també formen part de la Federació d'Entitats d'Atenció a la Infància i l'Adolescència Balear (FEIAB).

S'ha duit a terme el seguiment i participació de l'adhesió dels consells insulars de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, en matèria d'infància, al Pacte Balear per la Infància, per tal de donar impuls al compromís de les institucions insulars en la millora de les condicions de la infància i l'adolescència en l'àmbit territorial de l'illa corresponent, mitjançant una Comissió constituïda a l'efecte a cada illa.

Ajuntaments i entitats locals

— Federació d'Entitats Locals de les Illes Balears (FELIB)

S'ha continuat la col·laboració per a les bones pràctiques adreçades als menors d'edat als municipis de les Illes Balears.

— Ajuntament de Palma

S'han mantingut reunions de coordinació amb la Direcció General d'Infància i Família de l'Ajuntament de Palma, la Regidoria de Serveis Socials, la Regidoria de Joventut, la Policia Local i la Defensora de la Ciutadania de Palma per fer el seguiment de la situació dels menors a la barriada del Camp Redó (Corea).

S'ha participat en l'elaboració del Pla Estratègic de Prevenció de les Addiccions.

— Defensora de la Ciutadania de Palma

S'ha establert contacte continu per tractar de situacions de menors d'edat que poden afectar la conculcació dels seus drets en l'àmbit territorial del municipi de Palma.

Oficina de prevenció i lluita contra la corrupció de les Illes Balears

Hi ha hagut coordinació amb l'Oficina de la prevenció i lluita contra la corrupció de les Illes Balears en assumptes relatius al sistema de protecció de la infància i l'adolescència.

Fiscalia Superior de les Illes Balears

— Fiscalia Delegada de la Secció de Menors de les Illes Balears

Ministeri de Justícia

- Gerència territorial del Ministeri de Justícia
- Deganat dels Partits Judicials de les Illes Balears
- Presidència de l'Audiència Provincial de Palma

S'han continuat millorant les dotacions i les infraestructures de les sales amigables de justícia en col·laboració amb la Gerència del Ministeri de Justícia, amb la sala amigable als jutjats de Maó. Així mateix, han seguit les converses amb els deganats d'Eivissa i de Manacor amb l'objectiu de poder completar, en el període 2020/2021, la dotació d'aquests espais amigables per als menors d'edat a totes les seus dels partits judicials de les Illes Balears.

Universitat de les Illes Balears (UIB) i Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears (FUEIB)

S'ha col·laborat amb l'Observatori Social de les Illes Balears (OSIB) per a l'Informe dels primers impactes de la COVID-19 a la societat de les Illes Balears.

Amb la FUEIB, s'ha participat en la realització de l'Estudi d'aproximació a la prevalença de l'explotació sexual comercial de la infància i l'adolescència (ESCIA) de les Illes Balears.

Parlament de les Illes Balears

En aquesta legislatura, s'ha continuat la participació en la Comissió de Seguiment del Pacte Balear per la Infància, formada per gairebé tots els partits polítics amb representació parlamentària, la Unicef Comitè Balears i l'OBIA.

Així mateix, s'han presentat les conclusions del VIII Parlament Infantil al president del Parlament i s'ha fet el IX Parlament Infantil en commemoració del 31è aniversari de la Convenció sobre els Drets de l'Infant.

S'ha comparegut en la Comissió d'Assumptes Socials, Drets Humans i Esports del Parlament de les Illes Balears per tal d'informar sobre els supòsits de casos de tràfic de drogues i explotació sexual que afecten menors d'edat dependents de l'Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS); com també per informar sobre les actuacions que s'han duit a terme i es

preveuen davant l'emergència sanitària i la crisi socioeconòmica derivada de l'expansió de la COVID-19.

Defensor del Poble

S'ha mantingut contacte i col·laboració per tractar situacions de menors d'edat dins del seu àmbit de competència.

4. Participació en actes. Agenda

Durant el 2020, l'OBIA ha fet diverses reunions amb entitats i agents socials:

- Comissió de Menors Estrangers no Acompanyats. Participació de la OBIA com a membre d'aquesta comissió per donar suport i treballar en la línia de garantir que els drets d'aquest col·lectiu de menors estiguin preservats plenament a les Illes Balears.
- Associació Espiral. Reunió per informar dels programes i actuacions d'aquesta entitat dins l'àmbit de l'acció comunitària i la necessitat de potenciar molt més línies i estratègies de prevenció comunitària a l'àmbit de la infància i adolescència, tal com marca la llei balear, a més de crear un espai de trobada i treball de totes les entitats que treballen en aquest context a Balears.
- Associació de Justícia i Pràctica Restaurativa. Es planteja la necessitat d'impulsar una línia dins aquest model per treballar amb menors inimputables, en coordinació amb els policies tutors i els serveis de protecció.
- Fundació Mallorca Integra. Fundació esportiva sense ànim de lucre orientada a la integració a través de l'esport de nins i nines de famílies vulnerables, a clubs esportius de les illes, mitjançant el suport i esponsorització d'empreses i entitats.
- Fundació Amadiba. Reunions per debatre els models d'intervenció educatiu i terapèutic de menors de protecció amb problemes comportamentals que gestiona aquesta entitat. Informació sobre els projectes que la fundació desenvolupa a Mallorca i a Eivissa dirigits a menors de protecció.
- Associació A Nosa Filosofia. Associació dedicada a la difusió i ensenyament de la Capoeira. Presentació del projecte dirigit a joves amb mesura de justícia juvenil al Centre Socioeducatiu d'es Pinaret.
- Associació Novadansa: Presentació d'aquesta associació i estudi de col·laboracions amb el sistema de protecció fent servir una eina educativa i terapèutica com és la dansa.
- Associació AMÉS. Reunió de presentació del Projecte de suport i inserció sociolaboral de joves emancipats.

- Associació ARDIP . L'associació transmet queixes de particulars i propostes de millora del sistema de protecció a Mallorca.
- Associació GREC. Participació i col·laboració d' aquesta entitat en el projecte de l' OBIA «Jo Opín» dirigit a l'obtenció de la percepció subjectiva de l' atenció que se'ls dona en el Sistema de Protecció de Mallorca en el grup de famílies que el Grec gestiona a través del Programa d' Educadors Familiars.
- Associació de Pediatria d'Atenció Primària de les Illes Balears. Reunió per conèixer el criteri d' aquesta societat científica sobre la protecció sanitària dels menors en la crisi de la pandèmia, així com d' altres actuacions i projectes orientats a l'atenció dels menors més vulnerables i a la millora de comunicació entre els pediatres i el sistema de protecció de les illes.
- Associació Pro Emancipats de les Illes Balears (APEIB). L'Oficina Balear de la Infància i Adolescència considera que aquesta associació ha de jugar un paper molt important en el sector de menors de protecció que estan pròxims a la majoria d' edat, per fer un treball de mentoria i suport de joves que han de sortir aviat del sistema de protecció. Així també pot jugar un paper molt rellevant en la sensibilització de la societat i dels joves i nins cap als menors que estan sotmesos a qualche mesura de protecció jurídica.
- Consupal. Associació de Consumidors de les Illes Balears. Presentació de queixes per l'entitat col·laboradora.
- Consulpi. Reunió amb aquesta entitat encarregada del registre de marques.
- Consultoria Mediterrània. Intercanvi d' Informació sobre un Projecte d' assessorament a la Fiscalia de Barcelona i la seva implementació als menors dins l'àmbit judicial.
- Projecte «Va de Vida» de *coach* dirigit a adolescents.
- Federació d'Associacions de Pares i Mares d'Alumnes (FAPA Mallorca). S'ha continuat treballant amb aquesta organització en la prevenció del consum abusiu d'alcohol pels joves, i en protegir els menors del risc del joc, tant presencial com en línia, amb l'establiment de rutes escolars segures en què no hi hagi cases d' apostes i de joc. Hem col·laborat de manera estreta en el seguiment de la situació de l' alumnat de la nostra comunitat per tal de garantir l' atenció dels alumnes més vulnerables i amb necessitats educatives especials, en aquest any marcat per la pandèmia i amb fortes restriccions dins el món educatiu.
- Fundació ANAR. S'ha mantingut contacte permanent amb aquesta fundació per difondre a les Balears el telèfon europeu de la infància 116 111, que garanteix un canal permanent de comunicació i ajuda amb els menors per donar resposta a situacions de possibles maltractaments, abusos i negligència. S'ha millorat la contribució econòmica de la

Conselleria de Serveis Socials per fer difusió del telèfon europeu de la infància i per mantenir el xat d'Anar en les xarxes socials.

- Fundación Diagrama. Presentació per part de la fundació de projectes dirigits al col·lectiu de menors de protecció.
- Fundació Minyones.
- Fundació Natzaret. Informació sobre projectes de la Fundació per a la millora de l'atenció dels menors i dels joves emancipats que han arribat a la majoria d'edat.
- Fundació RANA. Col·laboració en el Projecte d'investigació sobre explotació sexual de menors a les Illes Balears.
- Fundació SAMU. Presentació de la Fundació de tots els programes i projectes que gestionen a l'Estat espanyol i fonamentalment amb els NNA (nins, nines i adolescents) no acompanyats. L'entitat té una llarga experiència en el treball amb aquest col·lectiu, al qual ofereix programes formatius a través de la seva *Escuela de Oficios*.
- ICAIB. Col·laboració per la millora del torn d'ofici per a menors amb mesures de justícia juvenil.
- IREFREA. Col·laboració en Projectes Europeus i en el Pla Estratègic de Prevenció del Consum de Drogues de Palma.
- Palmaesports. Presentació dels projectes de l'entitat.
- Plataforma FARSEB, formada per entitats de famílies de totes les illes, per tractar la reclamació a la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca sobre el retorn dels suports educatius a l'alumnat amb necessitats educatives especials per al curs 2020-2021.
- SAHMBALA. Presentació dels projectes d'aquesta entitat i la col·laboració per donar atenció a menors que surten del sistema de protecció, fonamentalment NNA no acompanyats i que no tenen cap altra cobertura.
- Sociedad de Pediatra Balear (SOPEBA) i Associació de Pediatria d'Atenció Primària. Reunions per intercanviar informacions i diagnòstic de necessitats de l'atenció pediàtrica de nins nines i adolescents de grups vulnerables i de nins amb mesures de protecció jurídica. Estudi de propostes de millora dels circuits d'atenció socio sanitària a aquest col·lectiu.
- UNICEF Comitè Balears. S'ha continuat la col·laboració mútua en defensa dels drets de la infància a les Illes Balears, amb el suport a la Comissió de Seguiment del Pacte Balear per la Infància, els parlaments infantils i les Comissions Insulars de Seguiment del Pacte Balear per la Infància.

- Aldees Infantils. S'ha participat com ponent en una jornada sobre emancipació organitzada per l'entitat.
- Mitjans de comunicació. S'ha mantingut un contacte continuat amb la premsa escrita i digital per treballar la necessitat de tractar de manera adequada les notícies i les informacions referides a menors i el respecte escrupolós dels drets dels infants i adolescents.

En resum, el 2020 s'han fet els actes següents:

- 50 reunions amb entitats de totes les Illes Balears.
- 10 cites amb particulars (relacionades amb l'obertura d'expedients per part de l'OBIA).
- 13 cites amb menors.
- 13 jornades i presentacions en què l'OBIA ha participat.
- 31 intervencions en mitjans de comunicació.
- 44 reunions amb altres administracions públiques, tant d'àmbit local com autonòmic o estatal.
- 23 reunions amb la Conselleria d'Afers Socials i Esports, de la qual l'OBIA depèn orgànicament.
- 26 reunions amb l'equip tècnic de l'OBIA, que s'organitzen per fer el seguiment dels expedients o tractar de temàtiques relacionades amb el dia a dia.
- 15 visites a centres de protecció de menors.
- 2 visites als centres de la Fundació Institut Socioeducatiu s'Estel, en què s'ha millorat el canal de demanda dels menors interns per poder atendre les seves peticions.
- 12 actes catalogats com a *altres*.
- 5 participacions a grups de treball i investigació.

5. Pacte Balear per la Infància

El 19 de novembre de 2013, se signà el Pacte Balear per la Infància, un compromís dels partits polítics amb representació parlamentària (Partit Popular, PSIB-PSOE i MÉS per Mallorca), UNICEF Comitè Balears i l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor (ODDM).

El 22 de setembre de 2015, se signà l'adhesió al Pacte Balear per la Infància dels grups Podem Illes Balears, MÉS per Menorca, El PI, Ciutadans i Gent per Formentera (Grup Mixt). El 18 de novembre de 2015, una vegada revisat, s'aprovà per unanimitat el Reglament de la Comissió de Seguiment del Pacte Balear per la Infància. L'objectiu d'aquesta Comissió és esdevenir un òrgan de participació mitjançant el qual es vol promoure més operativitat de funcionament en el compliment dels compromisos adquirits i signats el 19 de novembre de 2013.

A partir d'aquest moment es forma un grup de treball per establir una línia de seguiment dels indicadors relacionats amb la infància a les Illes Balears, crear mecanismes de coordinació i posar en marxa un full de ruta d'aquests indicadors relacionats amb la infància.

Actualment, la Comissió de Seguiment del Pacte Balear per la Infància està formada per un representant de cadascun dels grups signants del Pacte, la UNICEF Comitè Balears i l'OBIA.

El 19 de novembre de 2019, la Comissió va signar una addenda al Pacte Balear per la Infància. Aquesta addenda respon a la necessitat d'incorporar al Pacte la vinculació amb l'Agenda 2030 i els 17 objectius de desenvolupament sostenible i d'aplicar aspectes establerts en la nova Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears. El document estableix tant els eixos transversals com les àrees prioritàries en relació amb el compliment dels drets dels infants basats en la lluita contra la pobresa, la garantia de l'equitat, l'educació, la salut, la promoció de la participació infantil i adolescent, la lluita per l'eliminació de la violència contra la infància i l'efectivitat de la protecció.

Al llarg de 2020 es varen realitzar 3 reunions, els dies 5 de març, el 24 d'abril i el 9 d'octubre. Les dues últimes van ser per videoconferència. Entre els temes tractats, es va assenyalar la importància de col·locar la infància en el centre en aquesta crisi, a banda de les seves conseqüències.

El 2018, l'Oficina de Defensa dels Drets del Menor, juntament amb la UNICEF, va impulsar la signatura, per part dels grups representats en els consells insulars de les Illes Balears, del Pacte Balear per la Infància. L'adhesió dels consells insulars al Pacte Balear per la Infància es formalitzà amb la signatura d'un document específic segons les competències dels consells en la matèria.

Els consells insulars tenen un ampli ventall de competències en matèria d'infància i adolescència, tant pel que fa a tutela, guarda i adopció de menors, o menors infractors inimputables (de menys de 14 anys), com en prevenció, esports, cultura, atenció a la drogodependència i, en general, suport tècnic als municipis petits. El compromís dels consells, mitjançant l'aprovació en els plens de les corporacions de l'adhesió al Pacte Balear per la Infància, constitueix un impuls important en la millora de l'atenció a la infància i l'adolescència a les Illes Balears.

Les reunions que es varen mantenir al llarg de l'any varen ser:

- Consell de Mallorca: 20 de juny
- Consell de Menorca: 19 de febrer i 21 de maig
- Consell d'Eivissa: 22 de juny
- Consell de Formentera: 22 de juny

A totes les reunions que es varen realitzar passat el confinament es va assenyalar la importància, com ja hem ressaltat, de col·locar la infància en el centre en aquesta crisi, i de les conseqüències que es poden derivar de la mateixa.

Als Consells s'està fent la recollida de dades amb l'objectiu d'omplir la graella d'indicadors relacionada amb els compromisos signats, per poder fer visible la realitat de la infància, identificar-ne dificultats i fixar prioritats en les actuacions a dur a terme.

CAPÍTOL IV

CONCLUSIONS

Valoració de la situació dels drets dels infants i els adolescents a les Illes Balears a l'any 2020

L'any 2020, la crisi de la COVID sobre l'economia, la salut i el benestar de les persones ha permès avaluar les solideses i les febleses del nostre sistema de Benestar Social a l'hora d'afrontar i mitigar els efectes devastadors que la pandèmia ha tingut en el conjunt de la població. S'ha de reconèixer sens dubte l'esforç sense precedent a la història de la nostra comunitat autònoma per atendre les necessitats més urgents de la població en termes de salut, educació i subsistència. Es va posar al centre de la gestió de la crisi el fet d'atendre les necessitats més importants de les persones i, des de l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència, fem un clar reconeixement d'aquest treball titànic que s'ha fet des de les administracions, el Tercer Sector i moltes iniciatives de ciutadans anònims per cuidar de la gent; així i tot, no s'ha pogut arribar a tots els racons. Els petits negocis i els autònoms s'han duit una de les pitjors parts d'aquesta tragèdia, amb els milers de famílies que depenien d'aquests petits negocis.

També hem de pensar en les més de 30.000 llars compartides a les Illes Balears (INE), 10.000 de les quals tenen menys de 48 m², així com una quantitat indeterminada però molt significativa de famílies que viuen en una única habitació, i tot el que això implicà durant el confinament; amb els nins, nines i joves que han perdut el tren de l'aprenentatge, amb dos cursos escolars molt complexos, que han deixat un nombre encara indeterminat d'alumnes fora del sistema educatiu, malgrat tots els esforços que des d'Educació s'han fet; i en les famílies que han entrat en la desesperança perquè el panorama s'ha enfosquit fins a nivells irreconeixibles. Hauran de passar anys per recuperar tot el que s'ha perdut en aquest temps.

Hem de tenir present que no disposàvem d'un manual per gestionar una situació semblant i que, per força, s'han anat donant respostes segons apareixien les necessitats, els problemes i els reptes. Si qualcuna cosa s'ha de dir, és tal volta que hem trobat a faltar una perspectiva d'infància en la gestió d'aquesta crisi, l'existència d'un observatori permanent des del qual s'avaluà l'impacte que cada mesura que es prenia podia tenir en la infància i en l'adolescència i no únicament en relació amb la seva salut física, aspecte que sí que s'ha tingut clarament present. A finals d'any ja vàiem la factura que els nostres infants i joves han pagat en termes de salut mental i emocional.

Des d'un començament, ja es va tenir informació prou contrastada científicament que els nins en general no eren transmissors importants de la malaltia a altres nins, ni als adults i això va representar una gran tranquil·litat per a tots. S'ha parlat del comportament exemplar que els menors varen tenir en tota l'etapa del confinament i de com varen col·laborar perquè la situació no es compliqués més. Mai els estarem prou agraïts com societat adulta. De fet, l'OBIA en col·laboració amb Conselleria d'Educació va fer una macroenquesta al mes de maig del 2020, de la qual hem parlat en aquest informe, sobre com estaven vivint la

pandèmia els infants i els adolescents i vàrem obtenir quasi 18.000 respostes. Hi havia una gran necessitat de ser escoltats i d'exercir aquest dret. Els infants i adolescents ens varen dir que ho estaven vivint millor del que es pensava a l'etapa del confinament, perquè valoraven molt positivament viure i jugar en família i compartir la vida en família com mai s'havia fet, malgrat que hi havia un 12% dels enquestats que manifestaven que ho estaven passant malament o molt malament per motius diferents.

Pobresa Infantil

El primer problema que tenim a les Balears amb la nostra infància i adolescència continua essent la **pobresa infantil**. Hi ha diferents fonts estadístiques per determinar-ne la magnitud. Les últimes dades oficials sobre aquest tema pertanyen a l'any 2019 i ja indicaven llavors que entre un 22 i un 23% dels infants i adolescents vivien sota el llindar de pobresa. Hem de tenir present que veníem d'un 37,8% a l'any 2013, l'índex més elevat dels darrers anys (Informe Foessa-Càritas 2020). A hores d'ara no tenim dades oficials contrastades que situïn aquest llindar de pobresa a dia d'avui, però diferents estimacions refereixen que estam arribant al 30% de la població infantil i juvenil, fins i tot a un de cada 3 infants i adolescents a la nostra comunitat; això ho situa al voltant dels 65.000 menors afectats.

Sabem que la pobresa implica una disminució directa de les oportunitats per assegurar una integració plena en la societat i poder gaudir del benestar que correspon al nostre nivell de desenvolupament com a país.

De moment estam perdent com a societat la batalla contra la pobresa infantil, amb tot el que això implica. De tota manera, les administracions han fet un esforç extraordinari per ajudar a resistir els cops més durs, però amb seguretat no ha bastat. S'han incrementat substancialment prestacions i recursos a disposició de les famílies més vulnerables com, per exemple, el nombre de beneficiaris o unitats familiars que rebien qualche prestació econòmica del Govern i Consells (RESOGA, Pensions no contributives, PNC, o Renda Mínima d'Inserció, RMI) a 31 de desembre han estat de 23.691 i 17.788 unitats de convivència. Els ERTO han permès que a 31 de desembre del 2020 hi hagués 30.838 persones que s'hi acullissin, i el nombre de persones beneficiàries de les ajudes econòmiques d'urgència dels Serveis Socials a la nostra comunitat autònoma a l'any 2020 han estat 50.020 (gestió i tramitació SSCB) (Font: Direcció General de Planificació de la Conselleria d'Afers Socials i Esports).

La batalla contra la pobresa s'ha de donar en molts de fronts, amb l'agilització de la tramitació i revisió de criteris de l'ingrés mínim vital (IMV), que ha suposat una gran frustració per molta de gent que tenia expectatives de poder disposar d'un ingrés de supervivència; l'increment de la prestació de fill a càrrec, que ara mateix ens situa en el furgó de coa dels països de l'UE; l'increment de la inversió pública en protecció social cap a aquest col·lectiu; i la protecció social davant els desnonaments de famílies amb nins i nines o la incentivació d'ajudes al lloguer. Així mateix, per altra banda tenim l'educació, que és una de les llances determinants per augmentar les oportunitats dels nins i adolescents en risc d'exclusió. Cal garantir places a escoles infantils per a nins i nines de 0-3 anys de famílies vulnerables usuàries dels Serveis Socials i d'altres mesures que s'assenyalen a l'Informe

sobre pobresa extrema i drets humans, elaborat pel Relator Especial de l'ONU a l'any 2020 i que així mateix es recullen a l'informe d'UNICEF «13 mesures per combatre la pobresa infantil a l'Estat espanyol».

Abans de la crisi, les Illes Balears encapçalàvem un dels majors índex de desigualtat econòmica de tot l'Estat espanyol i amb probabilitat el continuarem liderant. La caiguda d'un 20% del PIB balear (segons la Càtedra Prospect Comunitat Valenciana 2030), el més elevat de l'Estat espanyol, constitueix un indicador clar de la situació de la nostra economia i de l'agreujament de les condicions de vida del sector de població més vulnerable. Hi ha famílies que s'estan despenjant i passant al cercle de l'exclusió social. En alguns casos però els efectes no es deixen sentir encara gràcies als expedients de regulació d'ocupació (ERTO), que no deixen d'ésser un fre de mà per no caure en l'exclusió social.

Sabem que la pobresa, especialment en els infants i joves, afecta seriosament la salut i a l'esperança de vida, que s'escurça en ser de pitjor qualitat, per no disposar d'una alimentació sana i equilibrada, mantenir estils de vida menys saludables i viure en condicions habitacionals deficientes i en un estrés continu de la lluita per la supervivència. Els infants són esponges que absorbeixen tot aquest patiment i malestar al seu voltant. Diu la Comissió Europea que «els nins que han nascut a llars pobres es convertiran en adults pobres», i queden atrapats en aquest cercle viciós. Aquests nins són proclius a viure en contextos de convivència no afavoridors d'un desenvolupament harmònic, sense nodriment emocional i cognitiu i fins i tot són exposats a tractes no adequats que no respecten els seus drets. Tenen pitjor rendiment escolar, abandonen abans els estudis, tenen més dificultats d'entrar en el mercat laboral, són temptats a entrar en entorns marginals amb consum de drogues i alcohol i la comissió de conductes asocials. La qual cosa no val dir que necessàriament la pobresa impliqui aquests fets. Hi ha una major vulnerabilitat i, per tant, una major exposició al fracàs vital. S'ha de poder afirmar, però, sense cap determinisme, que hi ha nins i adolescents resilents de llars pobres que poden integrar-se plenament a la nostra societat.

Al darrer informe i dins el marc semestral europeu, Brussel·les alerta que «l'efecte global de les transferències socials (diferents a les pensions) en la reducció de la pobresa infantil a l'Estat espanyol segueix essent el pitjor de l'UE», malgrat les mesures que s'han après aquests darrers anys, tot i que encara no se n'ha notat l'efecte. La pandèmia en definitiva ha vingut a exacerbar les desigualtats existents de les quals ja parlàvem de manera extensa a la memòria de l'any 2019. Com dèiem l'any passat, aquesta situació de desigualtat social i de pobresa compromet seriosament el respecte dels plens drets dels nins, les nines i els adolescents.

RUMI

En relació a altres indicadors com és en relació als maltractes a infants i adolescents a través de la notificació al Registre Unificat de Maltractament Infantil (RUMI), continuem liderant a l'àmbit estatal la quasi totalitat de tots els paràmetres d'aquest registre (l'última comparativa entre comunitats autònomes és de l'any 2019). Així som la primera comunitat en nombre de notificacions al RUMI, amb una taxa de 1565 notificacions per 100.000 menors de 18 anys (la

segona és Extremadura amb 560 notificacions per 100.000). S'ha duplicat d'aquesta manera la taxa de notificacions a les Balears en relació amb l'any anterior. Així també encapçalem en tot l'Estat el nombre de notificacions valorades com a greus: 976,3 per 100.000 (la segona és Canàries amb una taxa de 152/100.000), el 64% del total de les notificacions. Quant a la tipologia de maltractaments som la primera comunitat en totes les tipologies (abusos sexuals, maltractament emocional, maltractament físic) a excepció de la negligència, que som la segona en nombre de notificacions. Pel que fa a les tipologies de maltractament, el 36,57% corresponen a notificacions per negligència, el 31% a maltractaments psíquics, el 22% a maltractaments físics i a abusos sexuals, el 10,38%. S'ha de tenir present que el 13% de les notificacions per presumptes maltractaments (704) han estat per nadons de menys de 3 anys. (Font: Direcció General de Menors Família i Joventut)

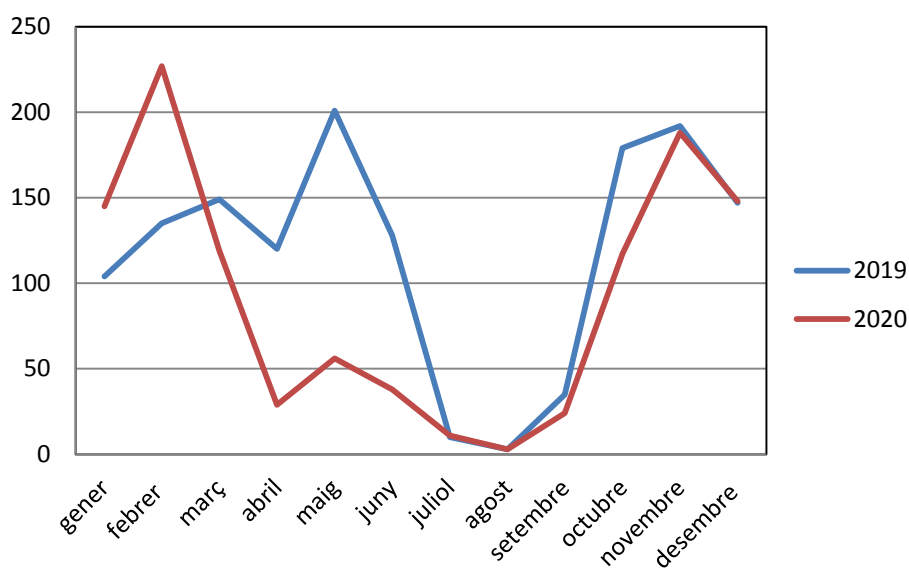
Venim plantejant aquests darrers anys la situació preocupant que tenim a la nostra comunitat autònoma per aquest trist lideratge. És cert que les dades del RUMI no són dades totalment acurades, pel fet de que, dissortadament, no s'ha pogut consensuar un criteri homogeni de registre dels maltractaments a menors entre totes les comunitats autònomes i el Ministeri, la qual cosa resulta bastant penosa, per la incapacitat del Ministeri d'aconseguir una major disciplina entre comunitats 20 anys després de la seva implantació. Així volem manifestar la manca de responsabilitat de les administracions per no ser capaces de resoldre aquest tema, com es recull a les diferents Observacions a l'Estat espanyol del Comitè de Drets de l'Infant, i garantir un sistema fiable de Registre de Maltractaments.

Estam obligats a fer una reflexió profunda entre administracions, societat, partits polítics i Tercer Sector sobre què succeeix a les Illes Balears perquè, any rere any, es doni una situació tan alarmant que col·lapsa els serveis de protecció infantil i que reflecteix la manca d'un treball de prevenció efectiu que eviti que es produeixin aquests atemptats contra els drets dels infants. Fa falta una planificació estratègica d'àmbit balear que inclogui tots els àmbits administratius i un gran Pacte Social que es plantegi treballar intensament per eradicar els maltractaments i millorar el benestar i la integritat dels infants i joves a la nostra comunitat autònoma.

D'altra banda, ja hem comentat a diferents informes que, en part, aquest fet s'explica per la importantíssima tasca de formació i sensibilització dels professionals en aquest tema que han fet al llarg dels anys la Direcció General d'Infància, Joventut i Famílies i altres entitats com RANA i UNICEF.

En quant a les [dades del RUMI](#) del 2020, cal dir que encara no es poden comparar amb la resta de les comunitats autònomes de l'Estat. S'ha produït una reducció del nombre de notificacions, que han passat de les 6.106 de l'any 2019 a 5375 el 2020, el que representa un 20%. El 64,5% de les notificacions han estat valorades pels professionals com a greus. El 10,38% de les notificacions han estat per abusos sexuals: han passat de 447 a l'any 2019 als 558, al 2020, amb un augment d'un 20% . Primer de tot s'ha de dir que es poden fer diferents notificacions per un mateix menor; de fet, aquestes notificacions pertanyen a 3081 menors. Hem de tenir present també que l'any 2020 es va produir el confinament amb el tancament de les escoles durant 3 mesos. L'escola junt als serveis socials son els dos àmbits principals

des dels quals es comuniquen les presumptes situacions de maltractaments al Registre Unificat de Maltractament Infantil. Per altra banda, la situació de semipresencialitat a partir de 2n ESO des de l'inici del curs 2020-2021 pot explicar, en part, aquesta disminució de notificacions al RUMI. L'impacte que també ha tingut la COVID-19 a l'atenció primària, amb una minva important de l'atenció presencial pediàtrica i de medicina de família ens du a considerar seriosament la hipòtesi que, en aquesta pandèmia, els nins, nines i adolescents han estat més exposats a situacions que atempten contra els drets dels infants i adolescents; això si tenim presents altres fonts d'informació com l'Informe de la Fundació Anar (Memòria de la Fundació Anar de l'any 2020) o la comparativa de notificacions RUMI (Direcció General d'Infància, Joventut i Famílies, DGIJF 2021). L'escola és un espai segur i s'ha de poder garantir la plena presencialitat com un factor clar de protecció dels infants i joves.

Notificacions al RUMI des de l'àmbit educatiu

Pel que fa a les dades referides al context dels [sistemes de protecció](#), cal afirmar que s'està produint un canvi de tendència quant a al reforçament de l'acolliment familiar per davant del residencial: som la novena comunitat en acolliments residencials i la segona comunitat en acolliment familiar després de la Comunitat Valenciana. Som la setena comunitat en nombre de tuteles, i la tercera en guàrdies voluntàries. A més, som la tercera comunitat en baixes de l'acolliment residencial per retorn amb les famílies. Pel que fa a places residencials per 100.000 adolescents i nins, som la catorzena comunitat. També hem de tenir present que l'arribada de menors migrants no acompanyats ha suposat l'augment de places als Sistemes de Protecció per donar compliment als drets d'acollida d'aquests menors, com obliguen les normes nacional i internacionals. També cal ressenyar que a Mallorca s'ha aconseguit que cap infant menor de 3 anys no hagi estat en un centre residencial de protecció, tal com exigeix la Llei orgànica d'infància 8/2015 i també l'autonòmica, i que quasi la totalitat de 5 anys tampoc hi hagi estat (Font: Observatori Estatal de la Infància. Ministeri d'Assumptes Socials, 2020).

Dissortadament l'any 2020 hem continuant encapçalant, un any més, l'estadística de denúncies per violència de gènere per cada 10.000 persones a l'àmbit estatal, amb una ràtio de 93,8 per sobre de la mitjana nacional, que és del 60,2 — segons dades del Consell General del Poder Judicial— en total 5.506, un 10,1% menys que a l'any 2019 . Aquest fet implica una situació de maltractament emocional pels infants, i el ser testimoni d'aquesta violència afectarà a la seva salut mental, així com el risc de reproduir models violents de solució de conflictes en el futur, en el cas dels nins, o l'exposició de les nines a identificar-se en les seves futures relacions de parella amb un rol de víctima.

En relació amb la Memòria Fiscal de l'exercici 2019, la darrera presentada, s'han produït 143 delictes i agressions sexuals contra menors: 117 delictes protagonitzats per menors contra la llibertat i indemnitat sexual, 269 delictes de violència de gènere i domèstica en general, i, finalment la tramitació de 958 expedients de reforma juvenil.

En relació amb àmbit de la [justícia juvenil](#), sobre mesures judicials en aplicació de l'article 7 de la Llei 5/2000, de 12 de gener, tenim que en aquest apartat, continuam entre les primeres comunitats quant al nombre de mesures executades i notificades, tant d'internament en règim tancat, semiobert, obert com terapèutic, i en algunes som la primera, en concret en la mesura de prohibició d'aproximació de la víctima i en mesures executades per menors dones (Observatori Estatal d'Infància. Ministeri de Serveis Socials, 2020). Ens falta però una anàlisi més acurada de les reincidències. També trobam que hi ha una insuficiència de programes alternatius a l'internament que ajudin els joves a allunyar-se del camí de la comissió de delictes i dels comportaments delinqüencials d'una manera efectiva. Continuam observant, a les contínues visites de l'OBIA als centres de justícia juvenil, la presència d'un nombre significatiu de joves que provenen del Sistema de Protecció, la qual cosa reflecteix com aquest sistema, el sistema educatiu, el comunitari i la família no han aconseguit que aquests joves puguin tenir un itinerari vital cap a l'èxit escolar i social i trobin alternatives d'oci i lleure saludable que previnguin les conductes asocials.

Pel que fa a les dades de [consum de drogues](#) legals i il·legals de menors tenim, segons l'enquesta ESTUDES 2020, que dels, menors entre 14 i 18 anys, el 81,6% ha provat alguna droga legal en els darrers 12 mesos, i un 31% alguna d'il·legal. Segon aquest estudi, a les Balears el consum de estupefaents comença molt abans que la mitjana estatal, i les xifres de consum de quasi tot són mes elevades que a la resta de l'Estat. Malgrat la prohibició de dispensació d'aquestes drogues a menors, són a l'abast de tots . Així, el consum s'inicia a la nostra comunitat als 14 anys i la meitat dels estudiants de secundària s'ha engatat als darrers 12 mesos. Quant a altres addiccions com és la del joc, preocupa especialment segons aquest estudi l'ús compulsiu d'Internet, que afecta el 17% dels menors de la nostra comunitat autònoma. L'11,6 del joves (no s'especifica l'edat) reconeixen que fan apostes per Internet i que un 21,8% ho han fet de manera presencial al darrer any. El 90,7% d'aquests són menors d'edat.

Fins aquí hem presentat una radiografia de la situació de la nostra infància i adolescència més vulnerable i ens ha de preocupar, i molt, el fet que en una gran majoria d'indicators estam entre els primers, i, en alguns casos, fins i tot, som els primers, la qual cosa dibuixa

un panorama molt inquietant. Aquest és un fracàs de tota la societat, perquè no estam rescatant aquest grup d'infants i joves vulnerables d'un camí de fracàs evolutiu i vital, d'una infelicitat i patiment que, a la seva vegada, es continuaran reproduint a les generacions següents. Aquesta situació ens obliga a tots a treballar colze a colze per canviar aquesta trajectòria que es manté al llarg dels darrers anys.

A continuació, s'exposen algunes observacions sobre l'estat actual a les Illes Balears d'alguns dels drets de la infància i l'adolescència prevists en la Convenció sobre els Drets de l'Infant, a partir de les queixes, els greuges i les preocupacions que s'han traslladat a l'Oficina, i també de les nostres observacions. D'altra banda, també es fa referència als avanços o retrocessos dels drets en relació amb l'Informe de l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència de l'any 2019.

DRET DE L'INFANT A NO SER SEPARAT DELS SEUS PARES I DRET QUE ELS PARES REBIN SUPORT (articles 9 i 18 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant)

Art. 9. 1. Els estats part vetllaran perquè l'infant no sigui separat dels seus pares contra la voluntat d'aquests, excepte quan, a reserva de revisió judicial, les autoritats competents determinin, d'acord amb la llei i els procediments aplicables, que la separació és necessària per l'interès superior de l'infant. Aquesta determinació pot ser necessària en casos particulars, per exemple, quan l'Infant sigui objecte de maltractament o negligència per part dels seus pares o quan aquests visquin separats i hagi d'adoptar-se una decisió sobre el lloc de residència de l'infant.

2. En qualsevol procediment iniciat d'acord amb el paràgraf 1 del present article, s'oferirà a totes les parts interessades l'oportunitat de participar-hi i de donar a conèixer les seves opinions.

3. Els estats part respectaran el dret de l'infant que estigui separat d'un o d'ambdós pares a mantenir relacions personals i contacte directe amb tots dos pares de manera regular, llevat que això sigui contrari a l'interès superior de l'infant.

4. Quan aquesta separació sigui resultat d'una mesura adoptada per un Estat part, com la detenció, l'empresonament, l'exili, la deportació o la mort (incloent-hi la defunció per qualsevol causa mentre la persona estigui sota la custòdia de l'Estat) d'un dels pares de l'infant, o d'ambdós o de l'infant, l'Estat part proporcionarà, quan se li demani, als pares, a l'infant o, si escau, a un altre familiar, informació bàsica sobre el parador del familiar o familiars absents, llevat que això resulti perjudicial per al benestar de l'infant. Els estats part s'asseguraran, a més, que la presentació d'aquesta petició no implica conseqüències desfavorables per a la persona o persones interessades.

Art. 18. 1. Els estats part posaran el màxim interès a garantir el reconeixement del principi que ambdós pares tenen obligacions comunes pel que fa a l'educació i el desenvolupament de l'infant. Incumbirà als pares o, si és el cas, als representants legals la responsabilitat primordial de l'educació i el desenvolupament del nen o nena. La seva preocupació fonamental serà l'interès superior de l'infant.

2. A l'efecte de garantir i promoure els drets enunciats en la present Convenció, els estats part prestaran l'assistència adequada als pares i als representants legals per a l'exercici de les seves funcions pel que fa a l'educació de l'infant i vetllaran per la creació d'institucions, instal·lacions i serveis per a l'atenció dels nens i nenes.

3. Els estats part adoptaran totes les mesures adequades perquè els infants els pares dels quals treballen tinguin dret a beneficiar-se dels serveis i instal·lacions d'acolliment d'infants per als quals reuneixin les condicions requerides.

Serveis socials municipals

Plans municipals d'infància i suport a les famílies vulnerables

Tota la normativa —internacional (Convenció sobre els drets de l'Infant), estatal (Llei orgànica 8/2015 i Llei 26/2015) i autonòmica balear (Llei 9/2019)— estableix la necessitat de prioritzar el suport a les famílies com a eix bàsic de la política social, suport que s'ha d'iniciar i propiciar justament des de les administracions més properes a les famílies: els ajuntaments.

La pandèmia de la COVID-19 ha requerit dels serveis socials municipals un esforç sense precedents a l'hora de atendre les necessitats més urgents de la població. S'han incrementat els pressuposts d'ajudes de manera molt significativa, a causa de l'allau de sol·licituds de persones i famílies que han estat colpejades per la crisi.

L'any 2020 s'està donant un impuls pel que fa a la creació de plans d'infància a tota la comunitat balear. En aquests moments tenim 11 municipis que són Ciutats Amigues de la Infància (CAI). Aquests municipis disposen d'un Pla d'Infància que, junt a altres requisits exigits per UNICEF, els atorga aquest reconeixement. Aquests municipis són Palma, Calvià, Santa Eulàlia del Riu, Santanyí, Manacor, Inca, Felanitx, Maó, Ciutadella, i Marratxí. Altres ajuntaments a més dels esmentats estan en procés d'elaboració dels plans municipals d'infància respectius. Esperem que aquest mapa es completi prest, així com l'impuls d'un Pla estratègic d'infància i adolescència autonòmic —tal com preveu la Llei balear de drets de la infància i adolescència— que doni coherència a tota una estratègia d'infància a la nostra comunitat autònoma.

El Consell de Menorca té un Pla de Família que inclou també una perspectiva d'infància i adolescència. El Consell d'Eivissa està actualment ultimant el seu Pla d'Infància. I l'Observatori de la Infància de l'IMAS, creat a l'any 2020, té encarregada com a primera tasca l'elaboració del Pla d'Infància de Mallorca.

El desplegament de la llei autonòmica es fa molt necessari pel que fa a la materialització de la delegació als municipis, per part dels Consells, de la competència de la Declaració Jurídica de Risc, amb el corresponent reforç de recursos materials, financer i de recursos humans per fer-ho possible. Ja fa dos anys de l'aprovació d'aquesta llei i encara no s'han produït la transferència als municipis. Aquest reforç de l'atenció primària social i comunitària, junt amb la resta de recursos comunitaris a cada territori, ha d'ésser un vertader suport a les famílies més vulnerables per fer possible una parentalitat positiva i esdevenir un dic contra els itineraris vitals dels infants i adolescents cap al fracàs evolutiu.

Tal com es plantejava l'any passat, «els plans permeten avaluar les necessitats de la població infantil i juvenil, fer-ne un diagnòstic més acurat, determinar-ne les prioritats i establir les

coordinacions amb la resta de sistemes d'atenció als infants i joves i a les seves famílies, sobretot les més vulnerables».

És necessari un Pla Estratègic Autonòmic d'infància i adolescència, tal com marca la Llei 9/2019, que ha d'ajudar a posar coherència a totes les accions que es facin des de les diferents administracions de Serveis Socials, ja siguin municipals, autonòmiques o insulars i acabi amb aquesta situació d'heterogeneïtat tan gran que tenim a l'actualitat, que fa que segons el municipi o territori insular en el visqui un nin, nina o adolescent, ell i la seva família disposi de més o menys recursos i suport. Aquesta heterogeneïtat es dona tant a nivell de recursos i prestacions, com de pressuposts i de metodologies de treball.

Fa falta també a la nostra comunitat autònoma una Cartera de serveis comunitaris de serveis socials d'infància i adolescència i suport a les famílies, a més d'una aposta decidida de totes les administracions, tal com marca la nostra llei, per la prevenció i el suport a les famílies i la defensa decidida dels drets de la infància. Encara, dissortadament, no es compleix el mapa de recursos socials a diferents municipis de les Balears, per més que aquests rebin finançament del Pla de Prestacions Bàsiques, la qual cosa mostra una manca de disciplina institucional que compeli a aquests municipis a complir el que estan obligats.

Habitatge

A la nostra oficina arriben queixes de famílies, sobretot monoparentals amb fills, que estan a punt de ser desnonades o que no tenen habitatge. A la nostra comunitat —afegit a l'augment de la pobresa— tenim el problema greu del habitatge, que la pandèmia ha posat en evidència junt als problemes estructurals que tenim plantejats com a societat.

La situació del mercat immobiliari a les Balears s'ha caracteritzat per una especulació creixent als darrers anys. L'entrada en escena dels apartaments turístics ha rebotat un marc de preus d'habitatges raonables i això, sumat a la cobdícia col·lectiva d'un sector de la societat que posseïa habitatges i que els ha destinat a aquest ús, ha contribuït a una pujada contínua dels preus de lloguer. Aquest fet, afegit a un exigu parc d'habitatges socials —dels més baixos de l'Estat espanyol— ha conduït a l'expulsió dels habitatges, sobretot a Palma i a Eivissa, de famílies de classe mitjana baixa o famílies humils. Això explica la molt preocupant llista de 9.290 sol·licituds d'habitatges socials (Font: Registre Públic de Demandants d'Habitatges Protegits Illes Balears. Desembre 2020). Sí que s'han anunciat i aprovat plans ambiciosos de construcció d'habitatges socials i s'ha de reconèixer la voluntat del Govern i d'ajuntaments com Palma de treure les Balears del furgó de coa de l'Estat en el tema dels habitatges socials. En qualsevol cas, però, es requeriran molts d'anys per poder aconseguir un parc d'habitatges socials més ajustat a les necessitats. El més de 30.000 habitatges compartits a la nostra comunitat són una expressió de tot el que estam comentant. Aquesta situació incrementa els riscos pels menors que viuen en aquest tipus d'habitatges, com hem vist durant el confinament.

Hi ha, per altra banda, una manca generalitzada als ajuntaments de les Illes de recursos d'habitatge d'emergència per lluitar contra situacions com les que ens han arribat a la nostra

oficina, i el que no és acceptable és que municipis de més de 20.000 habitants no tinguin aquest tipus de recurs. La part forana de Mallorca i la resta de les illes no disposen d'un centre d'acollida de famílies i, en aquest període, s'ha demostrat que constitueix un equipament imprescindible. Mentre aquesta situació es manté, s'han de seguir incrementant línies d'ajuda al lloguer com s'està fent als darrers exercicis, sobretot a les famílies més vulnerables, perquè, de fet, el que està passant és que — malgrat que la legislació prohibeix l'assumpció de tuteles *ex lege* a menors per raons de pobresa— s'estan produint tuteles en la pràctica pels Serveis de Protecció de Menors per situacions de manca o pèrdua dels habitatges per part de les famílies, i són els mateixos serveis socials municipals que estan plantejant a aquestes famílies que demanin ajuda al Servei de Protecció, i això és inacceptable.

Plantejàvem l'any passat que «si els ajuntaments no disposen de prou recursos d'habitatge per fer front a **emergències residencials** de famílies del seu municipi, s'ha de posar sobre la taula aquest fet i cercar-hi solucions amb la cooperació amb altres administracions, fins i tot amb la implicació del parc d'habitatges de les entitats financeres, que han de poder formar part dels recursos dels serveis socials per resoldre les situacions d'emergència».

Centres de Dia i Programes comunitaris de suport al lleure

Un dels grans dèficits que té el mapa de recursos comunitaris per als infants i adolescents a la nostra comunitat autònoma són els centres de dia dirigits als col·lectius d'infants i adolescents més vulnerables. Els nins, nines i adolescents de famílies més modestes han de tenir garantida la possibilitat de participar en un mínim d'activitats de lleure tant els horabaixes com els caps de setmana, com un factor d'equitat i igualtat d'oportunitats amb relació a la resta d'infants i adolescents de famílies que sí que s'ho poden permetre.

Hi ha alguns programes com Pro infància de la Caixa, o algun centre de dia aïllat a Palma, però arriben a un grup molt reduït d'aquests infants i adolescents. També alguns ajuntaments bequen menors per determinades activitats extraescolars, fonamentalment esportives. S'ha d'incrementar substancialment l'oferta de Centres de Dia per aquest grup de menors, i s'ha de poder aprofitar els recursos i instal·lacions dels centres educatius per fer activitats esportives i altres activitats de lleure educatiu. Així, cal posar en marxa línies de finançament a les administracions per a subvencions a entitats del lleure perquè es puguin fer càrrec d'aquests tipus de projectes.

Dèiem a l'Informe de l'any passat: «Aquests dispositius comunitaris tenen un paper essencial en la prevenció comunitària perquè donen suport a les famílies i atenen en horari diürn els infants, tant els dies laborables com els caps de setmana i festius. Tenen un cost baix en comparació amb el preu d'una plaça en centres residencials de protecció; per tant, poden constituir un estalvi important de caire econòmic i de patiment familiar».

DRET A UNA BONA EDUCACIÓ (articles 28 i 29)

Art. 28. 1. Els estats part reconeixen el dret de l'infant a l'educació i, a fi que aquest dret pugui exercir-se progressivament i en condicions d'igualtat d'oportunitats, tindran aquests deures concrets:

- a) Implantar l'ensenyament primari obligatori i gratuït per a tothom.
- b) Fomentar el desenvolupament de l'ensenyament secundari, en les diferents modalitats, incloent-hi l'ensenyament general i professional; fer que tots els infants en disposin i hi tinguin accés, i adoptin mesures apropiades, com ara la implantació de l'ensenyament gratuït i la concessió d'assistència financera en cas de necessitat.
- c) Fer que l'ensenyament superior sigui accessible a tothom, sobre la base de la capacitat, emprant tots els mitjans adequats.
- d) Fer que tots els infants disposin d'informació i orientació sobre qüestions educacionals i professionals i puguin accedir-hi.
- e) Adoptar mesures per fomentar l'assistència regular a les escoles i reduir les taxes de deserció escolar.

2. Els estats part adoptaran les mesures adequades per vetllar perquè la disciplina escolar s'administri de manera compatible amb la dignitat humana de l'infant i d'acord amb la present Convenció.

3. Els estats part fomentaran i encoratjaran la cooperació internacional en qüestions d'educació, concretament a fi de contribuir a eliminar la ignorància i l'analfabetisme arreu del món i de facilitar l'accés als coneixements tècnics i als mètodes moderns d'ensenyament. Sobre això, es tindran especialment en compte les necessitats dels països en desenvolupament.

Art. 29. 1. Els estats part convenen que l'educació de l'infant haurà d'estar adreçada a:

- a) Desenvolupar la personalitat, les aptituds i la capacitat mental i física de l'infant fins al màxim de les seves possibilitats.
- b) Inculcar a l'infant el respecte dels drets humans i les llibertats fonamentals i dels principis consagrats en la Carta de les Nacions Unides.
- c) Inculcar a l'infant el respecte als seus pares, a la identitat cultural pròpia, al seu idioma i els seus valors i als valors nacionals del país on viu, del país d'on sigui originari i de les civilitzacions diferents de la seva.
- d) Preparar l'infant per assumir una vida responsable en una societat lliure, amb esperit de comprensió, pau, tolerància, igualtat dels sexes i amistat entre tots els pobles, grups ètnics, nacionals i religiosos i persones d'origen indígena.
- e) Inculcar a l'infant el respecte del medi ambient natural.

2. Res del que es disposa en el present article o en l'article 28 s'interpretarà com una restricció de la llibertat dels particulars i de les entitats per establir i dirigir institucions d'ensenyament, a condició que es respectin els principis enunciats en el paràgraf 1 del present article i que l'educació impartida en aquestes institucions s'ajusti a les normes mínimes que prescriu l'Estat.

Educació infantil

La nova Llei d'educació planteja un termini de 8 anys per a l'extensió del primer cicle d'infantil 0 a 3 anys, prioritzant-ne l' accés a l'alumnat en situació de risc de pobresa i exclusió social. Mentrestant, a la nostra comunitat continuam amb un dèficit de places públiques en aquest tram d'edat. El Projecte de Llei d'educació de les Illes també aposta per la gratuïtat del cicle 0-

3 anys. Per altra banda, el Decret 23/2020 de 31 de juliol estableix els requisits mínims dels centres de primer cicle d'educació infantil. A l'actualitat, les places públiques i privades d'educació infantil cobreixen el 35 % de la població d'aquesta edat; Menorca arriba a cobrir el 74,5% amb places públiques i és una excepció al conjunt de l'Estat espanyol. De fet, hi ha 13 municipis a Mallorca que no tenen cap plaça ni pública ni privada, com és el cas de Son Servera, que té 11.119 habitants i no disposa de cap plaça escolar de 0 a 3.

Per al curs 2021-2022 s'han incrementat el nombre de places de manera significativa, però així és lluny encara de cobrir totes les necessitats. Sabem que l'educació 0-3 anys constitueix un element essencial d'equitat i d'igualtat d'oportunitats per a la infància més vulnerable i, per tant, ha d'esser una prioritat clara en la lluita contra la pobresa infantil que patim al nostre entorn. Les administracions han de poder exercir la supervisió dels recursos privats d'educació quant a les condicions i equipaments i la formació i titulació de les persones que atenen aquest infants, amb la finalitat que es puguin garantir unes condicions adequades d'atenció als més menuts.

Educació i la pandèmia

No sabem encara els efectes, a mitjà i llarg termini, que aquests dos cursos escolars afectats per la pandèmia han tingut en el alumnat de la nostra comunitat autònoma. Ens referim a la situació d'excepcionalitat que ha suposat el tancament de les escoles des del 14 de març del 2020 fins al final del curs acadèmic i la instauració del sistema generalitzat d'educació telemàtica sense tenir l'experiència ni la formació prèvia.

A l'enquesta de l'OBIA de percepció dels alumnes de les illes sobre la situació que s'estava vivint, elaborada al mes de maig del 2020, els alumnes es queixaven que tenien molts de deures, de la manca de coordinació entre el professorat, que s'e'ls demanava el mateix per diferents professors i que trobaven a faltar espais de trobada virtual entre els companys. L'aprovat general amb determinades condicions, amb què vàrem estar d'acord, va ser una mesura polèmica, però els alumnes no havien de pagar la factura d'una situació de la qual no eren responsables. També s'ha de veure, si a la llarga, s'ha pogut incentivar l'alumnat amb més dificultats d'aprenentatge. En relació amb el curs 2020-2021, la presencialitat ha estat un factor determinant. Com dèiem abans, la reducció de les ràtios professor-alumne ha ajudat a la millora dels resultats dels alumnes de primària i de primer d'ESO; en canvi, havien empitjorat a la resta de cursos. La semipresencialitat suposa un risc d'involució educativa per a l'alumnat amb més dificultats.

Haurem d'esperar un temps per mesurar l'impacte real que aquesta crisi ha tingut en l'alumnat i, sobretot, en el més vulnerable o amb majors dificultats d'adaptació i amb dificultats d'aprenentatge, així com també en l'alumnat amb necessitats educatives especials. Hem estat en contacte permanent amb els responsables d'Educació i som conscients, com dèiem abans, que s'ha fet un esforç extraordinari en l'àmbit de contractació de personal educatiu, de provisió als alumnes de dispositius electrònics i de formació intensiva i accelerada del professorat per a un ensenyament basat en un ús intensiu de les TICS. Ha

estat un encert clar de la Conselleria el fet que tot aquest procés s'ha desenvolupat amb la participació activa del professorat i de les associacions de pares i mares.

Tenim el temor, compartit amb molts d'altres, que aquests dos cursos acadèmics de l'era Covid hagin suposat un desenganxament quasi definitiu d'un alumnat que, abans de la crisi, ja estava en risc de quedar-ne despenjat, i que aquesta crisi li hagi donat el cop de gràcia. S'ha de fer, als propers anys, un esforç sense precedents i amb imaginació per no donar per perdut aquest alumnat. De tota manera, els indicadors del sistema educatiu del curs 2019-2020 han millorat amb relació als cursos anteriors, en una línia de millora contínua en els darrers anys. Així, tenim a l'ESO un índex de repetició que va d'un 7,3 a primer d'ESO fins a un 9,3 a tercer de la ESO. Quant a la promoció de cursos estem en el 92% i, finalment, pel que fa a la titulació d'alumnes al final de l'etapa d'ensenyament obligatori, ha estat aquest curs 2019-2020 del 92,8% (les dones un 95,3%) (<http://iaqse.caib.es>). De tota manera, hi ha un 12% d'alumnes que començaren l'ESO però que no l'han acabada. Continuem per davall de la resta de l'Estat respecte del nombre d'alumnes que acaben els estudis obligatoris, malgrat que aquest grup d'alumnes ha minvat significativament als darrers anys a la comunitat balear.

El nombre d'alumnes de primària i ESO que han repetit aquest curs han estat 5192, davant dels prop de 6000 del curs anterior (<http://iaqse.caib.es>). Hi ha hagut, per altra part, 4537 expulsions d'alumnes (*Memòria Convivexit curs 2019 -2020*) un nombre que, considerant el temps de confinament i la semipresencialitat, continua essent massa elevat; per això, des de l'OBIA feim una crida al món educatiu per cercar fórmules alternatives a les expulsions, que moltes vegades són solucions per als centres però no per als alumnes, i que fins i tot les poden convertir en un premi en defugir de les responsabilitats que implica la assistència al centre educatiu. Les expulsions no deixen d'ésser un fracàs del sistema educatiu, que no pot aconseguir la complicitat, la motivació suficient i l'interès d'aquests alumnes per involucrar-los de manera activa tant a l'aprenentatge com a la convivència dels centres. Tenim constància de l'aposta d'alguns centres per línies de treball que permetin aconseguir millor aquests objectius. Així, cal seguir una estratègia específica a la Conselleria d'Educació per reduir substancialment les expulsions.

Innovació al Sistema Educatiu

Els plans de convivència amb les comissions de convivència a cada centre educatiu, els programes de millora de la convivència, els programes d'acollida, les pràctiques restauratives, les tutories entre iguals o la mediació dels cibermentors són algunes de les múltiples iniciatives que, des de els centres educatius, s'estan desenvolupant per millorar el benestar dels alumnes. Altres programes com el Coeduca Salut i Coeduca Salutmental són algunes de les iniciatives destinades a l'atenció de les necessitats dels alumnes.

Alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu

El col·lectiu d'alumnes amb necessitats educatives específiques ha estat, durant aquesta pandèmia, un dels qui ha patit els efectes de la crisi de manera especial. Molt de pares s'han

dirigit a la nostra Oficina per expressar la seva preocupació i angoixa per la situació dels fills i la manca o insuficiència de l'atenció que rebien als centres.

L'etapa del confinament va ser especialment difícil per a aquest alumnat —per mor de la relació especial amb els professors especialistes per poder avançar en l'aprenentatge— i, quan aquests faltaven, les famílies havien de suplir a ca seva aquests professionals. Podem imaginar-nos fins a quin punt, per als alumnes amb trastorn del desenvolupament o de l'espectre autista i les seves famílies, aquesta situació de tancament a les llars va ser estremadament complicada fins al moment en què es van autoritzar els passejos terapèutics.

DRET A UNA BONA ATENCIÓ DE LA SALUT (article 24)

Art. 24. 1. Els estats part reconeixen el dret de l'infant al gaudi del màxim nivell de salut que sigui possible i a serveis per al tractament de les malalties i la rehabilitació de la salut. Els estats part s'esforçaran per assegurar que cap infant sigui privat del dret al gaudi d'aquests serveis sanitaris.

2. Els estats part asseguraran la plena aplicació d'aquest dret i, en concret, adoptaran les mesures adequades per:

- a) Reduir la mortalitat infantil.
- b) Assegurar la prestació de l'assistència mèdica i l'atenció sanitària que calgui per a tots els infants, insistint en el desenvolupament de l'atenció primària de salut.
- c) Combatre les malalties i la malnutrició en el marc de l'atenció primària de la salut mitjançant, entre altres coses, l'aplicació de la tecnologia disponible i el subministrament d'aliments nutritius adequats i aigua potable salubre, tenint en compte els perills i riscos de contaminació del medi ambient.
- d) Assegurar atenció sanitària prenatal i postnatal adequada a les mares.
- e) Assegurar que tots els sectors de la societat, i en particular els pares i els infants, coneguin els principis bàsics de la salut i la nutrició infantil, els avantatges de la lactància materna, la higiene i el sanejament ambiental i les mesures de prevenció d'accidents; tinguin accés a l'educació, i rebin suport per aplicar aquests coneixements.
- f) Desenvolupar l'atenció sanitària preventiva, l'orientació als pares i l'educació i serveis en matèria de planificació de la família.

3. Els estats part adoptaran totes les mesures eficaces i adequades que es puguin per abolir les pràctiques tradicionals que siguin perjudicials per a la salut dels infants.

4. Els estats part es comprometen a promoure i encoratjar la cooperació internacional amb vista a assolir progressivament la plena realització del dret reconegut en el present article. Sobre això, es tindran plenament en compte les necessitats dels països en desenvolupament.

Salut

L'emergència sanitària produïda pel Coronavirus va suposar la prioritització en l'atenció dels problemes relacionats amb la pandèmia. L'atenció directa en Atenció Primària es va veure alterada per les mesures sanitàries establertes, i el funcionament a través de cites, el col·lapse de les línies telefòniques i les dificultats per poder-se comunicar amb els centres de salut van implicar una major dificultat en l'atenció de problemes pediàtrics o de salut en adolescents no greus. Per altra banda, l'atenció als problemes crònics de salut es va ressentir per la dedicació dels recursos sanitaris a l'atenció dels problemes derivats del Coronavirus.

En qualsevol cas, es va preparar un dispositiu especial per a l'atenció immediata de menors amb problemes de COVID-19, malgrat la baixa incidència de la pandèmia en aquesta població, que va tenir un ús molt limitat.

Més enllà dels problemes que va causar aquesta situació sanitària, continuen sense resolució problemàtiques que s'arrosseguen fa anys, com la manca de pediatres i la necessitat de cercar-hi solucions a mitjà i llarg termini mitjançant l'increment de places MIR o per la via — com apunten fa temps les associacions de pediatres i els anteriors informes nostres— d'agilitar els tràmits de reconeixement dels títols d'especialistes d'altres països.

El problema de salut més important que afecta la població d'infants i adolescents com a conseqüència d'aquesta pandèmia és tota la simptomatologia psíquica i emocional que s'està manifestant: ansietat, depressió, trastorns d'alimentació, obesitat, intents de suïcidi i un llarg etc. que col·lapsen les consultes de psicologia de l'IBSMIA i dels pediatres. El clima emocional que es va crear d'incertesa, la desesperança, la falta de perspectiva de futur i la por amb les contínues notícies de morts d'UCI; en definitiva, el perill que ens amenaçava a tots i, sobretot, als més estimats, va anar configurant d'una manera silenciosa quadres d'estrès posttraumàtic que es troben a la base de molta d'aquesta simptomatologia emocional. La manca de contacte físic, el confinament i les barreres per a les relacions, la manca d'exercici i de contacte amb els iguals va suposar, sobretot als adolescents, un patiment emocional que comença a mostrar-se ara. Els centres educatius, amb el suport dels equips de salut mental, han de poder ser la punta de llança d'un treball sanejador i preventiu que ajudi l'alumnat a recuperar la confiança i l'esperança i que calmi aquest patiment emocional. Aquesta és, ara mateix, la principal prioritat sanitària per als adolescents, nins i nines.

El consum d'alcohol i estupefaents

Les investigacions d'IREFREA (Institut Europeu d'Estudis de Prevenció) per a l'elaboració del Pla de Drogues de l'Ajuntament de Palma (PADEMA) va posar de manifest que no es compleix la normativa en matèria de venda d'alcohol a menors, ja que un nombre significatiu d'establiments no demana identificació a menors que adquireixen alcohol.

A la nostra comunitat tenim un problema molt greu de consum d'alcohol i altres estupefaents pels menors. S'ha produït alguns avanços, amb una major vigilància, que ja es va iniciar a l'any 2019 amb les ordenances municipals per regular les festes populars. Quan es retorni a l'activitat postCovid serà essencial que continuï aquesta línia d'ordenances municipals que previnguin al màxim la venda i el consum d'alcohol per menors, la qual cosa fa que considerem la necessitat que s'elabori una llei estatal que harmonitzi la matèria de venda i consum de alcohol.

Addiccions als jocs i les apostes

Som al mig de la moratòria que es va dictar per a noves instal·lacions de centres d'apostes. Demanam una normativa que amplii la distància dels locals d'apostes més enllà dels 100

metres, tal com es regula en l'actualitat a través del Decret 42/2019, de 24 de maig, dels centres educatius de menors d'edat, de les zones d'oci infantil i dels centres permanents d'atenció als menors, i l'establiment de rutes segures. Per altra banda, resulten molt alarmants les xifres de menors que fan servir jocs i apostes en línia. No serveix de res que aquestes cases presentin missatges en la seva publicitat que diguin que s'ha de dissuadir els menors, la publicitat tan agressiva i sense filtres que fan els arribarà fins que no hi hagi la possibilitat d'una identificació efectiva del menors.

Conjuntament amb la FAPA i altres entitats, es demana l'ampliació de la distància de les cases d'apostes dels centres educatius i dels parcs infantils que assigna la nostra normativa autonòmica i la prohibició estricta de l'entrada de menors d'edats en aquests establiments; també cal cercar fórmules i mecanismes per impedir l'accés dels menors a apostes i, finalment, crear rutes segures escolars, perquè de camí a l'escola no es trobin cap d'aquests establiments de joc ni publicitat.

DRET A LA PROTECCIÓ ESPECIAL EN CAS DE RISC DE MALTRACTAMENT, ABÚS O NEGLIGÈNCIA (articles 19 i 20)

Art. 19. 1. Els estats part adoptaran totes les mesures legislatives, administratives, socials i educatives apropiades per protegir l'infant contra qualsevol forma de perjudici o abús físic o mental, tracte negligent, maltractaments o explotació, incloent-hi l'abús sexual, mentre el nen o nena es trobi sota la custòdia dels pares, d'un representant legal o de qualsevol altra persona que el tingui a càrrec seu.

2. Aquestes mesures de protecció haurien de comprendre, segons correspongui, procediments eficaços per a l'establiment de programes socials amb l'objecte de proporcionar l'assistència necessària a l'infant i a les persones que cuiden d'ell, així com per a altres formes de prevenció i per a la identificació, notificació, remissió a una institució, investigació, tractament i observació posterior dels casos descrits abans de maltractaments a l'infant i, segons correspongui, la intervenció judicial.

Art. 20. 1. Els infants temporalment o permanentment privats del seu medi familiar o que l'interès superior dels quals exigeixi que no romanguin en aquest medi tindran dret a la protecció i assistència especials de l'Estat.

2. Els estats part garantiran, d'acord amb les lleis nacionals, altres tipus d'atenció per a aquests infants.

3. Entre aquestes atencions figuraran, entre altres coses, la col·locació a llars d'acolliment, la kafala del dret islàmic, l'adopció o, si cal, la col·locació en institucions adequades de protecció de menors. Quan es considerin les solucions, s'atendrà particularment a la conveniència que hi hagi continuïtat en l'educació del nen o nena i al seu origen ètnic, religiós, cultural i lingüístic.

Protecció infantil

Hem de reconèixer que els sistemes de protecció dels consells insulars, els òrgans administratius amb aquestes competències, estan en processos de renovació i canvi amb ritmes i velocitats diferents. La minva del nombre de tuteles de menors i d'expedients administratius de protecció, l'impuls constant a l'acolliment familiar, la construcció de nous equipaments, la millora de les instal·lacions en altres centres de protecció, la major

estabilitat dels equips educatius i tècnics i la disminució de les sortides no autoritzades o fugues són alguns dels indicadors d'aquests canvis. No obstant això, resta pendent un llarg camí per aprofundir en les línies que marca la Llei balear de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència i per aconseguir arribar als estàndards de qualitat, principis i objectius d'atenció que s'adiguin a un vertader respecte dels drets dels nins, nines i adolescents. Així, s'ha de poder avançar en les línies següents:

- Avançar en transparència del sistema. S'ha de fer més pedagogia de les mesures de protecció que es prenen.
- Cal una major homogeneïtzació dels processos de valoració que es fan servir per reduir el pes dels factors subjectius en les preses de decisió, amb ajuda als equips de supervisió d'experts i una formació permanent dels professionals en instruments de valoració.
- Posar fi a els canvis continus de referents tècnics, sobretot als equips de l'IMAS, que ha estat un clar factor iatrogènic del sistema que ha dificultat crear una vinculació estable amb els nins i nines i amb els progenitors o tutors legals.
- La normativa nacional, autonòmica i internacional prioritza en Protecció les mesures de suport a les famílies perquè puguin cuidar adequadament els seus fills, però no és aquesta la realitat, malgrat algunes iniciatives que s'han posat en marxa a l'any 2020 a l'IMAS en el context de la pandèmia, com han estat el cas, de manera puntual, d'equips amb educadors familiars per treballar amb famílies que tenien mesures jurídiques de risc. Es requereix un canvi de model en protecció infantil i una formació als professionals d'aquests serveis en estratègies de treball amb famílies.
- Revisió dels temps en la tramitació dels expedients i de les preses de decisió amb major garanties per als nins i els pares.
- Revisió d'alguns protocols, com la interrupció dels contactes entre els fills tutelats i els progenitors quan es pren una mesura d'acolliment residencial, excepte quan la seguretat del menor ho requereixi. Els nins es refereixen aquest moment com a molt traumàtic.

La Llei balear de drets de la infància i adolescència 9/2019 planteja alguns temes encara pendents als nostres sistemes de protecció i que han de ser incorporats en el seu funcionament, com són:

- Continuitat de la relació del professional de referència assignat al cas mentre la mesura de protecció sigui vigent. S'ha de repensar, per tant, l'organització dels serveis de protecció, perquè actualment incompleixen aquest punt.
- La disminució de la càrrega de feina dels professionals de protecció, que els dificulta gestionar amb agilitat els expedients.
- La formació continuada dels professionals que treballen en aquest sistema, cercant formats que permetin treballar aspectes més relacionals i vivencials per ajudar a millorar els processos de vinculació dels professionals, tant educadors com tècnics o terapeutes, amb els menors i les seves famílies. També considerem imprescindible que

l'acompanyament formatiu i la supervisió dels equips ajudi a millorar les eines de treball i a fomentar la innovació en aquest camp. Recomanam la supervisió externa per reduir el pes dels factors de subjectivitat i per poder atendre millor la complexitat d'aquests casos.

- Una especificitat en el sistema d'accés a la feina de protecció infantil.
- Garantir als nous professionals que entren a treballar als Serveis de Protecció una monitorització i supervisió contínues del seu treball en l'etapa inicial.
- La promoció de metodologies que fomentin la participació dels pares i mares o les persones que exerceixin la tutela, la guarda o l'acolliment de l'infant.
- La prioritat de la intervenció en l'entorn familiar per facilitar el manteniment de l'infant o l'adolescent en el seu medi sociofamiliar; el treball intensiu per a la reunificació familiar en el cas que s'hagi de separar un menor dels seus progenitors; la protecció dels processos de vinculació i de continuïtat dels contactes, llevat que això no estigui indicat per raons clares i contrastades; la disposició de tots els recursos de protecció, inclòs l'acolliment familiar, al servei del procés de reunificació; el suport a les famílies biològiques, sempre que sigui aquest el programa que calgui implantar.
- L'especialització de professionals en la valoració de la credibilitat dels testimonis en matèria d'abusos sexuals, especialment a Menorca, Eivissa i Formentera.
- La participació de l'infant i l'adolescent i la garantia del seu dret a ser oït, respectant de manera sistemàtica el seu punt de vista, independentment de l'edat, en totes les decisions que l'afectin. A més de la participació dels pares i mares o les persones que n'exerceixin la tutela o la guarda, si és de l'interès de l'infant o l'adolescent, en la presa de decisions sobre les mesures i les actuacions d'aplicació possible.
- La promoció de la mediació per a la protecció infantil, en contextos de discrepància entre la família de la persona menor d'edat i els professionals.
- La implantació de programes de protecció infantil basats en l'evidència científica i la necessitat d'una formació continuada dels professionals per ajustar-ne el funcionament a aquests programes.
- Introducció de procediments d'avaluació contínua, per part dels professionals, menors i família, dels programes i les actuacions en protecció infantil. Implantació d'una perspectiva de millora.
- La necessitat de resposta de l'Administració als escrits i les sol·licituds formals que presenten les persones incloses en els procediments administratius de protecció, en els terminis que estableix la legislació.

- L'adopció d'un enfocament terapèutic en l'atenció dels menors amb mesures de protecció, de manera que es pugui donar resposta a totes les seves necessitats psicoemocionals i educatives en tots els àmbits de protecció, i garantir la inserció dels menors en acolliment residencial i/o familiar en la seva comunitat, a fi d'afavorir les xarxes afectives.

Els Consell Insulars han d'impulsar un nou model d'acolliment residencial reparador, que garanteixi la qualitat i el bon tracte als nins, nines, adolescents i a les seves famílies

Continuam plantejant, com anys anteriors, la necessitat de garantir a cada menor acollit en un centre residencial figures afectives adultes estables, tutors de resiliència que aportin processos de vinculació positiva, conscient, càlida, de qualitat i de bon tracte.

- Han millorat les instal·lacions d'alguns centres residencials de protecció amb la construcció de nous equipaments o amb reformes arquitectòniques, amb dissenys pensats en el que aquests menors necessiten, la qual cosa els proporciona qualitat i calidesa d'entrada. Afortunadament, avui ja són una majoria els centres que han fet aquest procés.

L'OBIA fa una crida a les entitats col·laboradores que encara tenen equipaments antics propis d'una altra etapa o senzillament equipaments que no poden oferir les condicions físiques i arquitectòniques que ja es troben a dia d'avui. Els consells han de posar en marxa un pla d'equipaments de centres residencials de protecció que doni suport financer per a construccions noves o reformes de les instal·lacions, tant a les entitats col·laboradores com als centres propis.

Observam encara en alguns centres residencials de menors la manca d'espais físics segurs i emocionalment protectors, càlids i personalitzats, amb espais de joc, oberts, on els menors puguin moure's i expressar les seves emocions, i en contacte amb la natura, perquè puguin relacionar-s'hi per mitjà d'horts, petits jardins o amb la cura de qualche animal domèstic. Hi ha centres amb menors amb problemes d'autoregulació i de comportament que no disposen d'espais oberts per descarregar la tensió, i això resulta imprescindible. Els consells insulars i les administracions competents en matèria de protecció han de fer un estudi precís de les característiques concretes i exigir espais adequats, qualitat d'ambients i altres aspectes que ajudin a crear un entorn reparador i amable i hi ha centres que no reuneixen aquests requisits.

- Mantenim el que vàrem comentar l'any passat en relació amb la necessitat de reduir la burocràcia en la feina dels educadors, als quals els referents tècnics exigeixen fer informes freqüents sobre els menors i alimentar les bases de dades específiques, tasques que requereixen bastant de temps. En el seu moment, aquesta exigència va poder ser indicada perquè va ajudar a millorar l'observació dels menors; però ara ja no té sentit, per tant es fa necessari revisar i simplificar els sistemes de registre. És un comentari generalitzat dels menors dels centres residencials que els educadors són a tutoria davant l'ordinador.

- Continuem demanant que es promogui la participació activa de les famílies en la vida diària dels menors als centres, sempre que sigui possible amb una perspectiva de coparentalitat.
- Consideram que hi ha centres de protecció que no s'integren activament a la seva comunitat i que no ajuden els menors acollits a establir vincles amb el seu entorn i a participar en les dinàmiques comunitàries.
- Hem repetit reiteradament als darrers informes que és necessari que es revisin determinats models tècnics d'intervenció educativa que no s'ajusten a les necessitats dels infants i adolescents amb una trajectòria traumàtica, com ara els models basats en una intervenció contínua de sancions i reforços, i que cal substituir-los per altres models que incloguin l'afectivitat i els processos reparadors, educatius i terapèutics, per ajudar els menors a elaborar els seus mecanismes de resposta dissociatius, tan freqüents en aquests casos. No és defensable de cap de les maneres a Protecció aquests tipus de models d'intervenció i les entitats públiques així ho han de exigir.
- L'explotació sexual de menors amb mesures de protecció, fenomen que es va fer evident l'any passat, requereix d'una plena consciència, atenció especial i treball dels equips per poder vincular especialment amb els menors que presenten aquests perfils i que corren el risc de ser víctimes. S'ha d'assegurar que es posen tots els mitjans a l'abast a la fi de poder protegir a aquests menors de sí mateixos, en la mesura en què poden banalitzar o llevar-li importància a tenir sexe amb adults a canvi de profit o beneficis del tipus que siguin. Per tant, resulta imprescindible la formació contínua però també és necessari una supervisió externa dels equips per la especial dificultat i complexitat que té el treball educatiu amb aquests menors.
- Des de l'IMAS es va elaborar una nova circular en relació amb les sortides no autoritzades o fugues de menors dels centres residencials de Protecció, atesa la gravetat d'aquestes situacions i la preocupant incidència d'aquestes conductes als darrers anys, fet que des de l'OBIA manifestàvem de forma reiterada. Aquesta circular recull les passes que s'han de fer davant una conducta d'aquest tipus, i la coordinació estreta amb la policia, la qual cosa n'ha suposat una reducció significativa. S'ha de continuar treballant per prevenir les sortides no autoritzades o fugues a fi de reduir-les més encara. Sabem que els centres de protecció no son *presons* en les quals els menors sota protecció han d'estar tancats amb pany i forrellat. Són nins, nines i adolescents normals com qualsevol altre, acudeixen als centres educatius, a les activitats extraescolars, participen de les activitats comunitàries, van a casa de les seves famílies (quan no hi ha una limitació per una resolució administrativa amb suport del jutge) o als aniversaris dels seus amics, sempre amb una valoració prèvia dels educadors. No podem condemnar els menors que resideixen a centres de protecció a no tenir infància ni adolescència i a estigmatitzar-los més encara del que ja estan. Necessiten ser com els altres companys. Els centres no són guetos, el risc que es produeix quan qualche menor, excepcionalment, no torna al centre o se n'escapoleix no ha d'imposar un règim tancat, sense llibertat per als menors. Sí que s'han

d'investigar les motivacions per les quals el menor ha tingut aquesta conducta, cosa que ens consta que es fa.

No podem oblidar que aquests nins, nines o adolescents no han triat ingressar en un centre de protecció. Majoritàriament volen estar amb els seus familiars i amb els seus amics. En el cas d'alguns adolescents, volen fugir i desafiar les normes, mostrar la seva rebel·lia, i poden sentir atracció per l'aventura. Hem de tenir present que molts d'aquests menors han viscut experiències molt difícils de digerir per un nin o una nina, i que la separació dels seus pares els pertorba i els fa patir. Tot aquest impacte emocional i traumàtic els pot conduir a presentar comportaments dissociatius, evitatius o d'actuació a través d'aquestes conductes de fugida. Els equips educatius, amb el suport terapèutic que solen tenir aquests menors, han de poder treballar més intensament, i reforçar la vinculació i l'afectivitat conscient amb aquests menors.

Reiteram el que manifestàvem a altres informes, en què dèiem que s'han de [cercar «les causes del fenomen i establir estratègies adequades als centres residencials que contrarestin aquestes dinàmiques i facin atractiva la permanència als centres als menors, sense que aquests menors tinguin la necessitat de cercar aventures i experiències excitants fora dels centres»](#).

Implementació de l'acolliment familiar com a mesura de protecció preferent. Especialització dels acolliments familiars.

Hem manifestat el nostre reconeixement al fet que les Balears, i en particular Mallorca, sigui una de les comunitats amb major nombre d'acolliments familiars. Ha estat el resultat per una aposta ferma i decidida per potenciar aquest recurs, des de fa anys. Ara falta fer la passa cap als acolliments especialitzats que estableix la llei, i que es puguin oferir a nins, nines i adolescents amb més necessitats de suport, de dedicació o de vinculació, famílies que els puguin integrar en les seves vides, de manera que no hagin de requerir, com fins ara, un recurs residencial que sempre tindrà més limitacions per poder satisfer les seves necessitats psicoemocionals. Cal un entorn familiar càlid, nutritiu emocionalment, amb persones que tenen la formació, les capacitats, el suport tècnic i la supervisió necessàries per poder respondre en cada moment al que aquests menors han de menester.

Per més que a les Balears hi ha una xarxa consolidada de centres d'acollida residencial amb una, cada vegada millor, qualitat d'atenció i de formació dels seus equips, no podem ignorar que les nostres lleis plantegen que l'acollida residencial ha de ser una excepció, l'últim recurs quan no ha estat possible mantenir aquest menor en el seu entorn familiar o amb una família d'acollida. Els centres d'acollida residencial han d'anar incorporant progressivament programes i projectes de suport i acompanyament a les famílies biològiques, amb una formació i reciclatge dels seus equips específica en aquest tipus de treball. Si, fins ara, aquest treball amb les famílies biològiques es fa aïlladament en qualche centre s'ha de poder incorporar de manera generalitzada a tots els centres, per tal que sigui un recurs de suport, formació i acompanyament de les famílies biològiques dels menors, com es fa actualment a Catalunya amb els models de *Casals de Família*.

Així mateix, dins aquest programa d'acolliments especials s'han de poder integrar menors migrants no acompanyats, la qual cosa els ajudarà sens dubte a una millor integració social i comunitària.

Atenció continuada

Continuam plantejant, com aquests darrers anys, la necessitat de trobar una fórmula que permeti ampliar la cobertura horària del Servei de Protecció, tal com demanen els hospitals, la fiscalia i els cossos i forces de seguretat de l'Estat. De fet, tots els Consells en la seva adhesió al Pacte Balear per la Infància varen signar aquest compromís i, d'una manera o d'una altra, s'ha de poder aconseguir. Només Formentera ofereix aquesta cobertura. Com dèiem a informes anteriors «És cert que els centres de primera acollida en part donen resposta a necessitats urgents d'acollida protectora, però això implica la separació i la interrupció de la convivència familiar. A l'informe del 2018 comentàvem: "La ruptura i la dissolució de vincles familiars és prou delicada. S'ha de ser extremadament cautelosos a l'hora de prendre aquestes decisions, i és evident que als jutjats de guàrdia o a la policia no se'ls pot exigir que tinguin la perícia i el coneixement especialitzat per prendre decisions tan difícils". Per tant, s'ha de garantir una valoració tècnica que permeti així mateix una intervenció en la crisi que freqüentment està a la base d'aquestes situacions» i que ajudi a prevenir l'ingrés de menors en un centre residencial excepte que sigui estrictament imprescindible per salvaguardar la seva integritat.

Adaptació dels serveis a les necessitats de les persones i no a les dels professionals

Passen els anys i no s'avança per facilitar l'accessibilitat dels Serveis (Protecció, Atenció Primària Social, Salut Mental i els educatius), afavorint que les famílies i els nins, nines i adolescents puguin accedir-hi a l'horabaixa, fora dels horaris de treball o els escolars. Hem construït i organitzat els serveis d'atenció directa prenent com a base les necessitats dels professionals quant a l'organització horària.

En el cas dels nins, nines i adolescents «s'ha de poder posar especial cura en l'impacte en el rendiment escolar que provoquen les contínues sortides dels menors de les seves aules en horari escolar per assistir a consultes i serveis diferents, ja que s'ha de tenir en compte que la majoria de menors inclosos en el sistema de protecció són infants i adolescents amb necessitats educatives especials i, com dèiem l'any passat: **És una obligació dels serveis de protecció treballar en coordinació amb l'escola per a l'èxit escolar d'aquests menors**». Per tant, exigim a les institucions que donen atenció a menors de l'àmbit de la protecció i de grups vulnerables —ja siguin de l'àmbit de Serveis Socials, Salut Mental o d'altres— que garanteixin una cobertura horària fora dels horaris escolars a fi de no contribuir a agreujar la inadaptació escolar d'aquests menors, i esdevenir així un element iatrogènic.

Fem una crida especial de responsabilitat a les organitzacions sindicals a fi que no s'oposin —com han fet fins ara— a cercar solucions per aquest problema, perquè ha de prevaler per damunt de l'interès dels treballadors, legítim en algun cas, els dels menors més vulnerables.

Així també s'ha de poder oferir als pares una cobertura horària compatible amb els horaris laborals. Rebem queixes de pares, d'educadors i de professionals dels centres residencials, a més de docents, per aquest fet.

Menors de 14 anys infractors inimputables

Hem insistit reiteradament que, en aquest grup de menors, es feia imprescindible intervenir precoçment per interrompre el seu itinerari cap al món delictiu. Són competència, segons la llei, dels sistemes de protecció i és alarmant l'increment de menors que des de fiscalia es remeten als Serveis de Protecció en els darrers anys. Només Menorca disposava d'un programa específic i ara l'IMAS engega un programa per fer una primera aproximació a aquest grup de menors. S'han de posar en marxa programes integrals que abordin aquests comportaments. El Programa «Atura't» de tractament de menors agressors sexuals comença a atendre menors de 14 anys.

S'està incrementant, de manera significativa, la violència vertical cap als progenitors i el ciberassetjament en aquest grup d'edat. Intensificar els programes preventius i comunitaris perquè l'escola, les consultes pediàtriques, els serveis socials i els programes comunitaris puguin reconèixer i donar resposta a nins i nines que presenten un funcionament i conductes de manca de respecte als altres menors, de petites agressions, crisis d'enrabiades reiterades, etc.

Els programes permanents de parentalitat positiva i de millora de les habilitats parentals a cada municipi i barris fets des de l'àmbit sanitari, social i educatiu dirigits a pares joves, famílies monoparentals i famílies vulnerables o amb més dificultats i estressos vitals resulten imprescindibles per poder prevenir aquests itineraris d'infants cap al fracàs evolutiu. Al mateix temps, la incorporació sistemàtica als centres educatius des del període maternal d'una educació emocional, empàtica i compassiva ajudarà a millorar les capacitats emocionals dels nins i nines i a prevenir aquests comportaments.

El col·lectiu de Polícies Tutores ha ofert als Serveis de Protecció un sistema basat en els cercles i la metodologia restaurativa per abordar aquestes situacions de menors infractors inimputables. Des de l'OBIA considerem que constitueix un programa de molt interès, que cal impulsar.

Registre Unificat de Maltractament Infantil (RUMI)

El RUMI s'està fent servir a la actualitat per la majoria dels serveis d'atenció a infants i adolescents de les Illes Balears. La legislació actual obliga els professionals, siguin de l'àmbit que siguin, a notificar situacions de possibles maltractaments, negligència o abús de menors. Malgrat que la Direcció General de Menors i Famílies fa bastants d'anys que ha fet formació a totes les xarxes professionals sobre aquest registre, no se n'està fent un ús satisfactori, de forma que no permet tenir una diagnosi acurada, no tan sols de la geografia dels maltractaments a la nostra comunitat autònoma, sinó també per veure què s'està fent amb aquests casos i quins són els resultats. Una queixa comuna dels professionals de base

que treballen amb aquests menors, ja siguin pediatres, mestres, educadors o treballadors socials, és que ells notifiquen a aquests registres i no tenen una devolució del que s'està fent amb aquests infants o adolescents, la qual cosa desmoralitza aquests professionals, que s'han compromès amb la notificació al Registre dels menors al seu càrrec, ja siguin alumnes, pacients o usuaris dels Serveis Socials.

Ens reiterem en l'afirmació que fèiem amb anterioritat: **és essencial que hi hagi un únic sistema de notificació dels maltractaments a tota la comunitat autònoma que permeti objectivar la vertadera dimensió que tenen els maltractaments, la negligència i l'abús en la infància**, i que, d'altra banda, permeti veure l'evolució i comparar-la també amb altres zones de l'Estat. Des de l'OBIA demanem el compromís de totes les administracions públiques (les entitats privades hi estan igualment obligades) a fer servir el sistema consensuat de notificació de maltractaments a la infància i a fer ho de la manera adequada, tal com està previst. També es exigible a la resta d'institucions que compleixen el Protocol de maltractament infantil que el facin complir als seus professionals, tal com està establert, i que se supervisi de manera fefaent aquest compliment.

Per altra banda, ens preocupa que després de tots els anys que es ve aplicant el RUMI a la nostra comunitat autònoma, no s'hagi obert una línia d'investigació sobre aquest instrument que permetria poder fer una diagnosi més acurada de la geografia del maltractament infantil a les nostres illes i poder des d'aquí planificar accions al conjunt d'institucions per minvar-ne l'impacte. Per tant, demanem que des de la Conselleria de Afers Socials s' iniciï de manera sistemàtica aquesta línia d'investigació . Així mateix, convidaria la nostra Universitat per obrir-se a aquest àmbit d'investigació. Si fa anys que encapçalam les estadístiques del nombre de notificacions al RUMI de tot l'Estat espanyol és evident que és un tema de gran rellevància i la Universitat, com institució pública, ha d'estar al servei de les necessitats de la societat, i aquesta n'és una més que evident.

Protocol marc interdisciplinari en casos de maltractament infantil

Hem de entendre que els protocols són eines que ajuden a ordenar les actuacions de cada una de les parts implicades i que han de donar resposta a les necessitats canviant que apareixen a cada moment; per tant, s'han de poder abordar amb naturalitat i sense dramatisme les revisions i els canvis, en una perspectiva de millora. Dins aquest protocol marc tenim el Protocol d'actuació en casos d'abús sexual infantil (ASI) i explotació sexual infantil (ESI). En primer terme, s'ha de clarificar el paper dels òrgans judicials i la seva relació amb aquest protocol, del qual el sistema judicial ha format part en l'elaboració a través de diferents representats.

En aquesta situació ens trobem amb el cas d'Eivissa, que va arribar a la nostra oficina per les queixes d'algunes mares sobre menors que havien estat víctimes d'abusos amb famílies protectores, els quals s'havien denunciat a la policia, i que no podien ser derivats a la Unitat de Tractament d' Abús Sexual (UTASI) de la Direcció General de Menors, Joventut i Família perquè estaven a l'espera que l'Institut de Medicina Legal avaluàs i exploràs els seus fills en la seva credibilitat del testimoni. El requisit dels informes que determinin que el testimoni

del menor es creïble, més la certificació que les seves famílies són protectores és exigít per ser derivat a aquesta unitat de tractament, la qual cosa posa de manifest que s'ha de poder revisar aquest protocol.

Alguns operadors judicials manifesten que aquest Protocol no els compromet ni els obliga perquè són personal del Ministeri de Justícia i que, en tot cas, és un compromís de la resta de les administracions. El Sistema Judicial ha de poder contribuir en la recerca de procediments que afectin també altres administracions, a fi de garantir el bon tracte i el benestar dels menors, per tal d'assegurar aquest benestar i evitar la iatrogènia del sistema, la qual cosa requereix d'una estreta col·laboració de tots al voltant dels acords formalitzats en un protocol. És evident que part d'aquest problema es deu a la insuficiència de la dotació de recursos tècnics a l'Institut de Medicina Legal d'Eivissa i dels retards en cobrir baixes dels seus tècnics, però també s'han de cercar fórmules, com les que s'han acordat en aquest cas, que no revictimitzin més aquests menors i els donin el suport que ells i les seves famílies han de menester.

Millora dels espais d'atenció a menors i famílies dels serveis de protecció

El Servei de Protecció de Menors del Consell de Menorca ha canviat d'ubicació, de la qual cosa ens felicitem, ja que les dependències anteriors eren clarament inadequades.

Pel que respecta a l'IMAS estan avançant les noves dependències per alguns dels programes del Servei de Protecció de Menors. Hem manifestat reiteradament que les condicions en què aquest servei atenen famílies i menors no són prou adequades (com els boxs minúsculs sense cap intimitat acústica, els espais freds sense calidesa, la manca de sales d'espera, gent al passadís) quan són una targeta de presentació d'un Servei que tracta temes tan delicats, un missatge d'entrada a les persones usuàries. Així, durant els 23 anys que fa que el Consell té les competències en Protecció de Menors, han passat per aquestes dependències milers de persones, rebudes en aquestes condicions tan poc adequades. Aquestes infraestructures, que cal canviar, són tota una expressió d'una visió de la Protecció més a prop de l'estil dels espais judicials freds i impersonals, on no importen tant les persones com els expedients, els tràmits, i no tant d'una visió dels Serveis Socials d'acompanyament a les persones que passen i viuen situacions personals i emocionals crítiques, on cal un entorn compassiu.

Menors migrants no acompanyats

Canvi urgent de la legislació d'estrangeria

Des d'un gran nombre d'entitats que treballen en la protecció a la infància hi ha un clam, de fa anys, que demana un canvi urgent de la Llei d'estrangeria i del seu reglament, que acabi amb la hipocresia de tutelar els menors migrants no acompanyats —perquè així les lleis nacionals i internacionals obliguen l'Estat espanyol— perquè tot d'una arribin a la majoria d'edat se'ls condemni a una situació de marginalitat absoluta. Això és un pont assegurat a l'exclusió social.

Malgrat les diferents Observacions a l'Estat espanyol del Comitè de Drets dels Nins i d'altres organismes que venen condemnant aquesta situació injusta, no hi ha hagut cap canvi. Recentment, però, el ministre de Seguretat Social va manifestar la intenció de fer modificacions en el reglament d'estrangeria per introduir aquestes millores. La inversió que des de les administracions es fa per atendre les necessitats d'aquets menors tutelats mentre no arriben a la majoria d'edat es perd, de cop, quan arriben als 18 anys, excepte si reuneixen els requisits adients per entrar als programes d'emancipació. Si aquests joves poguessin arribar a la majoria d'edat amb una situació regularitzada i amb el permís de residència i de feina no entrarien en el cercle de l'exclusió social i això els facilitaria poder integrar-se en la societat.

Les proves densitomètriques

Les proves forenses de densitometria òssia per determinar l'edat d'aquests menors són molt imprecises, i poden donar una variació d'uns 4 anys, la qual cosa suposa un distorsió a l'hora de planificar un treball educatiu amb aquests joves. És necessari complementar aquestes proves forenses amb d'altres que permetin precisar més la seva edat real i que es puguin fer amb promptitud, com també que es comuniquin prests els resultats.

Les ressenyes a dependències policials

Els menors que són conduïts a les dependències policials per realitzar les ressenyes policials han de romandre als calabossos amb altres presos adults que han comès delictes, la qual cosa constitueix una vulneració dels seus drets.

Integració als centres de protecció

L'acollida residencial de menors migrants no acompanyats es fa a centres de primera acollida específics, en els quals aquests menors romanen junts durant mesos o fins i tot més temps. A fi d'assegurar la seva integració cal que, quan abans millor, puguin passar a centres amb menors nacionals, de manera que això els permeti millorar l'aprenentatge de la llengua, la cultura i els costums dels país; de fet, fa uns anys es feia d'aquesta forma. Per això valoram molt positivament el curs d'acollida lingüística que la Direcció de Formació Professional i Altres ensenyaments va posar en marxa per aquests menors als Centres d'Ensenyament per Adults (CEPA).

Acolliment Familiar, mentories, famílies amigues, integració comunitària

S'ha de poder implementar, tal com està previst per l'IMAS i la Conselleria d'Afers Socials, Joventut i Esports iniciatives que facilitin i ajudin a una major integració d'aquests menors. En l'actualitat, el que succeeix és que aquests menors romanen a centres específics, sense connexió amb la resta de la comunitat en què resideixen. Iniciatives com la d'acollida en famílies, la de famílies voluntàries o de mentors a la seva disposició els ajudarà sens dubte a millorar la seva integració social i comunitària.

Combatre la xenofòbia

Vivim en un moment en què al nostre país s'està instrumentalitzant políticament la situació d'aquest grup de menors per crear un rebuig social cap a ells, i així se'ls associa amb delinqüència, incivisme i perill per a la societat. Aquests missatges són emfatitzats des de alguns mitjans de comunicació, que tracten algunes notícies relacionades amb aquest col·lectiu de manera parcial i tendenciosa. Fem una crida a la responsabilitat, tant als mitjans de comunicació com a determinats posicionaments polítics que volen treure rèdit polític o mediàtic, de manera irresponsable, d'aquest grup de menors.

No es pot tornar enrere en el paradigma dels Drets Humans i els Drets de la Infància, en una societat democràtica com la nostra. Aquests menors venen amb necessitat de progressar, aprendre l'idioma, formar-se, treballar —molts d'ells ja han tingut experiències laborals al seu país— i defugen de la misèria i la manca de perspectives. S'han jugat la vida i mereixen el tot nostre suport.

Posada en marxa del centre per a trastorns del comportament dins el sistema de protecció, d'acord amb la Llei orgànica 8/2015

Farà 6 anys de l'aprovació de la Llei orgànica 8/2015, que obliga els sistemes de protecció a crear un centre residencial per a menors de protecció amb problemes comportamentals sota supervisió judicial. Dissortadament, a la nostra comunitat autònoma no s'han posat en marxa aquests centres i s'està obligant a algun centre de protecció a assolir aquests casos sense tenir ni les condicions, físiques, arquitectòniques ni de personal especialitzat adequades per treballar amb aquests problemes. A més, a aquests joves se'ls està limitant determinats drets sense la supervisió judicial que es requereix, substituint-la per mesures administratives.

S'han reduït significativament el nombre d'aquests menors que s'envien a centres especialitzats de la península, la qual cosa fa evident que s'està fent servir equipaments de les Illes per acollir-los, però sense les condicions necessàries, tal com comentàvem.

Des de l'OBIA demanem que no es retardi més la posada en marxa d'aquest centre especialitzat. Ja fa cinc anys que recordam als Consells d'aquest incompliment de la llei, i la necessitat imperiosa de posar-hi remei. Per descomptat, així mateix demanam que tots els menors de protecció que resideixen a la península o fora de l'illa en què viu la seva família tornin al seu lloc, a fi de no atemptar contra el seus drets per la manca d'aquest tipus de centres.

SISTEMA JUDICIAL I DRETS DE LA INFÀNCIA

Hem manifestat reiteradament la preocupació de l'OBIA per la situació dels infants i adolescents dins el sistema judicial.

Fa falta un Estatut per als nins, nines i adolescents que es troben dins el sistema judicial que implementi en aquest sistema el criteri, de compliment obligat, de l'Interès Superior del Menor. No és cap secret que el sistema judicial no dóna un bon tracte als nostres menors perquè els procediments, els espais, els processos i els temps judicials no estan pensats per les necessitats dels infants i adolescents, sinó més aviat des d'una visió adulta. Molts d'operadors d'aquest sistema afirmen que estan preocupats pels infants, ja que tenen sensibilitat i els agradaria que les coses fossin d'una altra manera, però el sistema en el seu conjunt ho impedeix perquè hi manca la perspectiva d'infància.

L'obligatorietat de les proves preconstituïdes fins als 14 anys —que haurien de arribar fins la majoria d'edat— i altres propostes incloses dins el Projecte de Llei orgànica integral de protecció a la infància i l'adolescència davant de la violència, constituïran sens dubte una passa important.

Confiam que, aviat, aquesta Llei ajudi a acostar més el sistema a les necessitats dels infants i adolescents i constitueixi un element molt esperançador i d'avanç en aquesta direcció per evitar la iatrogènia que el sistema produeix en els menors i que reforça la victimització secundària.

L'ampliació a la resta de seus judicials de les sales de justícia amigable, que la nostra Oficina ha contribuït a posar en marxa, seria un objectiu a aconseguir en aquests propers dos anys. Hi ha altres millores que plantejarem aquests darrer temps, com la prioritització dins el sistema penal dels delictes d'abusos i agressions sexuals contra menors, com es fa en els delictes de violència de gènere. S'ha de poder citar a primera hora del matí les vistes amb menors víctimes d'aquests delictes, per evitar endarreriments que es fan eterns i que són molt angoixants per aquests menors, a més del risc de trobar-se amb els seus presumptes agressors.

Considerem necessària la incorporació de psicòlegs forenses als equips de guàrdia de l'Institut de Medicina Legal per fer valoracions inicials o exploracions de credibilitat del testimoni, en comptes d'esperar mesos —quan no més d'un any en alguns casos que ens han arribat a la nostra oficina— per fer aquestes entrevistes de credibilitat.

Equips forenses psicosocials a tots els partits judicials

No és sostenible aquest dèficit greu de professionals de l'Institut de Medicina Legal. Manquen equips forenses a les Illes Balears, cada partit judicial n'hauria de comptar amb un.

És cert que els jutges no demanen en tots els casos la realització de proves de credibilitat del testimoni, però el fet que acostumin, per prendre decisions, a comptar amb aquestes valoracions fa que es produeixin endarreriments excessius, com són els casos de decisions sobre guarda i custòdia o canvis de règim de custòdia entre progenitors. Hi ha nins que han d'esperar més d'un any perquè els forenses psicòlegs els facin una valoració i, mentrestant, han de sofrir situacions que afecten molt negativament al seu benestar psicoemocional.

El dèficit d'equips forenses psicosocials en alguns partits judicials de les Illes Balears fa que segueixi havent-hi un retard excessiu en la citació i l'avaluació dels menors, amb els efectes traumàtics i el patiment psicològic i emocional consegüents. Amb freqüència, els jutges condicionen les seves decisions a les valoracions d'aquests equips forenses, i això implica que molts menors han d'esperar que es prenguin decisions que els procurin el benestar necessari.

Cases de la Infància o Barnahus

Ateses les limitacions del sistema judicial i de l'ordenament legal que dificulta posar com a prioritat assegurar el benestar dels menors i implementar l'interès superior, sobretot en el que es refereix a les denúncies per presumptes abusos o agressions sexuals a menors, cal estudiar la possibilitat d'implantació a les Illes Balears del model Barnahus, d'origen islandès, implantat a més d'una trentena de països i, a l'Estat espanyol, a l'Audiència Territorial de Tarragona.

Aquest model requereix de la coordinació entre el sistema judicial, les administracions amb competències en protecció de menors i el sistema sanitari. Consisteix en la creació d'un nou recurs, la Casa de l'Infant fora dels jutjats, un espai acollidor i pensat en les necessitats dels infants amb una Càmera Gessel i amb una sala especialment confortable per a l'entrevista amb el menor i el especialista forense. També ha de disposar d'una petita sala d'exploració sanitària on el metge forense pugui fer l'exploració de les lesions físiques que els abusos hagin produït al menor. D'aquesta manera, qui es desplaça és l'adult i no els menors i, per a aquest, deixa d'esser una experiència traumàtica i revictimitzadora. Les valoracions que es fan d'aquest model són molt positives.

DRET A UNA ATENCIÓ ADEQUADA EN EL CAS DE MENORS INFRACTORS (article 40)

Art. 40. 1. Els estats part reconeixen el dret de tot infant de qui s'al·legui que ha infringit les lleis penals o a qui s'acusi o declari culpable d'haver infringit aquestes lleis a ser tractat d'acord amb el foment del seu sentit de la dignitat i el valor, que se n'enforteixi el respecte pels drets humans i les llibertats fonamentals de tercers, que se'n tingui en compte l'edat i la importància de promoure'n la reintegració i que pugui assumir una funció constructiva en la societat.

2. Amb aquesta finalitat, i ateses les disposicions pertinents dels instruments internacionals, els estats part garantiran, en concret:

- a) Que no s'al·legui que un infant ha infringit les lleis penals ni se l'acusi o declari culpable d'haver infringit aquestes lleis per actes o omissions que no estaven prohibits per les lleis nacionals o internacionals en el moment que es van cometre.
- b) Que a qualsevol infant de qui s'al·legui que ha infringit les lleis penals o a qui s'acusi d'haver infringit aquestes lleis se li garanteixi, almenys, el que segueix:
  - i) Que es presumirà la seva innocència mentre no se'n provi la culpabilitat d'acord amb la llei.
  - ii) Que serà informat sense cap dilació i directament o, quan escaigui, per mitjà dels seus pares o representants legals dels càrrecs que pesen contra ell i que disposarà d'assistència jurídica o qualsevol assistència adequada en la preparació i presentació de la defensa.

- iii) Que la causa serà dirimida sense cap dilació per una autoritat o òrgan judicial competent, independent i imparcial en una audiència equitativa d'acord amb la llei, en presència d'un assessor jurídic o un altre tipus d'assessor adequat, tret que es consideri que això és contrari a l'interès superior de l'infant tenint en compte en particular la seva edat o situació i als seus pares o representants legals.
- iv) Que no serà obligat a prestar testimoni o a declarar-se culpable i que podrà interrogar o fer que s'interrogui testimonis de càrrec i obtenir la participació i l'interrogatori de testimonis de descàrrec en condicions d'igualtat.
- v) Que si es considerés que ha infringit, en efecte, les lleis penals, que aquesta decisió i qualsevol mesura imposada en conseqüència se sotmetin a una autoritat o òrgan judicial superior competent, independent i imparcial, d'acord amb la llei.
- vi) Que el nen o nena disposi de l'assistència gratuïta d'un intèrpret si no comprèn o no parla l'idioma emprat.
- vii) Que es respectarà plenament la vida privada de l'infant en totes les fases del procediment.

3. Els estats part prendran totes les mesures adequades per promoure l'establiment de lleis, procediments, autoritats i institucions específics per als infants dels quals s'al·legui que han infringit les lleis penals o a qui s'acusi o declari culpables d'haver infringit aquestes lleis, i en concret:

- a) Establiran una edat mínima abans de la qual es presumirà que els infants no tenen capacitat per infringir les lleis penals.
- b) Sempre que sigui apropiat i desitjable, adoptaran mesures per tractar aquests infants sense recórrer a procediments judicials, amb el ben entès que es respectaran plenament els drets humans i les garanties legals.

4. Es disposarà de diverses mesures, com ara la cura, les ordres d'orientació i supervisió, l'assessorament, la llibertat vigilada, la col·locació a llars d'acolliment, els programes d'ensenyament i formació professional, així com altres possibilitats alternatives a l'internament en institucions, per assegurar que els infants siguin tractats de manera adequada per al seu benestar i en proporció tant amb les seves circumstàncies com amb la infracció.

Justícia juvenil

Hi ha una gran contradicció entre la filosofia i l'essència mateixa de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors, que fa referència al caire educatiu, rehabilitador i reparador de les mesures de justícia juvenil i la mecànica del sistema processal en Justícia Juvenil al nostre país. La primera contradicció és la manca d'immediatesa entre el moment de la comissió del delictes i el moment en què el jove és jutjat i se li demana conseqüències per aquests fets a través de la sentència. Poden passar molt de mesos entre la detenció per la comissió d'un delictes i el moment en què hi ha sentència del jutge. Això fa que es perdi la connexió entre un i l'altre i el valor educatiu i reparador que pot tenir la resolució judicial.

Si el que es vol és afavorir aquesta filosofia que entranya la Llei 5/2000, el sistema processal ha de canviar substancialment en aquest àmbit. En molts de països s'han estès i incorporat models reparadors, de justícia restaurativa, amb resultats bastant interessants per als joves. Al nostre entorn però no s'han incorporat suficientment al repertori de les mesures judicials que es dicten.

A la Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència continuem rebent moltes queixes de menors que compleixen mesures de règim tancat, semiobert o obert a centres de justícia juvenil sobre la manca d'accessibilitat dels seus advocats, més enllà de l'assistència lletrada en el

moment de la detenció en comissaria o el moment de la compareixença del menor davant el jutge. Aquests joves tenen la necessitat i el dret de disposar de tota la informació del seu procés judicial, a més de tenir la impressió que els seus advocats els defensen i que no els fan acceptar conformitats contràries als seus interessos, que és el sistema més extens a l'actualitat. També han d'informar les seves famílies. Fa falta, per altra banda, millorar la coordinació dels advocats amb els educadors de medi obert.

Sistema de reforma per al compliment de mesures de la Llei orgànica 5/2000 de justícia juvenil

Es Pinaret

Fa falta poc per a la inauguració del Centre Socioeducatiu 4 Pins, que permetrà donar una atenció més adequada i digna als menors varons amb mesures de règim obert i semiobert. L'ampliació de places permetrà descongestionar es Pinaret i acometre les reformes arquitectòniques imprescindibles a la part antiga de l'edifici per dignificar aquestes instal·lacions. Fa 30 anys que es varen transferir les competències d'aquests centres de justícia juvenil a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i, ja en aquell moment, aquesta reforma era necessària.

Ens hem de felicitar que s'hagi dignificat l'atenció a aquests joves que, malgrat que hagin comès delictes, tenen drets que han de ser respectats. També està previst un nou espai al centre més adequat per a les visites de les famílies, perquè l'actual no ho era, fet que hem recordat diverses vegades als informes de l'OBIA.

En els contactes continus que tenim des de l'Oficina amb menors ingressats al centre, ens presenten queixes sobre el menjar. Tenim constància que la Fundació s'Estel, que gestiona els centres i programes de justícia juvenil, ha canviat de proveïdors per solucionar aquesta situació però, així i tot, les queixes continuen.

Per altre banda, veiem adient la necessitat de planificar activitats engrescadores i motivadores per a aquests joves que els suscitin interès i que alhora tinguin una finalitat educativa i rehabilitadora. Molts d'aquests joves venen amb models d'oci delictius basats en consum de tòxics i no han explorat altres activitats alternatives que els permetin experimentar capacitats i competències noves.

Així mateix, seguint en les demandes d'aquests joves, seria necessària la unificació de criteris d'intervenció amb els interns per part dels professionals del nou PEIC (Projecte Educatiu del Centre Socioeducatiu es Pinaret), sobre el qual han estat treballant a nivell intern els equips educatius i la direcció i que va encaminat justament a ajudar els educadors i tècnics a tenir un full de ruta comú que redueixi al mínim el pes del subjectivisme de cada professional en el maneig de la vida quotidiana i que treballi sobre un model diferent, lluny dels enfocaments purament behavioristes propis d'altres dècades. Finalment, els joves expressen la necessitat d'una major presència a les llars dels especialistes i el personal tècnic.

Salut Mental està donant cobertura al centre amb el desplaçament setmanal d'un especialista, però això no és suficient per atendre totes les necessitats de salut mental dels interns. S'han reduït substancialment la taxa d'incidents i fugides i han minvat les queixes en relació amb el tracte dels guardes de seguretat. També els diferents equips han estat participant activament en un nou Pla Educatiu de Centre, que intenta donar qualitat i coherència a l'atenció a aquests menors.

Consideram que hi ha marge per incorporar, en la dinàmica del centre, activitats que interessin els interns i tinguin un enfocament educatiu, no tan sols d'entreteniment. Durant el 2020 s'han posat en marxa algunes activitats, com la Capoeira, que ha aconseguit interessar molts dels interns; s'ha de seguir en aquesta línia i fer servir activitats que sabem que tenen un potencial de motivació i d'interès i una aplicació educativa. El desafiament és com aprofitar el temps de reclusió dels interns per ajudar-los a reorientar la seves vides, allunyant-los del camí delinqüencial a través de tots els mitjans educatius possibles i en col·laboració amb les seves famílies.

És un temps únic, el d'aquests joves, i és també una oportunitat per ajudar-los a sortir del cercle viciós de les reincidències. Des de l'OBIA intentam col·laborar ajudant a impulsar algunes d'aquestes iniciatives de forma experimental. Falta investigació a les Balears per avaluar l'impacte que ha tingut en les vides dels joves interns el seu pas pels establiments de justícia juvenil i que ajudi a reenfocar el treball socioeducatiu i terapèutic que es fa amb ells.

Es Fusteret

Aquest centre, bastant petit, està dedicat al compliment de mesures de justícia juvenil per al·lotes. Fa tres anys es va prendre la decisió de separar per gènere els centres de règim tancat i semiobert, fet que s'ha valorat de manera molt positiva en la mesura que ha permès la reducció substancial d'incidents i conflictes per part de les al·lotes. Està previst un canvi d'ubicació a unes noves dependències, amb la construcció d'un nou equipament adequat a les necessitats d'aquestes joves. Com hem manifestat de forma reiterada, es Fusteret és clarament inadequat, ja que les instal·lacions estan pensades per un altre tipus d'activitat, són obsoletes i així i tot han passat molt d'anys esperant aquest canvi.

Les queixes de les internes s'han reduït de manera important en relació amb els anys anteriors. El fet que hi hagi una cuinera fa que no hagin arribat queixes amb relació al menjar. S'han fet algunes activitats, com Teatre Social, que ha suscitat molt d'interès en les internes. El centre duu a terme una línia de tallers amb pares que ha estat un encert, com també el fet d'incorporar els pares i les famílies a diferents moments de la vida del centre, cosa que ha creat un ambient més familiar i d'acostament. Cal destacar també que Fusteret ha implementat una metodologia restaurativa en la gestió dels conflictes interns.

Com vam manifestar a l'informe anterior, resten pendents les qüestions següents, que no estan encara resoltes:

- L'acompanyament policial en els trasllats de menors dels centres de reforma juvenil als jutjats o a consultes mèdiques, sobretot en el cas d'al·lotes víctimes d'ESI.
- Suport al treball educatiu per a l'èxit escolar d'aquests joves perquè puguin avançar en el seu procés educatiu.
- Resulta urgent posar en marxa el projecte de centre terapèutic per a aquests menors, atesa l'elevada taxa de menors amb mesures de justícia juvenil que tenen problemes de salut mental i de drogodependències. Per entrebancs administratius, no s'ha pogut executar, tot i que ja hi ha disponibles uns terrenys i un projecte arquitectònic. Demanem que se n'iniciï la construcció tan aviat com sigui possible, atès que els centres socioeducatius està fent funcions de centre terapèutic sense reunir les condicions d'instal·lacions i de professionals especialitzats per donar atenció a joves amb problemes de salut mental i o addiccions, que suposen un percentatge bastant significatiu de la població interna actual del centre.

DRET A L'ESBARJO, AL JOC I A ACTIVITATS RECREATIVES (article 31)

Art. 31. 1. Els estats part reconeixen el dret de l'infant al descans i l'esbarjo, al joc i a les activitats recreatives pròpies de la seva edat i a participar lliurement en la vida cultural i en les arts.

2. Els estats part respectaran i promouran el dret de l'infant a participar plenament en la vida cultural i artística i propiciaran oportunitats adequades, en condicions d'igualtat, per participar en la vida cultural, artística, recreativa i d'esbarjo.

Aquets temps de la pandèmia pel COVID-19 ha posat al descobert la manca d'una perspectiva d'infància en la gestió de la crisi i com ha prevalgut més les necessitats dels adults que no pas dels infants en el temps del confinament i a l'hora de planificar la desescalada. Hem vist com l'activitat i l'exercici físic a l'aire lliure resulta imprescindible per a l'equilibri psicoemocional. Els Parcs han estat massa temps tancats mentre s'obrien altres establiments per adults. Hem considerat, des d'aquesta visió adulta, que els nins i adolescents podien aguantar més perquè no protestaven. Veiem les conseqüències a llarg termini d'aquest període en aquest sector de la població amb tota la simptomatologia psicoemocional que presenten infants i adolescents.

Esports

Durant la major part del 2020 no hi ha hagut esport federat i, per tant, els problemes de violència i assetjament a l'esport no s'han produït. Sí que s'ha vist la necessitat de tenir una cura especial per prevenir els maltractaments i abusos sexuals en aquest món. En el moment de tornar a les competicions federades hem d'estar especialment vigilants per eradicar qualsevol acte de violència i garantir el benestar dels menors. Les Federacions i els clubs esportius l'han d'incloure entre els objectius principals a l'hora de programar les seves activitats, inclosa la formació. S'ha de continuar en la línia del programa «Valors a l'Esport» i s'ha d'engegar finalment un Protocol marc d'actuació de prevenció, detecció i actuació en casos d'assetjament i abusos a menors d'edat esportistes.

DRET A LA INFORMACIÓ (article 17)

Art. 17. Els estats part reconeixen la important funció que exerceixen els mitjans de comunicació i vetllaran perquè l'infant tingui accés a informació i material procedents de diverses fonts nacionals i internacionals, en especial la informació i el material que tinguin per finalitat promoure el seu benestar social, espiritual i moral i la seva salut física i mental.

Amb aquest objecte, els estats part:

- a) Encoratjaran els mitjans de comunicació a difondre informació i materials d'interès social i cultural per a l'infant, d'acord amb l'esperit de l'article 29.
- b) Promouran la cooperació internacional en la producció, l'intercanvi i la difusió d'aquesta informació i aquests materials procedents de diverses fonts culturals, nacionals i internacionals
- c) Encoratjaran la producció i difusió de llibres per a infants.
- d) Encoratjaran els mitjans de comunicació a tenir en compte particularment les necessitats lingüístiques de l'infant pertanyent a un grup minoritari o que sigui indígena.
- e) Promouran l'elaboració de directrius adequades per protegir l'infant contra qualsevol informació o material perjudicial per al seu benestar, tenint en compte les disposicions dels articles 13 i 18.

Mitjans de comunicació

Al llarg de l'any 2020 hem vist a diferents mitjans de comunicació notícies que tractaven de manera inadequada informacions sobre menors, amb una vulneració dels drets a la pròpia imatge, a la intimitat i a l'honor. L'Oficina manté un contacte continu tant amb professionals dels mitjans com amb els editors i directors a fi d'assegurar el respecte d'aquests drets i demana canvis en el tractament d'aquestes informacions, com també la regulació als fòrums de la premsa digital de les notícies sobre menors, perquè aquests recullen comentaris anònims absolutament inadequats.

Veiem que aquest tipus de tractament se sol produir en notícies sobre menors infractors, menors migrants no acompanyats, notícies de tràfic i explotació sexual o menors sota la tutela de l'administració. Continuem fent una crida a la responsabilitat dels mitjans de comunicació perquè al tractament que fan de les notícies sobre menors es tingui present en tot moment el respecte als seus drets, i no es perdi de vista el perjudici que els causa. El dret a la informació i el comprensible afany per informar no poden exercir-se ignorant l'Interès Superior del menor, que en tot moment ha de prevaler. Tampoc es poden ignorar les conseqüències d'aquest tractament de la informació, que no fa més que aprofundir en l'alarma social, l'estigmatització i el rebuig cap als menors migrants no acompanyats, menors tutelats i menors infractors o altres menors que puguin veure els seus drets afectats.

Ja comentàvem a l'informe anterior que «cal recordar, per tant, [l'Estatut de la víctima del delictes](#), que disposa que els poders públics fomentaran campanyes de sensibilització social en favor de les víctimes, així com l'autoregulació dels mitjans de comunicació social de titularitat pública i privada en ordre a preservar la intimitat, la dignitat i els altres drets de les víctimes. Aquests drets hauran de ser respectats pels mitjans de comunicació social».

També indicam per últim que «cal assenyalar que els periodistes tenen un deure professional: informar, però també un deure social: ajudar a prevenir casos que afecten els menors d'edat, per exemple donant informació útil i complementària en les notícies, com ara indicar la [línia d'atenció a l'infant i a l'adolescent 116 111](#) (oberta les 24 hores, gratuïta i confidencial)».

RECONeixEMENTS

En aquest apartat feim un reconeixement especial a tots aquells projectes, iniciatives, actuacions i accions realitzades al llarg de l'any 2020 que, des del punt de vista de la nostra Oficina, mereixen un reconeixement per la seva contribució a la millora del benestar dels infants i de les adolescents de les nostres illes. Són moltes, aquests iniciatives, atesa la gran sensibilitat que trobam en les entitats, administracions i societat en general cap als temes d'infància i en particular de la infància i adolescència vulnerable. La llista és llarga i no podem fer esment de totes, però al nostre parer les que considerem més rellevants són:

Els [ajuntaments](#) de les Illes que durant el tancament de les escoles a causa de la pandèmia del COVID-19 van publicar iniciatives per millorar el dia a dia del confinament dels nins i joves, com és el cas de l'Ajuntament de Palma, des del qual es van impulsar activitats en línia per als joves.

El [centre coordinador EduCOVID](#) a les Illes Balears de la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca i la Conselleria de Salut i Consum per la implementació d'un Protocol d'actuació que se comparteix amb els centres educatius per prevenir i detectar possibles casos de COVID-19.

L'Institut de Convivència i Èxit Escolar ([Convivèxit](#)) de la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca, pel Pla de Retorn a les Activitats Educatives Presencials sobre recursos per a l'atenció psicosocial, la revisió dels espais d'acollida, la planificació d'eines i recursos per a la millora del benestar emocional, les estratègies d'identificació i ajuda davant l'impacte psicosocial, així com la seguretat i bon ús de les noves tecnologies.

La [Direcció General de Formació Professionals i Ensenyaments Artístics Superiors](#) de la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca, per resoldre l'obertura per a menors migrants no acompanyats d'entre 16 i 18 anys de les assignatures de castellà per a estrangers, català d'acollida i ensenyaments inicials que s'imparteixen als Centres d'Educació de Persones Adultes (CEPA), a més de modificar les instruccions de matriculació a FP bàsica de manera que els menors migrants no acompanyats puguin accedir a aquests estudis.

El [Programa Policia Tutor](#), de l'Institut de Seguretat Pública de les Illes Balears de la Direcció General d'Emergències i Interior, pels tallers preventius contra la COVID-19 que es van impartir a l'alumnat de les Illes Balears, a més de la tasca de suport dels centres escolars amb l'alumnat i les seves famílies en el transcurs de l'estat d'alerta fins a final de curs.

A la [Fundació Anar](#) per haver obert la delegació de la fundació a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, des de la qual es difon, entre d'altres, el telèfon 24 h d'atenció a la infància i l'adolescència en risc, 116 111.

El [telèfon d'emergències](#) l'112 per la seva sistemàtica elaboració d'informes setmanals, que es va iniciar amb la crisi del COVID-19 i que encara continua, sobre les telefonades fetes per menors a aquest telèfon d'emergències i les telefonades fetes per adults referides a menors.

RECONeixEMENT ESPECIAL

A totes les administracions i diverses entitats civils que, de manera desinteressada, han implementat programes digitals o de suport i que, per ser una llista molt llarga, no tindrien cabuda dins d'aquest informe.

Als [nins, nines i adolescents](#) per haver mantingut una conducta exemplar durant el temps del confinament causat per la COVID-19, per la seva serenitat, la seva comprensió i la seva convivència amb les famílies o altres companys i companyes en el si de les llars o dels centres residencials; per la seva capacitat d'estudi amb recursos digitals, no sempre al seu abast, així com del gaudi del temps lliure en uns espais, a vegades, limitats.

RECORDATORIS LEGALS

Drets dels infants i els adolescents en acolliment

Recordam que l'acolliment d'una persona menor d'edat pot ser familiar o residencial i, d'acord amb el principi de prioritat de l'adopció de mesures de protecció familiars sobre les mesures de protecció residencials, s'ha de prioritzar l'acolliment familiar i, si no és possible o convenient per a l'interès de l'infant o l'adolescent, s'ha d'optar per l'acolliment residencial.

D'acord amb aquesta previsió, a l'article 154 de la Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears, es disposa el següent:

1. D'acord amb l'article 21 bis de la Llei Orgànica de protecció jurídica del menor, l'infant o l'adolescent acollit, [amb independència de la modalitat d'acolliment](#) en què es trobi, té dret a:

- a) Ser oït i escoltat i, si escau, ser part en el procés d'oposició a les mesures de protecció i declaració en situació de desemparament d'acord amb la normativa aplicable, segons la seva edat i maduresa. Per a això, té dret a ser informat i notificat de totes les resolucions de formalització i cessament de l'acolliment.
- b) Ser reconegut com a beneficiari del dret d'assistència jurídica gratuïta quan es trobi en situació de desemparament.
- c) Dirigir-se directament a l'entitat pública i ser informat de qualsevol fet transcendent relatiu a l'acolliment. Aquest dret inclou el dret a comunicar-se directament amb el seu tècnic o tècnica de referència, sense intermediaris i sense cap limitació.
- d) Relacionar-se amb la seva família d'origen en el marc del règim de visites, relació i comunicació establert per l'entitat pública.
- e) Conèixer progressivament la seva realitat sociofamiliar i les seves circumstàncies per facilitar-ne l'assumpció.

- f) Rebre amb la suficient anticipació la informació, els serveis i els suports generals necessaris per fer efectius els drets dels infants i els adolescents amb diversitat funcional.
- g) Posar en coneixement del Ministeri Fiscal les reclamacions o queixes que consideri sobre les circumstàncies del seu acolliment.
- h) Rebre el suport educatiu i psicoterapèutic de l'entitat pública per superar trastorns psicosocials d'origen, mesura aplicable tant en acolliment residencial com en acolliment familiar.
- i) Rebre el suport educatiu i psicoterapèutic necessari.
- j) Accedir al seu expedient i conèixer les dades sobre els seus orígens i parents biològics, una vegada hagi assolit la majoria d'edat o hagi obtingut l'emancipació.

2. En el supòsit d'acolliment familiar, a més, té els drets següents:

- a) Participar plenament en la vida familiar de la família acollidora.
- b) Mantenir relació amb la família acollidora després del cessament de l'acolliment si l'entitat pública entén que convé al seu interès superior i sempre que ho consenti la persona menor d'edat si té prou maduresa i, en tot cas, si té més de dotze anys, així com la família d'acolliment i la d'origen o, si escau, la família adoptiva o d'acolliment permanent.
- c) Sol·licitar informació o demanar, per si mateix, si té la maduresa suficient, el cessament de l'acolliment familiar.

Així mateix, cal completar-ho amb l'article 171 de la llei esmentada pel que fa als drets dels **infants i els adolescents acollits en centres** i amb el 172, pel que fa als seus deures:

1. Els infants o els adolescents, mentre són acollits en **centres d'acollida**, tenen, respecte de les persones que els guarden, els mateixos drets i deures que els corresponen en la relació amb el tutor o tutora establerts en aquesta llei i en la legislació civil.

2. Especialment, tenen els **drets** següents:

- a) Ser informats dels seus drets i obligacions.
- b) Ser atesos sense discriminació per raó de naixement, edat, raça, ètnia, sexe, estat civil, orientació sexual, identitat de gènere, aptitud física o psíquica, estat de salut, llengua, cultura, religió, creença, ideologia o qualsevol altra condició o circumstància personal, econòmica o social, amb respecte als seus orígens i afavoriment de la conservació del seu bagatge cultural i religions.
- c) Tenir cobertes les necessitats bàsiques de la vida quotidiana que permetin el seu desenvolupament personal integral.
- d) Accedir als serveis necessaris per atendre totes les necessitats que exigeixi el desenvolupament adequat de la seva personalitat, sempre amb la prioritat d'atenció en la comunitat a través de la xarxa de serveis ordinaris.
- e) Gaudir en la seva vida quotidiana d'uns períodes equilibrats d'activitat, oci i son.
- f) Rebre un tracte digne per part del personal del centre i dels altres residents.
- g) Veure respectada la confidencialitat de les dades que consten en el seu expedient individual i el deure de reserva en l'ús d'aquestes dades.
- h) Mantenir relacions amb els seus familiars i persones significatives, sempre que això no sigui contrari al seu interès, i rebre visites al centre o en altres llocs que es determinin en cada cas.
- i) Veure respectada la seva privacitat i conservar les pertinences personals sempre que no siguin inadequades per al context educatiu, així com veure respectada la inviolabilitat de la seva correspondència i rebre i fer trucades telefòniques en privat, llevat que això posi en risc la seva protecció.
- j) Participar en l'elaboració o la modificació de les normes de convivència contingudes en el reglament de règim intern, així com en la programació i el desenvolupament de les activitats del centre.
- k) Ser oïts i escoltats en cas de queixa i de reclamació i rebre'n resposta, així com ser informats, en un llenguatge adaptat al seu nivell i capacitat d'entesa, de tots els sistemes d'atenció i de reclamació que té al seu abast, inclòs el dret d'audiència en l'entitat pública.
- l) Conèixer la seva situació legal en tot moment.

- m) Disposar d'un pla d'intervenció individualitzada, així com participar en l'elaboració i l'avaluació periòdica.
- n) Ser oïts i escoltats en les decisions transcendentals que els afectin si tenen més de dotze anys en tot cas, o, si tenen judici suficient, també els infants que encara no hagin arribat a aquesta edat.
- o) Participar en les avaluacions i els procediments d'inspecció dels quals sigui objecte el centre.
- p) Ser atesos per personal qualificat per la seva formació i experiència.
- q) Comptar amb la participació dels seus pares i mares en la seva atenció i en les decisions que els afectin, sempre que això no sigui contrari al seu interès.
- r) No ser separat dels seus germans i romandre tots junts en el mateix centre, sempre que això no sigui contrari al seu interès. En cas de separació, s'han de facilitar els contactes periòdics entre germans, no inferiors a un mes, sempre que això no sigui contrari al seu interès.
- s) Rebre el tractament adient amb relació a la reparació del dany sofert.

Durant l'estada als centres d'acolliment o residencials, els infants i els adolescents tenen els **deures** següents:

- a) Complir les normes de funcionament i de convivència del centre.
- b) Respectar la dignitat i les funcions del personal del centre i dels altres residents.
- c) Desenvolupar amb dedicació i aprofitament les activitats educatives, laborals i de formació, organitzades, dirigides i coordinades pel mateix centre d'acolliment o residencial, que formin part del seu projecte educatiu.
- d) Fer un ús adequat de les instal·lacions i dels mitjans materials que es posin a la seva disposició.
- e) Complir les mesures educatives correctores imposades, segons el que disposen els articles següents.
- f) Sotmetre's, de conformitat amb el que estableix la Llei 41/2002, de 14 de novembre, bàsica reguladora de l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica, als reconeixements i les proves mèdiques necessaris en garantia del dret a la salut del mateix infant o adolescent i del personal del centre i dels altres residents.

Dret de les persones menors d'edat a ser oïdes i escoltades

Cal recordar, una vegada més, que la Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears, així com també en l'àmbit estatal la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, afectada per la modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència de l'any 2015, reconeix a les persones menors d'edat el **dret a ser oïdes i escoltades**, tant en l'àmbit familiar com en qualsevol procediment administratiu, judicial o de mediació en què estigui immers l'infant o l'adolescent i que condueixi a una decisió que incideixi en la seva esfera personal, familiar o social. S'han de tenir en compte les seves opinions i s'han de motivar les resolucions administratives o judicials que deneguin l'audiència d'aquests, seguint quatre idees fonamentals de l'escolta (ja apuntades pel Defensor del Poble): que el menor s'expressi lliurement, que disposi d'informació per fer-ho, que l'audiència es produeixi en un entorn amigable i que el que digui sigui pres en consideració.

D'acord amb aquesta previsió, a l'article 23 de la Llei 9/2019 s'estableix el que es transcriu a continuació:

1. Les persones menors d'edat tenen dret a ser oïdes i escoltades sense cap discriminació per edat, diversitat funcional o qualsevol altra circumstància, tant en l'àmbit familiar com en qualsevol procediment administratiu, judicial o de mediació en què estiguin afectades i que condueixi a una decisió que incideixi en la seva esfera personal, familiar o social, i s'han de tenir en compte degudament les seves opinions, segons la seva edat i maduresa. Per a això, les persones menors d'edat han de rebre la

informació que els permeti l'exercici d'aquest dret en un llenguatge comprensible, en formats accessibles i adaptats a les seves circumstàncies. Es comprovarà que el menor comprèn qualsevol manifestació o opinió. En els procediments judicials o administratius, les compareixences o audiències de l'infant o l'adolescent tenen caràcter preferent, i s'han de dur a terme de manera adequada a la seva situació i desenvolupament evolutiu, amb l'assistència, si és necessari, de professionals qualificats o experts, mirant de preservar la seva intimitat i utilitzant un llenguatge que li sigui comprensible, en formats accessibles i adaptats a les seves circumstàncies. Se l'ha d'informar tant del que se li pregunta com de les conseqüències de la seva opinió, amb total respecte a totes les garanties del procediment.

2. S'ha de garantir que la persona menor d'edat, quan tengui prou maduresa, pugui exercir aquest dret pel seu compte o a través de la persona que designi perquè la representi. La maduresa l'ha de valorar personal especialitzat, tenint en compte tant el desenvolupament evolutiu com la seva capacitat per comprendre i avaluar l'assumpte concret que s'ha de tractar. Es considera, en tot cas, que té prou maduresa quan té dotze anys complerts. Per garantir que la persona menor d'edat pugui exercir aquest dret pel seu compte, l'han d'assistir, si escau, intèrprets. L'infant o l'adolescent pot expressar la seva opinió verbalment o a través de formes no verbals de comunicació. No obstant això, quan no sigui possible o no convengui a l'interès de l'infant o l'adolescent, se'n pot conèixer l'opinió a través dels seus representants legals, sempre que no tinguin interessos contraposats als seus, o a través d'altres persones que, per la seva professió o relació d'especial confiança, la puguin transmetre objectivament.

3. Sempre que en via administrativa o judicial es denegui la compareixença o l'audiència d'una persona menor d'edat directament o a través d'una persona que la representi, la resolució ha de ser motivada en l'interès superior de la persona menor d'edat i comunicada al Ministeri Fiscal, a l'infant o l'adolescent i, si escau, al seu representant legal, i s'han d'indicar explícitament els recursos existents contra aquesta decisió. En les resolucions sobre el fons s'ha de fer constar, si s'escau, el resultat de l'audiència a l'infant o l'adolescent, així com la valoració.

Defensa i foment de la funció social de l'habitatge en famílies en situació de protecció especial

Finalment, cal recordar novament que la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'autonomia, estableix en l'article 16.3 que, en qualsevol cas, l'actuació de les administracions públiques de les Illes Balears s'ha de centrar primordialment en l'àmbit de la defensa integral de la família, entre d'altres. A l'article 16.4 s'especifica que «Les administracions públiques, en el marc de les seves competències respectives, han de promoure les condicions necessàries perquè els drets socials dels ciutadans de les Illes Balears i dels grups i col·lectius en què s'integren siguin objecte d'una aplicació real i efectiva».

Atès això, entre altres motius, part de les anàlisis de les polítiques públiques mostren que, per lluitar contra l'exclusió social i per reduir la desigualtat social, les polítiques de protecció i suport a les famílies són especialment eficients, perquè tenen un caràcter transversal i universalista i faciliten la incidència de les polítiques més específiques.

Per aquest motiu, a les Illes Balears, la Llei 8/2018, de 31 de juliol, de suport a les famílies, té com a objectius bàsics integrar el conjunt d'actuacions que es desenvolupen des de diferents departaments de l'Administració autonòmica en un únic marc normatiu, definir nous serveis i prestacions per a les famílies i definir les situacions familiars que requereixen més protecció, especialment pel que fa a les situacions familiars vinculades a vulnerabilitat, risc i dependència o discapacitat.

Així, cal significar el contingut de l'article 29 de la Llei 8/2018, relatiu a les mesures en matèria d'habitatge, i fer un esforç per aplicar-lo i desenvolupar-lo:

El Govern de les Illes Balears fomentará el lloguer, la rehabilitació i la promoció d'habitatges en el marc d'un pla específic encaminat a ordenar la gestió social de l'habitatge d'acord amb els requisits i les condicions que s'estableixin. Per aconseguir aquesta objectiu, es desenvoluparan actuacions adreçades a impulsar i promoure programes d'accés a l'habitatge que s'adaptin, prioritàriament, a les famílies en situació de protecció especial.

ANNEXOS

PRESSUPOST

Al llarg d'aquests darrers anys, l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència, adscrita a la Conselleria d'Afers Socials i Esports, ha tingut el suport pressupostari del Govern de les Illes Balears. Aquest suport és necessari per assolir un bon funcionament i la projecció en la societat balear.

En aquest exercici del 2020, s'ha disposat d'un pressupost de 291.796 euros per complir el programa de protecció i defensa dels drets dels infants i adolescents de les Illes Balears.

Pressupost de 2020	
Capítol 1	85.756,00 €
Capítol 2	201.040,00 €
Capítol 6	5.000,00 €
TOTAL	291.796,00 €

LEGISLACIÓ

LEGISLACIÓ GENERAL

Convenció sobre els Drets de l'Infant, aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1989.

Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 13 de desembre de 2006.

Constitució espanyola, de 27 de desembre de 1978.

Estatut d'autonomia de les Illes Balears, en la redacció donada per la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer.

Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil.

Llei orgànica 8/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència.

Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència.

Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears, modificada per la Llei 19/2019, de 30 de desembre, de pressuposts generals de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears per a l'any 2020 i pel [Decret llei 12/2020, de 28 d'agost](#).

Decret 16/1997, de 30 de gener, pel qual es regula l'Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA) de les Illes Balears, modificat pel Decret 83/1998, d'11 de setembre, i el Decret 25/2000, de 25 de febrer, afectat per la Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears.

ÀREES TEMÀTIQUES I SECTORIALS

α) Integració social i protecció jurídica del menor

Codi civil (especialment el llibre I i, d'aquest, el títol VII, sobre les relacions paternofilials).

Llei orgànica 1/1982, de 5 de maig, de protecció civil del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge.

Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal.

Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.

Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors.

Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.

Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals.

Llei 8/1997, de 18 de desembre, d'atribució de competències als consells insulars en matèria de tutela, acolliment i adopció de menors.

Llei 1/2000, de 7 de gener, d'enjudiciament civil.

Llei 18/2001, de 19 de desembre, de parelles estables.

Llei 40/2003, de 18 de novembre, de protecció a les famílies nombroses.

Llei 42/2003, de 21 de novembre, de modificació del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil en matèria de relacions familiars dels nets amb els padrins.

Llei 13/2005, d'1 de juliol, per la qual es modifica el Codi civil en matèria de dret a contreure matrimoni.

Llei 54/2007, de 28 de desembre, d'adopció internacional.

Llei 4/2009, d'11 de juny, de serveis socials de les Illes Balears.

Llei 12/2009, de 30 d'octubre, reguladora del dret d'asil i de la protecció subsidiària.

Llei 14/2010, de 9 de desembre, de mediació familiar de les Illes Balears, modificada per la Llei 13/2019, de 29 de març, per la qual es modifica la Llei 14/2010, de 9 de desembre, de mediació familiar de les Illes Balears (BOIB núm. 42, de 2 d'abril de 2019).

Llei 5/2012, de 6 de juliol, de mediació en assumptes civils i mercantils.

Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'Estatut de la víctima del delictes.

Llei 7/2015, de 10 d'abril, per la qual s'estableix el marc regulador dels processos d'autonomia personal de menors que han estat sotmesos a una mesura de protecció o reforma.

Llei 15/2015, de 2 de juliol, de la jurisdicció voluntària.

Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar l'LGTTBI-fòbia.

Llei 7/2017, de 3 d'agost, per la qual es modifica la Compilació de dret civil de les Illes Balears.

Llei 11/2017, de 20 de desembre, de modificació de la Llei 4/2013, de 17 de juliol, de coordinació de les policies locals de les Illes Balears.

Reial decret llei 9/2018, de 3 d'agost, de mesures urgents per al desenvolupament del Pacte d'Estat contra la violència de gènere.

Llei 3/2019, d'1 de març, de millora de la situació d'orfanat de les filles i fills de víctimes de violència de gènere i altres formes de violència contra la dona.

b) Educació i cultura

Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.

Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa.

[Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.](#)

Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística a les Illes Balears.

Llei 34/1988, d'11 de novembre, general de publicitat.

Llei 1/1992, de 8 d'abril, de protecció dels animals que viuen a l'entorn humà.

Llei 3/1993, de 4 de maig, per a la millora de l'accessibilitat i de la supressió de les barreres arquitectòniques.

Llei 39/1999, de 5 de novembre, per promoure la conciliació de la vida familiar i laboral de les persones treballadores.

Llei 27/2005, de 30 de novembre, de foment de l'educació i la cultura de la pau.

Llei 10/2006, de 26 de juliol, integral de la joventut.

Llei 14/2006, de 17 d'octubre, de l'esport de les Illes Balears.

Llei 7/2010, de 31 de març, general de la comunicació audiovisual.

Llei 2/2010, de 7 de juny, del Consell Audiovisual de les Illes Balears.

Llei 5/2013, d'1 d'octubre, audiovisual de les Illes Balears.

Llei 7/2013, de 26 de novembre, de règim jurídic d'instal·lació, accés i exercici d'activitats a les Illes Balears, modificada per la Llei 6/2019, de 8 de febrer, de modificació de la Llei 7/2013, de 26 de novembre, de règim jurídic d'instal·lació, accés i exercici d'activitats a les Illes Balears.

Llei 7/2014, de 23 de juliol, de protecció de les persones consumidores i usuàries de les Illes Balears.

Llei 11/2014, de 15 d'octubre, de comerç de les Illes Balears.

Llei 45/2015, de 14 d'octubre, de voluntariat.

Llei 9/2017, de 3 d'agost, de regulació de les corregudes de toros i de protecció dels animals a les Illes Balears.

Llei 11/2019, de 8 de març, de voluntariat de les Illes Balears.

Llei 12/2019, de 12 de març, de consultes populars i processos participatius.

Llei 15/2019, de 29 de març, de modificació del Text refós de la Llei de consells escolars de les Illes Balears, aprovat pel Decret legislatiu 112/2001, de 7 de setembre.

c) Salut

Llei orgànica 2/2010, de 3 de març, de salut sexual i reproductiva i de la interrupció voluntària de l'embaràs.

Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat.

Llei 41/2002, de 14 de novembre, bàsica reguladora de l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica.

Llei 5/2003, de 4 d'abril, de salut de les Illes Balears.

Llei 4/2005, de 29 d'abril, sobre drogodependències i altres addiccions a les Illes Balears.

Llei 28/2005, de 26 de desembre, de mesures sanitàries enfront del tabaquisme i reguladora de la venda, el subministrament, el consum i la publicitat dels productes del tabac.

Llei 1/2006, de 3 de març, de voluntats anticipades.

Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència.

Llei 16/2010, de 28 de desembre, de salut pública de les Illes Balears.

Llei 17/2011, de 5 de juliol, de seguretat alimentària i nutrició.

Llei 26/2011, d'1 d'agost, d'adaptació normativa a la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social.

Llei 8/2014, d'1 d'agost, del joc i les apostes a les Illes Balears.

Llei 4/2015, de 23 de març, de drets i garanties de la persona en el procés de morir.

Llei 8/2017, de 3 d'agost, d'accessibilitat universal de les Illes Balears.

d) Funcionament de les administracions públiques i de les entitats privades

Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local.

Llei 3/2003, de 26 de març, de règim jurídic de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic.

e) Informàtica, Internet i noves tecnologies

Llei 34/2002, d'11 de juliol, de serveis de la societat de la informació i de comerç electrònic.

Llei 56/2007, de 28 de desembre, de mesures d'impuls de la societat de la informació.

Llei 9/2014, de 9 de maig, general de telecomunicacions.

Obia

Oficina Balear de
la Infància i l'Adolescència

G CONSELLERIA
O AFERS SOCIALS
I I ESPORTS
B
/